

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014-2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Adéla Horáková

Belgie a evropská integrace

Praha 2016

Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2014-2016

DIPLOMA THESIS

Adéla Horáková

Belgium and European integration

Prague 2016

Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Adéla Horáková

Poděkování

Ráda bych poděkovala Doc. PhDr. JUDr. Jakubovi Rákosníkovi, PhD. za cenné připomínky a komentáře při vedení mé diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se věnuje dějinám evropské integrace z belgického pohledu. Z důvodu omezeného rozsahu se tato práce zaměřuje na hlavní momenty evropských integračních dějin, u jejichž zrodu stála právě Belgie či ty události, na jejichž utváření měla největší vliv. Tato práce se také snaží představit Belgii jako aktivního a velmi proevropského člena evropského integračního procesu.

Klíčová slova

Belgie, evropská integrace, Benelux, dějiny evropské integrace, Evropské společenství uhlí a oceli, Evropská společenství, Evropská unie, rozšiřování Evropské unie.

Annotation

This diploma thesis focuses on the history of the European integration underlining the role of Belgium in it. Due to the limited extent of this diploma thesis, it introduces mainly those moments of the European integration process which have been significantly marked or shaped by Belgium and which have left unerasable traces in the history of the European Union. The work also aims to show the Belgium as an active member of the European integration process.

Key words

Belgium, European integration, Benelux, History of European integration, European Coal and Steel Community, European Communities, European Union, Enlargement of the European Union

OBSAH

ÚVOD	9
1 BELGIE A EVROPSKÁ INTEGRACE PŘED VZNIKEM ESUO	12
1.1 Belgické integrační pokusy před rokem 1945.....	12
1.2 Západní unie.....	14
1.3 Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci.....	15
1.4 Rada Evropy.....	18
2 BENELUX	20
2.1 Integrační vývoj vztahů zemí Beneluxu před založením měnové unie.....	20
2.2 Založení měnové a celní unie.....	22
2.3 Vytvoření hospodářské unie a postavení Beneluxu v ES/EU.....	25
3 OD ZALOŽENÍ ESUO PO LUCEMBURSKÝ KOMPROMIS	28
3.1 Belgická role při vzniku Evropského společenství uhlí a oceli.....	28
3.2 Plevenův plán.....	30
3.3 Memorandum zemí Beneluxu a následná jednání.....	32
3.4 Fouchetův plán.....	34
3.5 Krize ve společenství.....	36
3.6 Belgické kolonie a evropská integrace.....	38
4 OD HAAGU PO MAASTRICHT	42
4.1 Davignonova zpráva a založení Evropské politické spolupráce.....	42
4.2 Tindemansova zpráva.....	44
4.3 První přímé volby do Evropského parlamentu.....	46
4.4 Schengenská dohoda.....	48
4.5 Jednotný evropský akt.....	49
5 BELGIE A EVROPSKÁ UNIE	52
5.1 Maastrichtská smlouva.....	52
5.2 Měnová unie a zavedení eura.....	54
5.3 Amsterdam, Nice, Lisabon.....	55
5.4 Poslední belgické předsednictví.....	58
6 BELGICKÝ POHLED NA PŘIJÍMÁNÍ NOVÝCH ČLENŮ	60
6.1 První rozšíření.....	60
6.2 Přijetí Řecka, Portugalska a Španělska.....	62
6.3 Sjednocení Německa a přistoupení Finska, Rakouska a Švédska.....	64
6.4 Rozšíření Evropské unie ve 21. Století.....	66

6.5 Názory belgických politických stran na rozšíření unie.....	67
6.6 Možné budoucí členství – Turecko.....	69
ZÁVĚR.....	71
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	75
Seznam použitých českých zdrojů.....	75
Seznam použitých zahraničních zdrojů.....	76
Seznam použitých internetových zdrojů.....	79
SEZNAM ZKRATEK.....	86
Bibliografické údaje.....	87

ÚVOD

Během meziválečného období se v Evropě začala šířit myšlenka zabývající se evropským sjednocením. Naplno se však začala realizovat až po 2. světové válce. Jedno z nejdůležitějších evropských integračních uskupení bylo založeno již v 50. letech minulého století a jedním ze zakládajících států byla Belgie. Tato diplomová práce se bude zabývat evropskou integrací právě z belgického pohledu. Pokusí se představit všechny důležité integrační události a belgický názor na ně. Práce bude reflektovat evropské integrační snahy od 1. světové války až po současnost.

Téma pro svou diplomovou práci jsem si vybrala hned z několika důvodů. Tím nejdůležitějším z nich je malá reflexe vlivu tzv. malých států na budování Evropských společenství a později Evropské unie. Podle mého názoru jsou to však právě ony, které pomáhaly budovat Evropu takovou, jakou ji známe dnes. A jelikož se Česká republika řadí také mezi malé státy, měli bychom se více seznámit s dějinami evropské integrace právě z pohledu malých států. Díky své znalosti nizozemského a francouzského jazyka jsem si proto vybrala Belgii jako představitele této skupiny států a pokusím ve své práci čtenáři představit belgický podíl na utváření evropského sjednocení. Pro zpracování této práce jsem zvolila kompilační a interpretační metodu.

Fakt, že belgické elity již od počátku evropskou integraci všemožně podporují, je velmi známý. Cílem této práce je zodpovědět méně známé otázky, a to: Jakou roli sehrály belgické elity v počátcích evropské integrace? Podílely se aktivně na podobě evropského sjednocení? Jak se belgické vlády stavěly k důležitým integračním momentům? Byl Paul-Henri Spaak jediným Belgičanem, který se zapsal do dějin evropského sjednocování? A jak je možné, že země, jejíž část se již několik desítek let snaží o rozdělení země, je zakládajícím státem společenství a všemi možnými prostředky podporuje evropské sjednocení?

Diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola pojednává o integračních pokusech před vznikem Evropského společenství uhlí a oceli. Je zde reflektováno meziválečné období a první belgické snahy o integraci Evropy. Detailněji se však kapitola zaměřuje až na období po 2. světové válce, kdy vznikalo nejvíce integračních uskupení. Kapitola představuje ty nejdůležitější z nich. Druhá kapitola se věnuje regionálnímu integračnímu uskupení Belgie, Nizozemska a Lucemburska, které je známé pod názvem Benelux. Kapitola představuje integrační snahy těchto tří zemí, které předcházely založení měnové unie. Popisuje i samotné založení měnové, celní i hospodářské unie a snaží se vyzdvihnout význam Beneluxu

pro evropskou integraci a zodpovědět otázku, zda je Benelux v dnešní době stále potřebným integračním uskupením. Třetí kapitola je zaměřena na prvních 15 let ve společenstvích. Popisuje založení Evropského společenství uhlí a oceli a následné pokusy o integraci v dalších oblastech. Popisuje také první integrační krizi společenství a postoj belgických reprezentantů k ní. V poslední části se kapitola snaží nastínit vztah Belgie jako člena společenství ke svým bývalým koloniím. Ve všech třech těchto kapitolách se objevuje jedna z nejdůležitějších postav evropské integrace, a to Paul-Henri Spaak. Práce se proto snaží představit také jeho názor na výše popisované události a zjistit tak, jakou roli hrál v evropském sjednocování. Čtvrtá kapitola začíná popisem řešení stagnace evropské integrace a představuje belgické návrhy na vyřešení tohoto problému. Kapitola se poté věnuje také dalším integračním postupům ve společenství, z tohoto důvodu je zde představena první přímá volba do Evropského parlamentu či první revize zakládajících smluv, jež posunula evropskou integraci na další stupeň. V páté kapitole se práce věnuje především vzniku Evropské unie. První část je zaměřena na podpis Maastrichtské smlouvy a založení měnové unie. Práce se snaží ukázat, jaký vliv měla Belgie na jejich utváření. Dále jsou zde popisovány revize zakládajících smluv, jež ovlivnily další chod unie. V poslední části kapitoly je představeno zatím poslední belgické předsednictví, které bylo v mnoha směrech výjimečné. Poslední kapitola se zabývá rozšiřováním Evropských společenství a později Evropské unie o další členské státy. Kapitola se snaží především reflektovat belgický pohled na tato rozšíření. V závěru kapitoly je proto představen názor belgických stran na případné další rozšíření unie a také to, jak se Belgie staví k pro ně nejkontroverznějším kandidátovi na členství.

Při zpracování této práce jsem využila mnoho zdrojů, a to především těch zahraničních, neboť zvolené téma není dostatečně reflektováno v české odborné literatuře. Za výjimečné však považuji dílo *Evropská unie* od Petra Fialy a Markéty Pitrové, jež mi bylo v mnohém nápomocno při popisování obecných informací při líčení vybraných integračních událostí. Ze zahraniční literatury musím vyzdvihnout dílo Rika Coolsaeta *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*, díky kterému jsem získala mnoho potřebných a zajímavých informací o popisovaných událostech. Velmi vzácné informace jsem také čerpala z pamětí tří belgických premiérů, jednalo se o Gastona Eyskense, Lea Tindemansse a Wilfrieda Martense. Za naprosto unikátní považuji zpřístupnění oficiální i soukromé korespondence Paula-Henriho Spaaka, kterou jsem ve své práci také využila. V práci je také čerpáno z novinových článků, a to zejména z deníku *Le soir*. Důvodem

k upřednostnění tohoto deníku byla jeho nezávislost na politice a církvi. V práci jsou také využity články z deníku La libre Belgique, které jsou získány z portálu CVCE, což je lucemburská instituce zabývající se výzkumem evropské integrace.

1 BELGIE A EVROPSKÁ INTEGRACE PŘED VZNIKEM ESUO

Před založením Evropského společenství uhlí a oceli proběhlo mnoho pokusů o evropskou integraci. Počátky myšlenek na evropské sjednocení sahají v Belgii až do 19. století. Jednalo se však spíše o náznaky spolupráce evropských zemí než o opravdové sjednocující plány. Ty přicházejí až v meziválečném období, a ačkoliv se Belgie řadí mezi státy, jež evropskou integraci od počátku podporovaly, až do 2. světové války žádný z belgických reprezentantů nepřichází s realizovatelným plánem na vytvoření integračního uskupení. Po 2. světové válce se myšlenka evropského sjednocení stala mnohem aktuálnější než kdy dříve. První pokusy o integraci však narážely na neochotu členských států vzdát se části své suverenity ve prospěch vzniklého společenství. Tato kapitola se pokusí představit nejdůležitější integrační momenty do roku 1950 a belgickou participaci na jejich vzniku a realizaci.

1.1 Belgické integrační pokusy před rokem 1945

Již v 19. století se několik vlivných belgických osobností zabývalo myšlenkou na sjednocenou Evropu. Mezi těmito osobnostmi vynikl například Gustav de Molinari, belgický ekonom, jenž byl velkým zastáncem volného trhu či belgický diplomat a politik Émile Banning, který evropskou integraci považoval za náhradu politické neutrality při udržení míru.¹

V roce 1912 publikuje Jules Destrée, belgický právník a politik, svou myšlenku o Spojených státech evropských. Jeho názory na evropskou integraci jsou v mnohém ovlivněny krizí belgické identity. Právě v této době totiž začíná být zřejmé, že neexistuje národ Belgičanů, ale Vlámů a Valonů. Názor Julese Destréeho je ovšem od seriózního návrhu na sjednocenou Evropu vzdálen. O pár let dříve publikuje belgický historik Henri Pirenne v mnohém významnější práci o sjednocení Evropy, ve které přirovnal Belgii ke zmenšené Evropě. Představil zde svou myšlenkou o neexistujícím belgickém národě a belgické civilizaci. Belgičané jsou podle Pirenneho kvůli své nejednotnosti spíše obyvateli Evropy než samotné Belgie. Taktéž belgická civilizace je

---

¹ DUMOULIN, Michel. *La Belgique et la construction européenne: un essai de bilan historiographique*. DUMOULIN, Michel, Geneviève DUCHENNE a Arthe VAN LAER. *La Belgique, les petits États et la construction européenne*. 2. tirage. Bruxelles: Peter Lang, 2004, s. 15-37. ISBN 978-90-5201-217-9, p 16.

podle tohoto historika pouhým pojmem, protože belgická politika a ekonomika jsou natolik otevřené, že rychle a snadno asimilují pozitivní vlivy z okolních států. Například belgická armáda je organizována dle francouzského modelu, vysoké školy mají svůj vzor v Německu a belgický průmysl je pouhou kopií toho anglického. Belgii tak dle Pirennoho můžeme považovat za splynutí různých evropských civilizací a je nesporné, že právě toto splynutí učinilo Belgii mnohem rozmanitější a úspěšnější zemí, a z toho důvodu by se Evropa měla sjednotit. Z toho důvodu byl Henri Pirenne po 1. světové válce zastáncem mnoha proevropských hnutí.²

Ačkoliv žádné evropské meziválečné integrační hnutí nemá svůj původ v Belgii, všechny takovéto projekty byly belgickou elitou velmi kladně přijaty. Vlastní návrhy na vytvoření sjednocené Evropy belgičtí představitelé prezentují až během 2. světové války, kdy se myšlenka na integraci Evropy stává nejvíce aktuální. Velkým zastáncem evropské integrace je Paul-Henri Spaak³ který od roku 1942 započal evropským představitelům předkládat konkrétní plány na vytvoření společenství, jež by sdružovala Belgii, Francii, Nizozemsko a Lucembursko v ekonomické, politické a obranné oblasti. S obdobným návrhem přichází i Paul van Zeeland,⁴ který navrhoval vytvořit celní a měnovou unii všech západoevropských států. Dalším belgickým představitelem, jenž se během 2. světové války zajímal o myšlenku evropského sjednocení, byl Louis de Broeckere,⁵ který propagoval myšlenku poválečného zapojení Německa do evropských integračních společenství, aby se neopakovala izolace, kterou Německo zažilo po ukončení 1. světové války.⁶ Největším belgickým integračním počinem před rokem 1945 však bylo založení Beneluxu, kterému se věnuje následující kapitola této práce.

---

² DUMOULIN, Michel. La Belgique et la construction européenne: un essai de bilan historiographique. DUMOULIN, Michel, Geneviève DUCHENNE a Arthe VAN LAER. *La Belgique, les petits États et la construction européenne*. 2. tirage. Bruxelles: Peter Lang, 2004, s. 15-37. ISBN 978-90-5201-217-9, p 17-18.

³ Paul-Henri Spaak byl belgický politik, který vstoupil do politiky již v meziválečném období. Během 2. světové války prosazoval myšlenku spojení Belgie, Nizozemska a Lucemburska a po skončení války se zasadil o vytvoření Beneluxu. Zastával názor, že propojení zemí ve společenství zaručuje mír, stabilitu a prosperitu. Podporoval evropskou integraci, díky čemuž předsedal mnohým evropským integračním uskupením založených po 2. světové válce. Díky jeho práci na Římských smlouvách se nesmazatelně zapsal do dějin evropské integrace. Informace čerpány z PLAVSIC, Wladimir. *Monsieur le Premier ministre*. 1. Bruxelles: Didier Hatier, 1988. ISBN 2-87088-633-0, p. 132-140.

⁴ Paul van Zeeland byl belgický advokát, ekonom a politik, který se podílel na ekonomických reformách země. Od roku 1921 se pravidelně účastnil jako zástupce Belgie všech významných jednání, a to i těch integračních.

⁵ Belgický politik, jenž byl velkým zastáncem míru. Během 2. světové války spolupracoval se Paul-Henrim Spaakem a Paulem van Zeelandem na vytvoření projektu sjednocené Evropy. Mimo Belgii je znám především jako belgický delegát Společnosti národů.

⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 165-166

1.2 Západní unie

Po 2. světové válce se státy západní Evropy chtěly chránit před případnou agresí svého nejbližšího souseda, z toho důvodu pár let po válce vzniká nejprve bilaterální úmluva Francie a Velké Británie o vzájemné ochraně a později na popud ministra zahraničních věcí Velké Británie Ernesta Bevina jsou zahájena jednání o založení integračního uskupení, jehož cílem by bylo ochránit Evropu před možnou německou agresí. Jednání o podobě tohoto uskupení se účastnil americký ministr zahraničních věcí George Marshall, jeho francouzský protějšek Georges Bidault a v neposlední řadě belgický ministr zahraničních věcí Paul-Henri Spaak.⁷ Bevin prosazoval myšlenku, aby Velká Británie převzala zodpovědnost za bezpečnost západní Evropy, a to alespoň do doby než bude vytvořena atlantická aliance, která bude státům západní Evropy zaručovat ochranu. Státům Beneluxu v čele se Spaakem se nelíbila myšlenka dočasnosti, kterou Bevin Západní unii dával. Spaak požadoval, aby se kromě ochrany započalo také s integrací politickou a ekonomickou. Taktéž upozorňoval na nevhodný britský způsob integrace, jenž spočívala spíše v bilaterálních smlouvách než v zakládání vícečlenných organizací.⁸

Jednání o založení Západní unie byla uspišena únorovými událostmi v Československu. Jednání s pěti státy započala 4. března 1948 a již po dvou týdnech ministři zahraničních věcí z Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Velké Británie podepsali tzv. Bruselský pakt, na jehož základě vzniká Západní unie. Tato obranná aliance, která měla oficiálně chránit pětici zemí před německou agresí, byla ve skutečnosti tvořena z obavy zemí ze Sovětského svazu.⁹ Ačkoliv se na první pohled jedná pouze o obranné společenství, podařilo se Spaakovi vložit do Bruselského paktu i doložku o ekonomické integraci. Ratifikace smlouvy proběhla v Belgii celkem bez problémů, zajímavý může být pouze fakt, že belgičtí komunističtí poslanci otevřeně neprojevíli svůj nesouhlas s přijetím Bruselského paktu, pouze se zdrželi hlasování.¹⁰

Smlouvy zakládající Západní unii se dočkaly revize již v roce 1954. Jednalo se o reakci na neúspěšné založení Evropského obranného společenství. Představitelé Spojených států amerických tlačili na Evropu, aby vyřešila otázku německého

---

⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 195.

⁸ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 83.

⁹ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, p. 248.

¹⁰ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 85.

znovuvyzbrojení. Vláda Velké Británie proto navrhla, aby se tato otázka řešila v rámci Západní unie. Během jednoho měsíce na čtyřech konferencích bylo schváleno zrušení statutu okupované země pro západní Německo, projednalo se jeho budoucí členství, vstup Itálie a Spojené německé republiky do společenství a na poslední konferenci byla vyřešena i palčivá otázka Sárská. Sedm zástupců podepsalo založení Západoevropské unie.¹¹ Západoevropská unie nebyla obranným integračním uskupením v pravém slova smyslu, neboť členské státy byly zároveň členy NATO, ale vyřešila poválečné uspořádání Evropy a pokusila se jasně odlišit západní Evropu od té komunistické.¹²

1.3 Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci

Po ukončení 2. světové války se Evropa nacházela ve velmi zbědovaném stavu. Evropský průmysl, zemědělství i infrastruktura byly velmi poničeny a evropské země neměly dostatek prostředků na jejich obnovu. Svět se obával, že pokud Evropě nebude pomoheno, mohou se začít prosazovat komunistické strany a vliv Sovětského svazu by se tím mohl značně posílit. Z tohoto důvodu Organizace spojených národů vytvořila ihned po ukončení války program UNRRA, který byl však svým rozměrem nedostačující.¹³ Představitelé spojených států si tento fakt uvědomovali a snažili se vytvořit vlastní program na obnovení zničené Evropy. Velkým zastáncem tohoto plánu se stal také americký prezident Harry S. Truman, jenž v březnu 1947 představuje americkému kongresu svou představu o hospodářské pomoci Evropě. K uveřejnění přesné podoby této pomoci došlo o tři měsíce později.

Dne 5. června 1947 představil světu americký ministr zahraničních věcí George C. Marshall Plán evropské obnovy,¹⁴ který měl zajistit finanční a materiální pomoc evropským státům.¹⁵ Při představování plánu Marshall upozornil na nutnost evropské spolupráce a na začlenění západního Německa do této spolupráce. Jako příklad citlivé evropské ekonomické spolupráce, která vede k zotavení Evropy, uvedl Benelux. I přes

---

¹¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 237.

¹² COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 88.

¹³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 44.

¹⁴ Znamější pod názvem Marshallův plán.

¹⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 44.

tuto chválu však belgické ministerstvo zahraničí nebylo v počátcích z plánu příliš nadšeno. Generální tajemník Gruben¹⁶ dokonce považoval Marshallův plán za utopistický. Domníval se, že pokud plán bude určen pro všechny evropské státy, nebude efektivní, a pokud dojde k vyloučení některých států ve střední a východní Evropě, dojde k prohloubení rozdělení Evropy na východ a západ. Za Spaakovy podpory odmítl nizozemskou nabídku na společnou cestu do Washingtonu, kde nizozemští zástupci chtěli americké vládě představit všechna pozitiva, jež zemím Beneluxu přinesla vzájemná úzká spolupráce. Během jednoho týdne však ministr zahraničních věcí změnil svůj názor na americkou pomoc. Tuto rychlou změnu názoru zapříčinily tři důvody. Spaak stejně jako američtí představitelé považoval za nutné zapojit západní Německo zpět do Evropy, a to především po ekonomické stránce. Druhým neméně důležitým důvodem byla představa amerických představitelů o sjednocení Evropy, po které Paul-Henri Spaak tolik toužil.¹⁷ A třetí důvod své změny rozhodnutí Spaak sdělil v jednom ze svých projevů. Byla jím naděje, že díky Marshallovu plánu zbídačelá Evropa, uvržená 2. světovou válkou do naprostého chaosu, nenalezne útočiště v myšlenkách komunismu.¹⁸

O participaci na Marshallově plánu vyjednávaly země Beneluxu společně. Nizozemci se zaměřili na ekonomické aspekty plánu a Belgičané na aspekty politické a finanční.¹⁹ Během jednání navázaly země Beneluxu výjimečné vztahy s americkou vládou. Stalo se tak především díky integračním zkušenostem získaným po založení Beneluxu.²⁰ Díky výjimečným vztahům se Spojenými státy se také zlepšily vztahy Belgie a Velké Británie, která doufala, že se jí prostřednictvím belgické vlády podaří snáze prosadit svou myšlenku mezivládního charakteru budoucí organizace vytvořené kvůli realizaci Marshallova plánu.²¹

Cílů Plánu evropské obnovy bylo hned několik. Kromě těch již zmiňovaných, jakými byla politická stabilizace Evropy a její hospodářská obnova, šlo především o vybudování nových obchodních a strategických vztahů Spojených států s evropskými

---

¹⁶ Hevé de Gruben byl belgický diplomat a generální tajemník ministra zahraničních věcí.

¹⁷ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 73-74.

¹⁸ SPAAK, Paul-Henri. *Discours de Paul-Henri Spaak: Le plan Marshall*. Luxembourg, 13. 3. 1948. Dostupné také z:

http://www.cvce.eu/obj/discours_de_paul_henri_spaak_le_plan_marshall_luxembourg_13_mars_1948-fr-67396ec5-4420-4bd7-ab09-6c874de7a113.html

¹⁹ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 75

²⁰ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tiel: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 237.

²¹ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 75

zeměmi a o liberalizaci evropských trhů.²² Belgická vláda byla nejvíce nakloněna politické stabilizaci a liberalizaci evropského obchodu.²³ Realizace Marshallova plánu byla podmíněna vytvořením organizace, která by americkou finanční a materiální pomoc rozdělovala mezi členské státy a dále by kontrolovala naplňování zbylých cílů. O charakteru budoucí organizace se vedly dlouhé diskuze. Francie společně s USA preferovaly nadnárodní podobu a Velká Británie byla velkým zastáncem mezivládního principu. Výsledná podoba organizace je kompromisem přijatelným pro všechny členské státy.²⁴

Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci byla založena 16. dubna 1948 a jejími členy se stalo šestnáct evropských států.²⁵ OEHS fungovalo na mezivládním principu a stálí zástupci jednotlivých členských států rozhodovali jednomyslně. Založením této organizace se zodpovědnost za realizaci Marshallova plánu přenesla na členské země.²⁶ Do čela výkonného orgánu OEHS byl na přání americké vlády jmenován Paul-Henri Spaak. Američané se domnívali, že právě on je ten pravý pro vedení evropské spolupráce při rozdělování pomoci plynoucí z Marshallova plánu. Kvůli belgickým vnitrostátním problémům však Spaak v čele Evropské hospodářské rady vydržel pouze několik měsíců. Britským zástupcům se nelíbilo, že organizaci, jež má vést Evropu ke spolupráci a jednotě, vede zástupce

---

²² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 44.

²³ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 75

²⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 45.

²⁵ Mezi zakládající státy patří Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Island, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko a Velká Británie. Západní Německo se k Organizaci pro evropskou hospodářskou spolupráci připojilo v roce 1949.

²⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 45-46.

země, která již několik let není schopna vyřešit domácí politickou krizi.²⁷ Aby předešel sporům uvnitř OEHS, rozhodl se Paul-Henri Spaak v lednu 1950 rezignovat.²⁸

Ačkoliv se pomocí Marshallova plánu podařilo zahájit hospodářskou obnovu západní Evropy, nelze považovat Organizaci pro evropskou hospodářskou spolupráci za počátek evropské integrace. Členské státy se stále obávaly ztráty své suverenity a mezivládní charakter organizace způsobil, že se OEHS stalo spíše místem pro diskuzi o efektivnějším způsobu evropské integrace.

1.4 Rada Evropy

Rada Evropy je prvním vážnějším pokusem evropských států o integraci. Počátky založení této organizace se datují od května 1948, kdy se konal summit evropských zemí v Haagu. Summitu se účastnilo přes 700 delegátů z evropských zemí, mezi nimiž nechyběli ani belgičtí představitelé v čele s Paulem-Henrim Spaakem a Paulem van Zeelandem. Na summitu se znovu otevřelo téma evropské integrace, jenž zaměstnávalo čelní evropské představitele již před 2. světovou válkou. Tento summit byl novináři nazýván dnem zrození evropského sjednocení.²⁹ Ačkoliv bylo na summitu schváleno několik důležitých dokumentů,³⁰ které později vedly k založení Rady Evropy, nedá se říci, že by bylo zahájeno evropské sjednocení, a to z důvodu velké neochoty evropských států vzdát se vlastní suverenity.³¹ Paul-Henri Spaak tuto neochotu připisoval evropské historické tradici národních států, které byly zvyklé mezi

---

²⁷ Počátky této krize se projeví po útoku německých vojsk v květnu 1940. Belgický král Leopold III. se ujal vedení belgické armády a i přes protesty vlády se rozhodl pokračovat v boji do doby, než bylo nutné belgickou armádu evakuovat. Po dramatickém konfliktu krále a vlády v exilu se Leopold III. rozhodl požádat Hitlera o ukončení nepřátelství, čímž se vzdal do německých rukou. Exilová vláda prohlásila krále za dočasně neschopného vykonávat svou funkci, ale cejch kolaborující země se jí tímto rozhodnutím zcela sejmout nepodařilo. Po ukončení války v září 1944 musela exilová vláda začít řešit královskou otázku. Navrhla proto králi, žijícímu ve Švýcarsku, abdikaci, ten ji však nepřijal. Královská otázka se opět začala řešit v roce 1949. Se souhlasem krále proběhlo 12. března 1950 v zemi referendum, jehož výsledkem se Leopold III. zavázal řídit. Pro návrat krále se vyslovilo 57,68% obyvatel Belgie. Kladný výsledek referenda byl způsoben vlámskými obyvateli, neboť obyvatelé Bruselu i Valonska se vyslovili proti návratu Leopolda na trůn. 20. června 1950 byl král opětovně prohlášen za způsobilého. Po návratu krále do země však vypukly nepokoje a stávky, kvůli nimž se Leopold rozhodl 31. července 1950 abdikovat. Informace čerpány z HULICIUS, Eduard. *Belgie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 185 s. Stručná historie států. ISBN 80-727-7191-4, str. 153-157.

²⁸ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 77-78.

²⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 201

³⁰ Jedná se o Politické prohlášení, Ekonomické a sociální prohlášení a Zprávu Evropanům.

³¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 40.

sebou neustále bojovat o moc. Uvedl, že bude trvat nějaký čas, než si představitelé evropských států uvědomí, že obrovskou výhodu nad ostatními státy mohou získat jen v případě, že se spolu spojí.³²

Boje mezi zastánci mezivládního charakteru organizace a nadnárodního principu byly zdlouhavé, urychlil je však nástup komunismu v zemích střední a východní Evropy. Z tohoto důvodu je podoba Rady Evropy plná kompromisů, neboť důležitější než podoba evropské spolupráce byl její význam pro západní Evropu. Rada Evropy byla založena 5. května 1955 v Londýně a velký podíl na jejím založení má francouzská vláda, která převzala iniciativu od britských představitelů, jenž se zcela neztotožňovali s připravovanou podobou organizace.³³ Radu Evropy zakládalo deset evropských států,³⁴ mezi nimi i Belgie. Van Zeeland okomentoval vznik Rady Evropy jako vrchol evropského sjednocení, ve kterém převážily evropské ideály. Litoval však faktu, že nebyl prosazen nadnárodní charakter organizace, neboť to ubírá na její síle.³⁵

Paul-Henri Spaak byl za svou pomoc při budování Rady Evropy odměněn postem prvního prezidenta Parlamentního shromáždění v dějinách Rady Evropy. Do této funkce byl zvolen 10. srpna 1949 a při svém uvítacím projevu několikrát zmínil, jak je z výše uvedené funkce nadšen. Nezapomněl však zmínit, že Evropa nesmí zapomenout na své ideály, které si musí každý den připomínat, neboť budování nové Evropy bude stát mnoho úsilí.³⁶ Po dvou letech Spaak tuto funkci opustil, neboť se Rada Evropy ubírala jiným směrem, než doufal.³⁷ Již brzy se ukázalo, že založením Rady Evropy nevznikla organizace s větším politickým vlivem. Její mezivládní charakter bez vlivu na členské státy z Rady Evropy učinil pouze další prestižní debatní klub.

---

³² SPAAK, Paul-Henri. *L'intégration Européenne: Reves et réalités*. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188251>

³³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 205.

³⁴ Zakládajícími státy je Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Švédsko a Velká Británie.

³⁵ HENAU, Brigitte. *Paul van Zeeland en het monetaire, sociaal-economische en Europese beleid van België, 1920-1960*. Brussel: Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, 1995. ISBN 90-6569-641-5, blz. 206.

³⁶ SPAAK, Paul-Henri. *Discours prononcé par M. Paul-Henri Spaak à l'occasion de la première session*. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188251>

³⁷ PLAUSIC, Wladimir. *Monsieur le Premier ministre*. 1. Bruxelles: Didier Hatier, 1988. ISBN 2-87088-633-0, p. 137.

2 BENELUX

Belgie, Nizozemsko a Lucembursko má společnou historii, z toho důvodu není překvapivé, že právě tyto státy se během 2. světové války spojily, aby po jejím skončení mohly lépe čelit problémům, které s sebou mír přinese. O spolupráci se však pokoušely již dříve, díky čemuž vznikla Belgicko-lucemburská ekonomická unie, která usnadnila pozdější sblížování této trojky. Pokusy o spolupráci s Nizozemskem totiž před 2. světovou válkou nebyly příliš úspěšná. Právě až nutnost a potřeba, kterou pocítily exilové vlády států Beneluxu, stály za jejich sjednocením. Jejich regionální integrační uskupení se stalo pro mnohé evropské státy v pozdějších letech inspirativním a často se proto Benelux nazývá laboratoří evropské integrace. Právě Benelux byl předchůdcem integračních kroků, které byly později aplikovány v západní Evropě. A ačkoliv se dnes může zdát, že Evropská unie svou „laboratoř“ již nepotřebuje, členské státy Beneluxu se svého uskupení nechtějí vzdát, a to i přesto, že se v posledních letech rozcházejí v názorech na integrační podobu Evropy. Následující kapitola se pokusí vyzdvihnout nejdůležitější momenty v historii Benelux, a jaký postoj k nim zaujímaly belgické vlády.

2.1 Integrační vývoj vztahů zemí Beneluxu před založením měnové unie

Již před 1. světovou válkou evropské státy pomýšlely na vytvoření integračních uskupení, která by jim pomáhala lépe zvládnout hospodářské a politické nástrahy. Objevily se návrhy na založení celních i měnových unií, po 1. světové válce však v Evropě vzrostl nacionalismus a k realizaci těchto návrhů již nedošlo. Pouze dva evropské státy se rozhodly jít proti tomuto trendu a založit celní a měnovou unii. Těmito státy byla Belgie a Lucembursko a jimi založené uskupení dostalo název Belgicko-lucemburská ekonomická unie.³⁸ Smlouva o založení tohoto společenství byla podepsána 25. července 1921 a v platnost vstoupila v březnu 1922 nejprve jako celní unie. Cílem této smlouvy byla jednotnost celního území a celních předpisů, zaručení svobodného obchodování či jednotnost obchodních podmínek. Dále bylo smlouvou ustanoveno, že Lucembursko přijme belgický frank jako společnou měnu měnové unie

---

³⁸ DIERIKX, Marc. Dansen om een munt: Monetaire samenwerking in Europa, 1945-1970. *Groniek* [online]. 2013, (199), 163-178 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://rjh.ub.rug.nl/index.php/groniek/article/viewFile/19521/16999>

a Belgie bylo dáno právo ekonomického rozhodování, což znamená, že Belgie má právo jménem unie vstoupit se třetí stranou do obchodního závazku. Během 2. světové války došlo mezi Belgií a Lucemburskem také k zavedení měnové unie. Smlouva o založení Belgicko-lucemburské ekonomické unie byla během prvních padesáti let její historie revidována dvakrát, poprvé v roce 1935 a podruhé vlivem založení Beneluxu a EHS v roce 1963. Obě tyto revize se týkaly stejných oblastí, jednalo se o oblast finanční a měnovou, částí smlouvy, jež upravovaly společný systém pro regulaci dovozu, vývozu a tranzitu a třetí oblastí byla úmluva o zvláštních příjmech společenství.³⁹ Jedním ze zdrojů příjmů společenství je část spotřební daně členských států, kvůli čemuž má Belgie nižší pravomoc ve fiskální politice. Původní smlouva měla platnost 50 let, pozdější obnovení smlouvy je možné, pokud s tím budou obě strany souhlasit. Ačkoliv se může zdát, že většinu agendy již převzala Evropská unie, obě strany na prodlužování smlouvy trvají, neboť jim zajišťuje lepší vzájemnou spolupráci. Od roku 1972 byla smlouva obnovována již čtyřikrát, naposledy v březnu 2012.⁴⁰

V průběhu třicátých let minulého století se Belgie a Lucembursko opět semknulo i s Nizozemskem, stalo se tak na základě napětí, které v Evropě panovalo. Kvůli hospodářské krizi se po celém světě zvětšovala protekcionistická opatření, jež měla chránit vlastní ekonomiku států. Toto ochranářství mělo neblahý vliv na mezinárodní obchod. Pomoci odstranit tyto bariéry chtěla v roce 1930 i Společnost národů, odpor některých států k jejich odstranění byl však tak velký, že se dohodu o snížení celních sazeb nepodařilo ratifikovat. Jelikož ale některé státy, mezi něž patřila i Belgie, byly pro snížení celní ochrany ekonomik, začala v Evropě vznikat regionální uskupení, která zavazovala členské státy ke spolupráci a vzájemnému snížení celních tarifů.⁴¹ Jedno z takovýchto regionálních uskupení bylo založeno v prosinci 1930 Dohodou z Osla. Zakládajícími státy byla Belgie, Dánsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko a Švédsko. Cílem této dohody bylo zajištění volného obchodu bez celních bariér mezi členskými státy a zajištění většího odbytu

---

³⁹ L'U.E.B.L. de 1921 á 2002. *Ambassade du Luxembourg á Bruxelles: Grand-Duché de Luxembourg* [online]. 2008 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://bruxelles.mae.lu/fr/Relations-belgo-luxembourgeoises/L-Union-economique-belgo-luxembourgeoise/L-U.E.B.L.-de-1921-a-2002>

⁴⁰ BREMS, Eva. Schriftelijke vraag en antwoord nr : 0048 - Zittingsperiode : 53. In: *De Kamer.be* [online]. Bruxelles, 2012 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.lachambre.be/kvvcr/showpage.cfm?section=qrva&language=nl&cfm=qrvaXml.cfm?legislat=53&dossierID=53-b049-680-0048-2011201205527.xml>

⁴¹ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruizinga, blz. 12-13.

zboží.⁴² Dohoda z Osla se brzy po svém vzniku stala naprosto nevyhovující, neboť severské státy odmítly snížení svých celních bariér.⁴³

Kolem roku 1932 začali belgičtí představitelé uvažovat o vytvoření ekonomického společenství západoevropských států. Belgický ministr zahraničních věcí proto oslovil vlády Francie, Nizozemska, Německa a Velké Británie, zda se připojí k nově založenému regionálnímu integračnímu uskupení. Zájem projevíli pouze zástupci Nizozemska.⁴⁴ Velká Británie odmítla účast ve společenství kvůli zastávání protekcionistické hospodářské politiky a Německo nebylo po roce 1933 vítaným členem z politických důvodů.⁴⁵ Dohoda z Ouchy byla Belgií, Lucemburskem a Nizozemskem podepsána v roce 1932. Její cíle byly podobné těm, které stanovila Dohoda z Osla, novým bodem se stalo navázání obchodních kontaktů s Francií, Německem a Velkou Británií. Ty však o navázání spolupráce nestály. Navíc se obchodní politika Nizozemska vzdálila stanoveným cílům, jelikož se Nizozemsko obchodně nasměrovalo transatlantickým a východoindickým směrem. Dohoda z Ouchy jen pár měsíců po svém vzniku ztratila svůj význam.⁴⁶

2.2 Založení měnové a celní unie

Počátky Beneluxu se datují do období 2. světové války. Belgická exilová vláda neměla v počátcích svého vládnutí velkou důvěru okolí, neboť již zmiňovaný čin krále Leopolda III. a následná rezignace osmi ministrů nepůsobila na okolní vlády příliš dobře. Ministři, jenž zůstali,⁴⁷ se snažili belgickou reputaci zachránit návrhy na poválečné sjednocení Evropy. S jedním z prvních návrhů přišel v roce 1941 belgický exilový ministr financí Camille Gutt,⁴⁸ jenž chtěl po osvobození Nizozemska a Belgie

---

⁴² COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 22-23.

⁴³ STUHLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: příklad Hospodářské unie Beneluxu. *Současná Evropa a Česká republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, roč. 10, č. 2. ISSN 1804-1280, str. 128

⁴⁴ Z výše uvedených důvodů belgická vláda neoslovovala své lucemburské protějšky. S účastí Lucemburska v tomto společenství se počítalo již od jeho počátků.

⁴⁵ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 23.

⁴⁶ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*.

Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruizinga, blz. 13.

⁴⁷ Jednalo se o premiéra Pierlota, ministra zahraničních věcí Spaaka, ministra financí Gutta a ministra pro koloniální záležitosti Vleeschauwera.

⁴⁸ Camille Gutt byl právník a politik, jenž před a během 2. světové války zastával post ministra financí. V poválečném období byl ministrem vnitra. Během 2. světové války se velmi zajímal o vytvoření regionální hospodářské unie se západoevropskými státy.

vytvořit mezi těmito dvěma státy hospodářskou unii. Politická spolupráce podle něho nepřipadala v úvahu, neboť chtěl, aby si Belgie zachovala status neutrálního státu.⁴⁹ Ministru zahraničních věcí Paulu-Henrimu Spaakovi se Guttova myšlenka nezdála realizovatelná, neboť do svých plánů nezahrnul Francii a Velkou Británii. Pouze regionální uskupení bylo dle Spaaka nerealizovatelné z důvodu nepředvídatelnosti poválečného stavu Nizozemska a Belgie. Byl ochoten Guttův návrh brát jako alternativní řešení poválečné situace pouze v případě, že Francie ani Velká Británie se nebudou chtít belgického projektu účastnit. Teprve po negativním vyjádření francouzských a britských reprezentantů byl Spaak ochoten přijmout myšlenku vzájemné nizozemsko-belgické spolupráce.⁵⁰ Bylo samozřejmé, že tohoto regionálního uskupení se zúčastní i Lucembursko, vázané Belgicko-lucemburskou ekonomickou unií.

Čím déle trval válečný stav, tím více si představitelé Belgie a Nizozemska začali uvědomovat, jak je nutné navázat vzájemnou spolupráci v co možná nejkratším čase. Velké státy jako Velká Británie a Francie totiž odmítaly naslouchat jejich názorům, protože zastupovali tak malá území, že to podle nich nebylo nutné.⁵¹ Evropou také zněly hlasy, že pokud vyhraje Německo, vymaže Belgii a Nizozemsko z mapy Evropy a ani výhra spojenců nebyla pro Belgii uklidňující, neboť francouzští představitelé několikrát oznámili, že kvůli chování belgického krále by měla Belgie při poválečném uspořádání přijít o Valonsko, které by se připojilo k Francii.⁵² Proti belgicko-nizozemskému spolenectví však stále brojil nizozemský ministr zahraničních věcí Eelco van Kleffeu, který se domníval, že úzká spolupráce s Belgií a Lucemburskem může narušit důležité nizozemské transatlantické vztahy. Paul-Henri Spaak však nastínil svému protějšku veškeré výhody, které jim může spolupráce přinést, což Kleffeuse přesvědčilo. Byl ustanoven výbor, který měl vypracovat návrh na posílení ekonomických vztahů mezi Belgií a Nizozemskem. Výsledek své činnosti předložili exilovým vládám v březnu 1943, jednalo se o návrh na vytvoření měnové unie. Exilové vlády informovaly o návrhu a svém úmyslu ho přijmout britské a americké kolegy. Ti

---

⁴⁹ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 25.

⁵⁰ GROSOBOIS, Th. *De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944)*. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 40-43.

⁵¹ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruijzinga, blz. 15.

⁵² COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 26

neměli proti plánu zemí Beneluxu žádné námítky.⁵³ 21. října 1943 proto zástupci Belgie, Nizozemska a Lucemburska podepsali dohodu o zřízení měnové unie.

Belgický ministr financí Camille Gutt se ovšem domníval, že měnová unie není dostačující pro oživení vzájemných obchodních vztahů, z toho důvodu navrhl, aby se vlády Beneluxu zavázaly k vytvoření celní unie.⁵⁴ Guttův nápad se nezamlouval generálnímu tajemníkovi ministra zahraničních věcí Fernandu van Langenhoveovi, neboť podle něj byl velký rozdíl mezi nizozemskou a belgickou ekonomikou, což by mohlo způsobit velké potíže při sjednocování celních tarifů. Nizozemská ekonomika se totiž specializovala především na mezinárodní služby a zemědělské produkty, naopak ekonomika belgická závisela na exportu průmyslových výrobků.⁵⁵ Na počátku roku 1944 však byla další spolupráce těchto zemí nevyhnutelná, a proto bylo přistoupeno k vytvoření návrhu na realizování celní unie. Při vypracovávání návrhu však ustanovený výbor zjistil, že exilové vlády nemají potřebné dokumenty, které bylo nutno k vypracování smlouvy použít. I tak se státy Beneluxu rozhodly dne 5. září 1944 podepsat předběžnou smlouvu o vzniku celní unie s dodatkem, že smlouva bude co nejdříve po ukončení války doplněna o chybějící informace o celních tarifech a bude v co nejkratším čase realizována.⁵⁶ Státy Beneluxu svou dohodou o vytvoření celní unie daly světu na srozuměnou, že se s nimi jako s partnery musí počítat.⁵⁷ Exilové vlády však netušily, že během několika dní bude Belgie osvobozena a Nizozemsko bude okupované až do května 1945.

Téměř ihned po ukončení války se sešli představitelé zemí, aby dostáli svým závazkům ze září 1944. První překážkou v jejich snažení se ukázala být nedostatečná znalost francouzštiny nizozemských ministrů a úředníků. V té době byla totiž belgická politika zcela frankofonní. Z toho důvodu se valonští zástupci cítili na vyjednáváních odstrčeně a jejich zájem o spolupráci se rapidně snižoval. Mnohem větší problém byl však stav nizozemského hospodářství. Během osmi měsíců se belgická a nizozemská ekonomika od sebe rapidně odlišily. Belgická vláda po zkušenostech z 1. světové války očekávala to nejhorší. Belgické hospodářství však neutrpělo takové škody. Belgický průmysl byl zasažen pouze mírně a obnova jeho provozu tak mohla proběhnout velmi

---

⁵³ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruijzinga, blz. 16.

⁵⁴ GROSBOIS, Th. *De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944)*. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 46-47.

⁵⁵ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruijzinga, blz. 18.

⁵⁶ Tamtéž, blz. 18.

⁵⁷ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 28

rychle. Díky zásobám uranu, které měla Belgie k dispozici díky svým africkým koloniím, s nimi mohla začít brzy po osvobození obchodovat, což zemi přineslo značný kapitál. Kvůli okupovaným a později zničeným nizozemským přístavům se Antverpy staly hlavním přístavem oblasti. Díky těmto okolnostem nemusela belgická vláda udržovat mzdy na nízké úrovni a mohla také brzy odstranit potravinový přidělový systém. Naopak Nizozemsko bylo po ukončení války velmi zbídačelé. Velká část výrobních zařízení byla válkou totálně zničena. Kvůli pokračující válce na území Východní Indie nemohlo Nizozemsko ke své obnově využít ani zdrojů ze svých kolonií. Dalším důvodem k obavám byla ztráta Německa jako státu, do kterého Nizozemsko před válkou nejvíce vyváželo.⁵⁸ Tato ekonomická situace naprosto změnila atmosféru vyjednávání o celní unii. Belgie získala nad Nizozemskem převahu a začaly se objevovat názory, že Nizozemsko není dobrým partnerem pro vytvoření celní unie. Tento názor zastával i guvernér Belgické národní banky Maurice Frere. Obával se, že Nizozemsko nebude kvůli stavu své ekonomiky schopno plnit své závazky vůči Belgii. Svým postojem nakazil i některé členy belgické vlády.⁵⁹ Díky poválečným pokusům o sjednocení Evropy se Benelux stal pro mnohé velmi inspirativní, a jelikož členské státy nechtěly o pracně vydobytou pověst přijít, vešla v roce 1948 v platnost smlouva o vzniku celní unie, díky které začaly být postupně mezi členskými státy odbourávány veškeré celní tarify i mimotarifní ochranná opatření a vůči třetím zemím začal být uplatňován jednotný celní sazebník.⁶⁰

2.3 Vytvoření hospodářské unie a postavení Beneluxu v ES/EU

Pouhé dva roky po uzavření dohody o celní unii měla být přezkoumána činnost Beneluxu, aby mohlo být navrženo, jakým způsobem postupovat při zakládání hospodářské unie. Během počátku 50. let minulého století se však integrace mezi zeměmi Beneluxu nikam neposunula, neboť Nizozemsko stále řešilo svou ekonomickou situaci. Špatný stav nizozemské ekonomiky komentuje i Gaston Eyskens ve svých pamětech, kde uvádí, že nizozemští představitelé nebyli zastánci rychlejší

---

⁵⁸ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruijzinga, blz. 21-22.

⁵⁹ GROSBOIS, Th. en J. BUSSCHAERT. Gesprek met D. Spierenburg. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tiel: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6. Blz. 94

⁶⁰ STUČLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: příklad Hospodářské unie Beneluxu. *Současná Evropa a Česká republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, roč. 10, č. 2. ISSN 1804-1280. Str. 129

integrace zemí Beneluxu, protože jejich hospodářská situace byla velmi vzdálená od té belgické, a tak upřednostňovali vzájemné srovnání ekonomik před další integrací.⁶¹ V průběhu roku 1952 se však nizozemská platební bilance konečně stala aktivní, a to především díky opětovnému získání svého strategického partnera v podobě Spolkové republiky Německo. Díky tomu mohlo být přistoupeno k dalšímu integračnímu kroku. Státy Beneluxu se rozhodovaly, zda další integrační fází bude odstranění obchodních bariér či zkoordinování národních hospodářských politik. Na nátlak Nizozemska bylo zvoleno odstranění obchodních bariér.⁶² V roce 1954 se vlády Belgie, Nizozemska a Lucemburska dohodly, že obyvatelé jejich zemí mohou investovat kdekoli na území Beneluxu, a také že dojde k odstranění nutnosti pracovního povolení na území jiného členského státu. Tato část dohody byla problematická, neboť belgičtí představitelé se obávali, že uvolněním belgického pracovního trhu dojde k jeho zahlcení levnou nizozemskou pracovní silou. Nizozemsko totiž na rozdíl od Belgie stále udržovalo hladinu pracovních mezd na velmi nízké úrovni. Lucemburská vláda se naopak obávala přílivu belgických pracovníků, neboť díky vyšším platům a francouzskému jazykovému prostředí byl lucemburský trh pro Belgičany velmi atraktivní.⁶³ Ačkoliv docházelo k postupnému odstraňování obchodních bariér, státy stále hájily své vlastní zájmy upřednostňováním národních produktů a svých pracovníků. V únoru 1958 ovšem dochází k dohodě mezi státy a je založena hospodářská unie zemí Beneluxu.

Benelux má již od úplného počátku zvláštní postavení ve společenstvích. Díky tomu, že až do vzniku Evropské unie byly státy Beneluxu vždy v předstihu před evropskou integrací, dokazovaly tak zbylým členům společenství a vlastně celé Evropě, že integrace na té nejvyšší úrovni je možná. Právě z těchto důvodů je Benelux často nazýván pokusnou laboratoří evropské integrace, protože neexistuje integrační fáze, která by nebyla zavedena v Beneluxu. Spolupráce zemí Beneluxu však nevznikla z ideálů, ale z vnitrostátních zájmů a nutnosti se spojit. Státy Beneluxu již od počátku vnímají svou unii jako jistou protiváhu k velkým evropským státům. Mezi sebou se cítí bezpečně právě z toho důvodu, že jsou relativně stejné velikosti. Aby státy Beneluxu využily své výhody, scházejí se představitelé států před každým jednáním Rady, aby na půdě společenství a později unie působily jednotně.⁶⁴ V praxi bývá sjednocování

---

⁶¹ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz.. 240.

⁶² BOEKESIJN, A.J. Soevereiniteit en integratie: de Benelux 1945-1958. POSTMA, Andries. *Benelux in de kijkers: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lannoo, 1994, s. 99-124. ISBN 90-209-2501-6, blz. 108-112.

⁶³ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruijzinga, blz. 26.

⁶⁴ BROUWER, Jan Willem. Nederlands-Belgische samenwerking in Benelux en Europa. *Internationale Spectator* [online]. 2003, **57**(10), 466-471 [cit. 2016-03-01]. ISSN 0020-9317. Dostupné z: http://www.internationalespectator.nl/system/files/20031000_is_art_brouwer.pdf

jejich názorů často velmi obtížné, neboť Benelux funguje na mezivládním principu, vždy se však snaží dospět ke kompromisu, jelikož si uvědomují, že jakákoli vnitřní rozepře by oslabil jejich postavení. Jen díky stejnému názoru se spojením počtů jejich hlasů v Radě mohou rovnat těm největším evropským státům.⁶⁵ Ačkoliv se díky Maastrichtské smlouvě dospělo v evropské integraci na úroveň Beneluxu, ani jedna ze tří vlád nechce ukončit vzájemnou spolupráci. Z toho důvodu byl v polovině 90. let minulého století vytyčen nový cíl Beneluxu, a to politika sousedství. Členské státy se snaží integrovat v oblasti životního prostředí, územního plánování či v dopravě. Dalším důkazem trvání jejich spolupráce je prodloužení smlouvy podepsané v roce 1958 s platností padesáti let. V roce 2008 byla přijata nová smlouva, v níž členské státy potvrdily, že ve vzájemné spolupráci chtějí i nadále pokračovat.

---

⁶⁵ BRUIN, E. F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedoucí práce Dr. S.F. Kruizinga, blz. 32

3 OD ZALOŽENÍ ESUO PO LUCEMBURSKÝ KOMPROMIS

Během téměř dvaceti let, které postihuje tato kapitola, se evropská integrace zásadně proměnila. Bylo vytvořeno společenství, jenž bylo poprvé založeno na nadnárodním principu. Evropské vlády se poprvé vzdaly své vlastní suverenity ve prospěch společenství. Nový směr evropské integrace, ač je od počátku posuzován velmi kladně a nadějně, s sebou přesto přinesl jisté obavy členských států ze ztráty své suverenity. Tyto obavy se projevily při rozhodování o založení dalších integračních uskupení v padesátých let 20. století. Přes integrační neúspěchy v obranné a politické oblasti se přesto podařilo členské státy přesvědčit k hospodářské integraci, která měla vést k založení společného trhu. Další prohloubení integrace s sebou přineslo další integrační krizi. Tentokrát se strach ze ztráty suverenity a možnosti ovlivnit směřování evropské integrace projevily ve Francii, kvůli níž se evropská integrace na nějaký čas zpomalila.

3.1 Belgická role při vzniku Evropského společenství uhlí a oceli

Založením Evropského společenství uhlí a oceli vzniká evropské integrační uskupení, které přetrvává dodnes. Vše však započalo pouze jako návrh řešení německé otázky, který měl francouzský ministr zahraničních věcí Schuman předložit v květnu 1950 v Londýně na žádost zástupců Spojených států amerických.

Autorem návrhu na založení Evropského společenství uhlí a oceli je Francouz Jean Monnet, který svůj návrh předkládá Robertu Schumanovi, který v něm po jeho přečtení okamžitě rozpozná odpověď na americké požadavky. Sám Monnet ve svých pamětech zmiňuje, že evropská integrace započala jedinou Schumanovou strohou větou, a to „návrh jsem četl a беру ho“.⁶⁶ Schuman byl z Monnetova plánu natolik nadšen, že ho chtěl při případném odmítnutí zbylých evropských států realizovat s Německou spolkovou republikou bilaterálně.⁶⁷ Návrh před jeho oficiálním zveřejněním znalo pouze několik málo osob, mezi nimi americký ministr zahraničních věcí Dean Acheson a německý kancléř Konrad Adenauer, který byl z návrhu také nadšen, neboť dával jeho zemi šanci na rovnoprávné postavení v Evropě. Po obdržení

⁶⁶ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 224.

⁶⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 51.

německého souhlasu je svolána konference francouzským ministerstvem zahraničních věcí, na které Schuman zveřejnil svůj plán. Poté odjíždí do Londýna, aby zde představil návrh na zřízení evropské spolupráce v uhelném a ocelářském průmyslu i zbylým evropským státům.

O účasti na Schumanově plánu projeví okamžitě zájem zástupci Belgie, Nizozemska, Lucemburska a Itálie. I když vlády Beneluxu požadují po Monnetovi a Schumanovi vysvětlení některých technických detailů, veřejnost těchto tří států je tlačila k rychlému potvrzení účasti.⁶⁸ Naopak Velká Británie a severské země svou účast odmítají. Velká Británie dává přednost svým vztahům s USA a zeměmi Commonwealthu a zástupci severských zemí se domnívají, že nadnárodní charakter plánovaného společenství se neslučuje s jejich vnímáním suverenity.⁶⁹

Jednání o podobě smlouvy a společenství započalo v červnu 1950. Belgiu reprezentoval diplomat Suetens, který byl dle Monneta velmi vlídný a vstřícný.⁷⁰ Suetens odjížděl na jednání s jednoznačným pokynem od ministra zahraničních věcí Paula van Zeelanda, který zněl, že plán bude přijat pouze za předpokladu, že nebude ohrožena belgická suverenity.⁷¹ Van Zeeland i přes své obavy Schumanův plán vítal, neboť mohl přispět k vytvoření lepší Evropy. Upozorňoval však na nutnost reflektování požadavků jednotlivých zemí, neboť výhody, které společenství bude přinášet, musí být vyrovnané, bez toho nelze dlouhodobě společenství realizovat.⁷² Nevětším belgickým nepřítelem připravovaného společenství se stali zástupci uhelného průmyslu, neboť se velmi báli příchodu nové konkurence a zavedení nižších cen.⁷³ Tlaky zástupců belgického průmyslu a obavy ze ztráty suverenity nakonec vyústily ve společný požadavek zemí Beneluxu, aby vedle nadnárodního Vysokého úřadu byla vytvořena Rada ministrů, kde by měl každý stát možnost vyjádřit své názory a mohl by

---

⁶⁸ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 228.

⁶⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 53.

⁷⁰ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 240.

⁷¹ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 106.

⁷² Le plan Schuman et la Belgique. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 23. 5. 1950 [cit. 2016-02-07]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/le_plan_schuman_et_la_belgique_dans_la_libre_belgique_23_mai_1950-fr-6b974c22-d0da-4818-a03d-4bdd97b9e806.html

⁷³ L'évolution des négociations en vue de la réalisation du plan Schuman. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 24. 1. 1951 [cit. 2016-02-07]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/l_evolution_des_negociations_en_vue_de_la_realisation_du_plan_schuman_dans_la_libre_belgique_24_janvier_1951-fr-1d301860-4be6-4a3e-8ed6-7fb7bbf0e162.html

zde prezentovat své národní zájmy.⁷⁴ Problémy při vyjednávání s belgickými zástupci pocítil i Monnet, ve svých pamětech se zmiňuje, že celý jeden týden se snažil přesvědčit Suetense, že mírových cílů nebude ve společenství dosaženo na úkor malých států. Domníval se, že Suetense nepřesvědčil, ale že uvěřil, že Monnet svá slova míní upřímně.⁷⁵ Posledním belgickým požadavkem již na konci vyjednávání byla změna formulace ve Smlouvě o založení ESUO. Suetens požadoval, aby pojem „fúze suverenity“ byl zaměněn za „jisté zmocnění“. Jeho požadavek však Monnet zamítnul.⁷⁶ Za své požadavky Belgie částečně zaplatila, neboť Brusel byl původně uveden jako sídelní místo pro instituce společenství, nakonec se jím však stal Lucemburk.⁷⁷

K podpisu smlouvy došlo 18. 4. 1951 v Paříži. Smlouva byla oficiálně uzavřena korunním belgickým princem, svým podpisem ji však stvrdil belgický ministr zahraničních věcí Paul Van Zeeland a ministr zahraničního obchodu Joseph Meurice.⁷⁸ Ačkoliv bylo belgickým požadavkům při úpravě Smlouvy o založení ESUO částečně vyhověno, nevstupovala v červenci 1952 do společenství s nadšením. Belgický premiér Gaston Eyskens okomentoval belgický vstup do společenství tak, že je nutné nehledět pouze na nevýhody, které členství v ESUO přináší, ale i na výhody, které se projeví až v budoucnu. Neúčastnit se takového projektu by pro Belgii znamenalo nemalé potíže.⁷⁹

3.2 Plevelův plán

Pouhých pět let po ukončení 2. světové války byl ve světě rozpoután další válečný konflikt, jednalo se o válku v Koreji. Tato událost výrazně ovlivnila světovou politiku a také evropskou integraci. Díky Korejské válce opětovně vyvstala otázka německého ozbrojení. Vláda spojených států amerických se domnívala, že v případě napadení Evropy armádou Sovětského svazu nebudou evropské státy schopny tomuto útoku odolat. Z tohoto důvodu v září 1950 americký ministr zahraničních věcí Acheson prohlásil, že pokud nebude využit německý vojenský potenciál, přezkoumá otázku

---

⁷⁴ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 107.

⁷⁵ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 244.

⁷⁶ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 106.

⁷⁷ Tamtéž, p. 107.

⁷⁸ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 224

⁷⁹ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 764.

pobytu amerických vojenských jednotek v Evropě.⁸⁰ Německý kancléř Adenauer se německému vyzbrojení nebránil, neboť armádu považoval za důkaz suverenity. Německé veřejné mínění však jeho názor nesdílelo, protože až 70% obyvatelstva bylo proti německému znovuvyzbrojení.⁸¹

V říjnu 1950 přichází premiér Francie René Pleven s řešením k vyvstalým americkým požadavkům, opět je autorem návrhu řešení Jean Monnet. Z toho důvodu se Plevenův plán v mnohém shoduje se Schumanovým plánem. Jean Monnet s uveřejněním tohoto plánu váhal, a to ze dvou důvodů. Prvním důvodem je jak sám přiznává jeho neznalost vojenství. Vojenstvím se zabýval vždy jen v naprosto nevyhnutelných případech, což situace na počátku padesátých let byla. Druhým důvodem byla jeho obava ze ztráty německého zájmu o hospodářskou integraci v případě, že jim bude suverenita navracena díky možnosti znovuvyzbrojení.⁸² Ačkoli Američané a Němci francouzský plán na vyzbrojení armády Německé spolkové republiky podpořili, reakce zbylých států šestky byly rozpačité, protože upřednostňovali zapojení Německa do NATO. Belgický ministr zahraničních věcí van Zeeland v lednu 1951 navrhl, aby si členské státy NATO zachovaly národní armády a aby německé jednotky byly integrovány spolu s jednotkami dalších evropských států do tzv. evropské armády, avšak jejich velení by spadalo pod vrchní velení NATO. Tak by se docílilo znovuvyzbrojení Spolkové německé republiky a zároveň by se neúčastnila armádního velení. Američané tento návrh kritizovali, neboť se jim zdál nedůstojný pro postavení německé armády v obraně Evropy. Tento plán měl kritiky i v samotné Belgii, jedním z kritiků byl například Paul-Henri Spaak.⁸³

V květnu 1952 byla ukončena jednání o podobě Smlouvy o založení Evropského obranného společenství a Smlouva byla všemi státy Šestky podepsána. Belgie ratifikovala Smlouvu o EOS jako třetí v září 1953 a i když došlo k jejímu schválení, neproběhl tento proces bez problémů. Evropské obranné společenství mělo v belgickém parlamentu mnoho odpůrců, kteří argumentovali ztrátou belgické suverenity, která není nutná z důvodů členství země v NATO, či obavami

---

⁸⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 58.

⁸¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 229

⁸² MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 249 a 263.

⁸³ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 112.

z remilitarizace Spolkové republiky Německo pouhých pár let po ukončení 2. světové války. Pro Smlouvu o EOS se vyslovilo 148 poslanců a 49 jich bylo proti přijetí.⁸⁴

V roce 1953 přestaly být aktuální důvody, pro které EOS vzniklo,⁸⁵ což si začala uvědomovat francouzská vláda. Obávala se, že případným založením EOS bude omezen její vliv v Evropě, jelikož Velká Británie přislíbila, že se stane přidruženým členem tohoto společenství. Z těchto důvodů Francie odkládala ratifikaci Smlouvy o EOS, a to až do srpna 1954, kdy francouzský parlament odmítl zařadit na program svého jednání hlasování o ratifikaci.

3.3 Memorandum zemí Beneluxu a následná jednání

Po neúspěších v obranné a politické evropské integraci bylo nutné přijít s novým integračním směrem. V polovině 50. let minulého století se objevily dva směry, kterými se mohla Evropa vydat. První směr propagoval nizozemský ministr zahraničních věcí Johan Beyen a bylo jím vytvoření hospodářské unie. Druhý, umírněný směr zastával Jean Monnet, který si nedokázal představit, že by evropské vlády byly ochotny přistoupit k jiné než sektorové integraci, a z toho důvodu navrhl, aby Evropa přistoupila k integraci v atomové energii.

Paul-Henri Spaak, který se podílel již od počátku na budování evropské integrace, se nadchnul pro Beyenovy myšlenky týkající se společného trhu. Považoval je za trefné a naprosto s nimi souhlasil. Sám však Beyena upozornil, že pokud bude nadále tak horlivým zastáncem tohoto způsobu evropské integrace, může to mít negativní dopad na souhlas Francie. Z toho důvodu se mu nabídl, že jeho myšlenky upraví, aby idea společného trhu uspěla nejen ve státech Beneluxu, ale také ve Francii, Německu a Itálii. Navrhl také předložení celé věci Monnetovi, aby jim sdělil svůj názor a pomohl s přípravou projektu pro předložení francouzské vládě.⁸⁶ Beyen reagoval na Spaakovu nabídku velmi rychle, neboť uznával, že Evropu je nutné k integraci především motivovat.⁸⁷ Toto umění Spaak na rozdíl od Beyena skvěle ovládal. Kvůli získání Itálie a Spojené německé republiky kontaktoval Spaak záhy po domluvě s Beyenem německého kancléře Adenauera a italského ministra zahraničních

---

⁸⁴ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tiel: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 380.

⁸⁵ V březnu 1953 zemřel J. V. Stalin a v červnu 1953 byla ukončena válka v Koreji.

⁸⁶ SPAAK, Henri-Paul. La Lettre pour monsieur Beyen de le 7 avril 1955. Bruxelles, 1955. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188272>

⁸⁷ BEYEN, Johan. La lettre pour monsieur Spaak de le 14 avril 1955. La Haye, 1955. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188272>

věcí Martina, aby jim představil plán na nový směr evropské integrace. S Beyenem se také dohodli, že společně kontaktují lucemburského předsedu vlády Josepha Becha a požádají ho o podporu jejich již společné myšlenky. Bech s nimi souhlasil, a tak se všichni tři sešli v dubnu 1955 v Den Haagu, kde bylo vytvořeno Memorandum zemí Beneluxu šesti zemím Evropského společenství uhlí a oceli.⁸⁸

Memorandum zemí Beneluxu byl čtyřstránkový návrh, který Beyen, Spaak a Bech představili zbylým představitelům členských států ESUO na konferenci v sicilské Messině na počátku června 1955. Účastníkům konference bylo předloženo nejen Memorandum zemí Beneluxu, které si rychle získalo podporu i italského zástupce, ale také Monnetův návrh na sektorovou integraci, jež měla navázat na integrační úspěch v ESUO a měla státý Šestky spojit v oblasti atomové energie. Tuto variantu integrace upřednostňovali zástupci Francie a Spojené německé republiky, neboť ji považovali za mnohem přijatelnější a snadněji realizovatelnou.⁸⁹ Výsledkem dva dny trvající konference bylo ustanovení tzv. Spaakova výboru, jenž měl projednat další postup v evropské integraci. Nemělo by se zapomínat, že na programu konference nebyl pouze návrh na společný postup v další evropské integraci, ale také například německý dokument žádající zřízení evropské university či italský návrh na prohlubování sociálního a hospodářského rozvoje v členských státech, ty však přijaté nebyly.⁹⁰

Jednání o podobě evropské integrace, která by se dala zakotvit ve smlouvách, trvala téměř dva roky. Spaak byl jmenován vedoucím výboru a všemožně se snažil, aby se experti z jednotlivých zemí dohodli co možná nejrychleji. Koncem března 1957 předložil vládám členských zemí Evropského společenství uhlí a oceli návrhy smluv obsahující integraci v oblasti atomové energie a vytvoření společného trhu. Problém se schvalováním podoby smluv se možná trochu překvapivě objevil v samotné Belgii a mohl za něj sám Spaak, neboť belgickou vládu dostatečně neinformoval o jejich podobě. Vůdce tehdejší opozice Gaston Eyskens ve svých pamětech uvádí, že jej velmi rozčílilo, že o smlouvách se více dozvěděl z novin než od samotné vlády. Premiér van Acher se však požadované informace dozvěděl pouhých osm dní před

---

⁸⁸ HARRYVAN, Anjo G. *The Netherland, Benelux, and the origins of the Beyen-Spaak initiative*. Firenze, 1985. Dostupné také z: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/25618/Harryvan_1985.pdf?sequence=1. Instituto Universitario Europeo, p. 37.

⁸⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 67.

⁹⁰ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 242

ním.⁹¹ Paul-Henri Spaak si nedokázal představit, že by myšlenku společného trhu nepodpořila právě Belgie, z toho důvodu navštívil belgického panovníka Baudouina I. a žádal ho o podpoření integračních smluv. Baudouin I. ale váhal smlouvy podpořit, stejně jako belgický premiér van Acher byl zdrženlivý v předávání suverenity země nadnárodní organizaci. Spaakovi se nakonec podařilo oba přesvědčit o výhodách, které smlouvy přinášejí. Vášnivá debata o výhodách smluv proběhla také v parlamentu. Výhody však byly evidentní, a tak již během prvního jednání byly třemi největšími politickými stranami přijaty principy společného trhu a bylo schváleno vytvoření celní unie.⁹²

Podoba Římských smluv je považována za životní dílo Paula-Henriho Spaaka, neboť se mu díky jeho diplomatickým schopnostem podařilo přesvědčit státy Šestky, aby urychlily svou integraci a vzdaly se části své suverenity ve prospěch celku. Spaakovou výhodou dozajista bylo spojení s Beyenem. Jejich společné úsilí posunulo evropskou integraci na další úroveň a položilo základ pro podobu evropské integrace, jak ji známe dnes.

3.4 Fouchetův plán

Po podepsání Římských smluv se Evropa integrovala ve třech oblastech – hospodářské, v oblasti atomové energie a v uhelném a ocelovém průmyslu. Již v roce 1959 se francouzskému prezidentovi Charlesovi de Gaullovi zdála evropská integrace nedostačující. Ve svém zářijovém projevu se poprvé zmínil o nutnosti transformace dosud založených společenství a představil Evropě svůj zájem zahájit integraci také v zahraniční politice, obranné politice a v kultuře. O upřímnosti jeho slov se však dalo pochybovat, i Jean Monnet se ve svých pamětech zmiňuje, že v de Gaullových slovech byla znatelná jistá ironie.⁹³

Svůj plán reformy společenství předložil de Gaulle členským zemím v únoru 1961. O možném dalším způsobu integrace se vedly diskuze i na půdě Evropského shromáždění. Italští, němečtí a francouzští zástupci byli zastánci de Gaullova návrhu evropské integrace. Naopak belgický socialista Fernand Dehousse se postavil ostře proti. Podle Dehousse se nemůže obranná politika zakládat na principu národní

⁹¹ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 423.

⁹² COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 139-140.

⁹³ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 317.

spolupráce bez budoucí možnosti přechodu na spolupráci nadnárodní. Zároveň upozornil, že mezinárodní princip není dobrým základním kamenem pro vznik budoucí politické unie. Na počátku roku 1961 bylo proto přijetí de Gaullovy myšlenky nejisté. Rozpor mezi zastánci mezinárodního a nadnárodního principu se zdál nepřekonatelný.⁹⁴ Na summitu v Bonnu v červenci téhož roku de Gaullov návrh podpořili představitelé Itálie a Spojené německé republiky, což vedlo ke vzniku skupiny, jež měla vypracovat podrobný návrh. Do čela tohoto výboru byl jmenován francouzský diplomat Christian Fouchet, z toho důvodu se návrhu na vytvoření politické unie často říká Fouchetův plán.⁹⁵

Paul-Henri Spaak od počátku upozorňoval, že nadnárodní konstruování evropské integrace je mnohem efektivnější než de Gaullem navrhovaný mezivládní princip. Po prvním zveřejnění Fouchetova plánu v listopadu 1961 Spaak kontaktoval nizozemského ministra zahraničních věcí Josepha Lunse, který se od počátku stavěl proti politice generála de Gaulla, aby se mu svěřil se svou obavou, jaký negativní dopad může mít přijetí Fouchetova plánu. Spaak nebyl zastáncem existence dvou integračních uskupení, kdy jedno funguje na mezivládním a druhé na nadnárodním principu. Také se obával, že založením politické unie by se vážně narušily vztahy zemí Šestky s NATO. Z těchto důvodů požádal Lunse, aby se země Beneluxu spojily a pokusily se ovlivnit dopad Fouchetova plánu tím, že budou požadovat členství Velké Británie v EHS.⁹⁶ Belgičtí a nizozemští představitelé se proti plánu evropské integrace v obranné a zahraniční politice zatvrdili již v době, kdy Evropa ještě mohla doufat v její přijetí a zrealizování.⁹⁷

Na základě výše uvedené belgicko-nizozemské domluvy byla jednání o přijetí Fouchetova plánu z velké části ovlivněna diskuzí o přijetí Velké Británie do Evropského hospodářského společenství. Nemůže být proto překvapující, že druhý návrh Fouchetova plánu, ač v mnohém umírněnější než jeho první verze z listopadu 1961, více snižoval vliv malých států v budoucím uskupení.⁹⁸ Při posledním jednání, které se konalo v dubnu 1962, Spaak opětovně prohlásil, že nevěří ve způsob evropské integrace, jaký francouzský prezident prosazuje. Podle Spaaka bylo evidentní, že de

---

⁹⁴ DUMOULIN, Michel a Marie-Thérèse BITSCH (eds.). *The European Commission, 1958-72: History and memories*. Luxembourg: European Communities, 2007, 626 s. ISBN 978-92-79-05494-5, p. 68.

⁹⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 83.

⁹⁶ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 167-168

⁹⁷ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 322.

⁹⁸ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 168.

Gaulle touží evropské politické vztahy utvářet dle svého přání. Opětovně upozornil, že Belgie nepodepíše smlouvu o vzniku politické unie, aniž by bylo zřejmé, že se jednání o členství Velké Británie v EHS blíží ke zdárnému konci. Poté by byli belgičtí zástupci připraveni připojit svůj podpis, ale nejdříve je tak ochotna učinit v červnu 1963. Spaak tak dal jasně najevo, že pro Belgii je členství Velké Británie v EHS mnohem důležitější než integrace dle de Gaullových představ.⁹⁹ O dva dny později se v 7 hodin večer ministři zahraničních věcí členských států rozešli, aniž by bylo stanoveno datum příštího jednání.¹⁰⁰ Tímto dnem tak skončila jednání o přijetí Fouchetova plánu.

3.5 Krize ve společenstvích

Konflikt mezi nadnárodním a mezivládním integračním postupem, který se mezi státy Šestky objevil již při přijímání Fouchetova plánu, se naplno projevil v roce 1965, kdy se Francie, která zastávala mezivládní princip, dostala do sporu s Komisí, jež začala usilovat o posílení svých kompetencí. Komise požadovala nezávislost při získávání finančních prostředků, protože do té doby byly jediným příjmem společenství příspěvky jednotlivých členských států.¹⁰¹ Přijetí požadavků Komise by vedlo k posílení nadnárodního principu ve společenstvích, čehož se Francie velmi obávala.

Komise o francouzském postoji dobře věděla, z toho důvodu se tehdejší předseda Komise Hallstein rozhodl spojit rozhodnutí o navýšení nezávislosti Komise se stanovením vyšších cen zemědělských produktů. Domníval se, že výhoda vyšších cen zemědělských produktů bude pro Francii dostatečnou kompenzací za navýšení nezávislosti evropských institucí. Bohužel si Hallstein neuvědomil, že s příchodem nového roku bude odstraněno období, kdy Rada ministrů přijímala svá rozhodnutí jednomyslně. Vlády členských států a především ta francouzská si uvědomovaly, že jakákoli svá přání a potřeby je nutno prosadit během roku 1965, protože poté se může stát, že budou ostatními státy přehlasovány.¹⁰²

Ačkoliv francouzští představitelé odmítli projednávat tzv. Hallsteinův balíček, navrhli, aby se o každém bodu hlasovalo zvlášť, což by jim umožnilo přijmout vyšší garantované ceny zemědělských produktů, aniž by museli přijmout vyšší pravomoci pro

⁹⁹ *Direction Générale P/GEO/2.CEE: Compte Rendu de la réunion des Ministres des Affaires Etrangères des Six, tenue à Paris, le 17 avril 1962, sous la présidence de M. Conve de Murville.* Bruxelles, 1962.

Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188359>

¹⁰⁰ TINDEMANS, Leo. *De memoires.* Tilt: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2, p. 309.

¹⁰¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie.* 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 91-92.

¹⁰² Tamtéž, str. 93.

evropské instituce. Pětice zbylých členských států však s návrhem Francie nesouhlasila. Z tohoto důvodu francouzský ministr zahraničních věcí Couve de Murville 30. června 1965 při skončení francouzského předsednictví v Radě ministrů oznámil počátek krize ve společenstvích.¹⁰³ Poté Francie stáhla své reprezentanty z evropských institucí, aby nemohlo být ve společenstvích o ničem rozhodováno a nastalo tak sedmiměsíční období, které se nazývá „politika prázdných křesel“.

Francouzský prezident de Gaulle vysvětlil motivy k odvolání francouzských reprezentantů z evropských institucí až téměř o tři měsíce později. Ve svém projevu vyjádřil svůj nesouhlas s nadnárodní podobou evropské integrace a ze vzniklé situace obvinil zahraniční technokracii, jež se usilovně snaží pošlapat francouzskou demokracii, což jako prezident země nemůže dopustit. Ve svém projevu také oznámil, že jediným řešením celé situace je zachování jednomyslného rozhodování v Radě ministrů.¹⁰⁴ Po de Gaullově projevu kontaktuje belgický evropský politik a budoucí předseda Komise Jean Rey Paula-Henriho Spaaka s prosbou, aby rezolutně odmítl požadavky vyřčené v de Gaullově projevu, neboť se dle Reye jedná o přímý útok na principy obsažené v Římských smlouvách. Upozorňoval, že pokud se Belgie jasně nepostaví proti, můžou si její postoj zbylé členské státy vysvětlit tak, že porušení smluv není ze strany Belgie nijak trestáno.¹⁰⁵

Zbývajících pět ministrů zahraničních věcí se pokusilo s Francií dohodnout na setkání konaném na konci října. Již od počátku bylo zřejmé, že jednání budou složitá, neboť francouzský ministr zahraničních věcí de Murville ještě před setkáním naznačil, že přijetí dohody o vyšších cenách zemědělských produktů nestačí k návratu francouzských představitelů do evropských institucí. Pětice ministrů zahraničních věcí se naopak nezdála být nakloněna přijetí zbylých francouzských požadavků. Jediný, kdo projevil ochotu vyjednávat, byl belgický ministr zahraničních věcí Spaak.¹⁰⁶ Dle očekávání Francie odmítla znovu obsadit svá místa v evropských institucích.

Překonání evropské integrační krize se řešilo i na půdě Shromáždění. Skupina poslanců z křesťansko-demokratických stran se rozhodla v prosinci 1965 být nápomocná při hledání návrhů řešení. Vytvořili skupinu nazvanou Nová unie, jejímž

---

¹⁰³ MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8, str. 352.

¹⁰⁴ GAULLE, Charles de. *Discours et messages: Volume IV: Pour l'effort (1962-1965)*. 1. Ed. Paris: Plon, 1970. ISBN 2-259-02265-0, p. 418.

¹⁰⁵ REY, Jean. *La lettre pour Paul-Henri Spaak de le 18 septembre 1965*. Tilff, 1965. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188362>

¹⁰⁶ MILLINSHIP, William. Les Cinq tentent de regagner De Gaulle á leur cause. *The observer* [online]. London, 24. 10. 1965 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/les_cinq_tentent_de_regagner_de_gaulle_a_leur_cause_dans_the_observer_24_octobre_1965-fr-cd421534-90b4-4be8-a11f-79678f8cab22.html

předsedou byl Ital Mariano Rumor a generálním sekretářem Leo Tindemans. Jejich návrh na překonání vzniklé situace vycházel ze stranické zodpovědnosti a striktní podpory evropských smluv. Jejich způsob řešení krize byl o pár týdnů později inspirací pro vzniknuvší Lucemburský kompromis.¹⁰⁷

K dalšímu jednání pozval Francii Spaak. De Gaulle se velmi rozmýšlel, zda má pozvání přijmout. Obával se, že kdyby tak neučinil, mohla by pětice států pokračovat v jednáních a francouzská vyjednávací pozice by tím mohla utrpět. Z těchto důvodů se rozhodl jednání účastnit, ale Spaakovo pozvání nepřijal okamžitě.¹⁰⁸ Spaak se velmi snažil, aby došlo k vytvoření kompromisu a Francie se mohla do společenství vrátit. Domníval se, že zájem Francie o další vyjednávání znamená, že evropská integrace se ještě může zachránit.¹⁰⁹ Několik dní před sjednanou schůzkou s Francií se sešli zástupci pětice zemí a představitelé Komise, aby se dohodli na budoucích krocích, jež by vedly k znovuzapojení Francie do společenství.¹¹⁰

Na konci ledna 1966 se konala jednání, při kterých byl přijat tzv. Lucemburský kompromis, jehož podstatou bylo dodržování zakládajících smluv s možností využití práva veta v případě, že je ohrožen národní zájem dané země. Tento kompromis, ačkoliv docílil navrácení francouzských představitelů do evropských institucí, velmi poznamenal rozhodování kvalifikovanou většinou blíže nespécifikovaným termínem „národní zájem“. Přijetí Lucemburského kompromisu vedlo ke zpomalení evropské integrace a k omezení práv Komise, neboť ta musela veškeré své návrhy konzultovat s Radou ministrů.¹¹¹

3.6 Belgické kolonie a evropská integrace

Ačkoli se často uvádí, že díky krizi evropské integrace v šedesátých letech se státy Šestky rozhodly upevňovat svůj vztah se svými bývalými koloniemi pomocí

---

¹⁰⁷ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 268.

¹⁰⁸ DUMOULIN, Michel a Marie-Thérèse BITSCH (eds.). *The European Commission, 1958-72: History and memories*. Luxembourg: European Communities, 2007, 626 s. ISBN 978-92-79-05494-5, p. 98-99.

¹⁰⁹ Le Six ont décidé de se revoir les 28 et 29 janvier. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 19. 1. 1966 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/les_six_ont_decide_de_se_revoir_les_28_et_29_janvier_dans_la_libre_belgique_19_janvier_1966-fr-eca40553-6bca-4131-9d94-bd8066bfb7a4.html

¹¹⁰ DUMOULIN, Michel a Marie-Thérèse BITSCH (eds.). *The European Commission, 1958-72: History and memories*. Luxembourg: European Communities, 2007, 626 s. ISBN 978-92-79-05494-5, p. 104.

¹¹¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 95.

Yaoundéské smlouvy, není to tak úplně pravda, neboť již Smlouva o Evropském hospodářském společenství v sobě obsahuje články upravující vztahy evropských států se svými koloniemi v Africe. Konkrétně se jedná o část IV., články 131 – 136, ve kterých se státy Šestky zavazují k podpoře a rozvoji hospodářské a sociální oblasti v zemích, které mají vazby na Belgii, Francii, Itálii a Nizozemsko.¹¹²

Belgie spravovala v Africe dvě země, jednalo se o Belgické Kongo a Ruandu-Urundi.¹¹³ Území Belgického Konga získala Belgie v říjnu 1908 od krále Leopolda II., který se kvůli tlaku Velké Británie a Francie musel tohoto území vzdát. Oficiálním důvodem pro odnětí kolonie z jeho majetku bylo nelidské zacházení s místním obyvatelstvem,¹¹⁴ hlavním důvodem byl však fakt, že na začátku 20. století bylo tak rozsáhlé území včetně obyvatelstva vlastněno soukromou osobou.¹¹⁵ Druhé africké území získala Belgie po 1. světové válce, kdy byly německé kolonie rozděleny pod správu Společnosti národů, Velké Británie a Belgie. Jednalo se území Ruanda-Urundi, o které Belgie příliš nestála.¹¹⁶ Z důvodu špatné pověsti se belgická vláda snažila o její zlepšení vytvořením rozsáhlé infrastruktury, zavedením zdravotnické péče dostupné i místnímu obyvatelstvu a vyvinutím nejpropracovanější administrativní správy na africkém kontinentu.¹¹⁷ Obdobně se Belgie zachovala i po získání Ruandi-Urundi. Při obsazování administrativních postů však Belgie upřednostňovala jednu etnicitu před druhou, což bylo velmi snadné, neboť rasová příslušnost byla součástí osobních průkazů. Vyvolenou rasou dle Belgičanů byli Tutsiové, a to díky svému bělošskému původu. Toto opatření vedlo k velké nevraživosti mezi etniky a nakonec i k rozpoutání občanské války.¹¹⁸

Dekolonizační procesy začaly v obou zemích v 50. letech 20. století. Belgické Kongo získalo nezávislost na konci června 1960 a vznikla tak Demokratická republika

---

¹¹² Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. 3. 1957. Dostupný také z: http://www.vyzkum.cz/storage/att/1490A5E023DCEB5FB9A53DCAB559C1B5/SML_ehs_1957.pdf, str. 31-32 COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 107

¹¹³ Ruanda-Urundi je název pro území dnešní Rwandy a Burundi v období kolonialismu.

¹¹⁴ Král Leopold II. získal Svobodný konžský stát na Berlínské konferenci v roce 1885. Kromě hlavy státu neměl Svobodný konžský stát žádnou spojitost s Belgií. Při budování infrastruktury bylo nalezeno mnoho nalezišť zlata, diamantů a dalších surovin. Většina obyvatelstva se začala využívat k těžké práci. Ta a tvrdé tresty způsobily obrovský úbytek místního obyvatelstva. Informace čerpány z EWANS, Martin. Belgium and the Colonial Experience. *Journal of Contemporary European Studies*. 2003, vol. 11 (no. 2), p. 167-180. ISSN 1478-2790. p. 167-170

¹¹⁵ HULICIUS, Eduard. *Belgie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 185 s. Stručná historie států. ISBN 80-727-7191-4, str. 134.

¹¹⁶ ZÁHORÍK, Jan. *Dějiny Rwandy a Burundi*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-175-0, str. 65-66.

¹¹⁷ MILLS, Wallace G. *Belgian Colonial Policy* [online]. 2015, p. 5 [cit. 2016-01-30]. Dostupné z:

<http://www.saylor.org/site/wp-content/uploads/2011/12/HIST252-Belgian-Colonial-Policy.pdf>. p. 1-5.

¹¹⁸ POČEROVÁ, Veronika. *Vliv Západu na vývoj v současné Rwandě*. Praha, 2010. Bakalářská práce. VŠE, str. 9-10.

Kongo. Druhé belgické území v Africe Ruanda-Urundi se během 60. let rozštěpilo na dvě území. Ruanda, současná Rwanda, získala nezávislost v lednu 1961, avšak ještě rok a půl byla pod kontrolou OSN. Urundi se osamostatnilo v červenci 1962, čímž vznikl stát Burundi.

Ještě na počátku padesátých let minulého století se belgická vláda domnívala, že se jí podaří belgické kolonie udržet, z toho důvodu byl vytvořen desetiletý plán pro správu kolonií. I Paul-Henri Spaak uvádí ve svých pamětech, že si Brusel neuvědomoval, jak silná je touha koloniálních zemí po nezávislosti.¹¹⁹ Belgická vláda si uvědomovala potřebu užšího spojení se svými koloniemi. Z toho důvodu Spaak na jednání na zámečku v Hertoginnedalu¹²⁰ navrhl, aby spolupráce mezi zeměmi Šestky a africkými koloniemi byla zahrnuta do Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství. Francie jeho nápad podpořila, neboť sama chtěla započít spolupráci se svými koloniemi. Lucembursko, které bylo vázáno Belgicko-lucemburskou ekonomickou unií, se drželo v pozadí. Vlády Nizozemska a Spolkové republiky Německo nebyly Spaakovu návrhu příliš nakloněni. Domnívaly se, že prozatím neproběhla dostatečná obnova Evropy po 2. světové válce a z toho důvodu nejsou evropské státy schopny pomoci rozvojovým zemím, uvědomovaly si však, jaké zklamání by odmítnutí spolupráce s africkými zeměmi přineslo. Nakonec se však po dlouhých debatách podařilo vyjednat kompromis a spolupráce Šestky s africkými koloniemi byla zahrnuta do Smlouvy o založení EHS.¹²¹

Po dekolonizaci vyvstala na začátku 60. let minulého století opět otázka, jak definovat vztah evropských zemí k bývalým koloniím. V roce 1963 se podařilo podepsat první asociační dohodu mezi státy Šestky a africkými zeměmi. Jednalo se o první smlouvu z kamerunského Yaoundé. V roce 1975 byla uzavřena dohoda v Georgetownu, ve které skupina zemí ACP získává mezinárodněprávní subjektivitu. Jelikož byl nutný kontakt zemí ACP se zeměmi společenství, vznikl Sekretariát ACP sídlící v Bruselu. Díky právní subjektivitě ACP mohly vzniknout čtyři dohody z Lomé.¹²² Poslední uzavřenou dohodou mezi státy Evropské unie a ACP je dohoda z Cotonou, která byla uzavřena v roce 2000. Smlouva reaguje na politické nepokoje v afrických

---

¹¹⁹ HOMAN, Johannes Linthorst. *Wat zijt ghij voor een vent* [online]. [cit. 2016-01-31]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/content/publication/2003/7/4/19fde938-2bba-4d87-be06-f1ffbc059eda/publishable_nl.pdf, p. 2-3

¹²⁰ Francouzský název zní Val Duchesse - Belgie

¹²¹ HOMAN, Johannes Linthorst. *Wat zijt ghij voor een vent* [online]. [cit. 2016-01-31]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/content/publication/2003/7/4/19fde938-2bba-4d87-be06-f1ffbc059eda/publishable_nl.pdf, p. 2-3

¹²² Uzavřené v letech 1975, 1979, 1984 a 1989. Vždy s platností na pět let s výjimkou poslední s platností na deset let.

zemích a rozvojová pomoc je tak podmíněna respektováním lidských práv, bojem s korupcí či zajištěním efektivnosti vlád.¹²³

V současné době jsou bývalé belgické kolonie jedněmi z největších příjemců belgické finanční i rozvojové pomoci. Belgie se snaží pomáhat těmto zemím nejen na bilaterální úrovni, ale podporuje je i na půdě mezinárodních organizací.¹²⁴ Důvodem pro udržování styku s africkými zeměmi je samozřejmě jejich obrovský ekonomický potenciál. V poslední době se však zdá, že hlavním důvodem belgické pomoci je zájem o tamější životní podmínky a politickou situaci, neboť si belgická vláda začíná uvědomovat, že je částečně za současný politický stav v těchto zemích zodpovědná. Největším příjemcem rozvojové pomoci z bývalých belgických kolonií je v současné době Demokratická republika Kongo, se kterou má Belgie velmi rozvinuté obchodní vztahy.¹²⁵ Vztahy se Rwandou byly až do roku 2004 značně omezeny, a to z důvodu probíhající občanské války. Během posledních let se však Rwanda stala čtvrtým největším příjemcem belgické rozvojové pomoci. Obdobná situace nastala v Burundi, kdy byla načas pomoc pro tuto zemi omezena z důvodu uvalení embarga a probíhající občanské války. V roce 2012 však bylo Burundi třetím největším příjemcem belgické pomoci.¹²⁶

---

¹²³ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5, str. 284-313

¹²⁴ PANCZAKOVÁ, Zuzana. *Belgie v současné evropské a světové politice: Zahraničně-politické nástroje malých států*. Brno, 2006. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, str. 24-25.

¹²⁵ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 278-279.

¹²⁶ *Development Co-operation Report 2014: Mobilising resources for sustainable development*. Paris: OECD, 2014. ISBN 978-92-64-21601-3, p. 278.

4 OD HAAGU PO MAASTRICHT

Období téměř dvaceti let, které dělí haagský summit a vznik Maastrichtské smlouvy se vyznačuje především mnoha pokusy o obnovu evropské integrace, která byla kvůli francouzské politice v útlumu. Na Haagském summitu poprvé zazněla myšlenka obnovy integrační spolupráce. Trvalo však několik let, než se jí podařilo zrealizovat. Je nutné podotknout, že stagnace evropského sjednocování byla do jisté míry zapříčiněna i stagnací hospodářskou, která západní Evropu postihla v 70. letech minulého století. Belgické elity se na prohlubování a rozšiřování evropské integrace do dalších oblastí snažily také podílet. Prvním plodem jejich snažení byla Davignova zpráva, díky které bylo založeno uskupení Evropské politické spolupráce, jež bylo později zahrnuto do agendy společenství. Druhý belgický návrh, který byl obsažen v Tindemansově zprávě a snažil se vyřešit integrační stagnaci pomocí tzv. dvourychlostní Evropy, zůstal nezrealizován, ačkoliv si jeho vypracování Rada sama objednala. V polovině 80. let došlo mezi některými členskými státy, mezi něž patřila i Belgie, k podepsání dohod, díky nimž byl zaručen volný pohyb osob na území těchto zemí. O pouhých pár měsíců později došlo k dalšímu integračnímu kroku, když byl členskými státy podepsán akt, jenž revitalizoval zakládající smlouvy společenství a díky němuž byl dokončen společný trh a mohlo se přistoupit k další integrační úrovni.

4.1 Davignonova zpráva a založení Evropské politické spolupráce

Na konci šedesátých let minulého století se evropská integrace nacházela v dlouhodobé stagnaci. Ačkoliv se podařilo naplnit alespoň z části cíle stanovené Římskými smlouvami, bylo nutné rozpoutat diskuzi o dalším integračním postupu. O to se členské státy pokusily na summitu v Haagu, který se konal na počátku prosince 1969 a účastnili se ho nejen ministři zahraničních věcí, ale také čelní představitelé vlád jednotlivých členských států. Tento summit je charakterizován třemi slovy, jedná se o dokončení, prohloubení a spolupráci. Haagský summit znovu nastolil směr, kterým by se evropské sjednocení mělo ubírat. Zástupci členských států se shodli, že je nutné dokončit cíle, jež byly stanoveny v roce 1958, a také bylo odsouhlaseno, že je nutné

započít s novou integrační činností.¹²⁷ Oblastmi vybranými pro prohlubování integrace byla měnová politika a zahraniční politika. Měnovou politikou se měla zabývat komise vedená lucemburským premiérem Pierrem Wernerem. Politická spolupráce byla řešena komisí, jež byla sestavena v březnu 1970 a jejímž vedením byl pověřen belgický politik Étienne Davignon.¹²⁸ Během pouhých čtyř měsíců měla Davignonova komise předložit evropským institucím zprávu, v níž by byl rozvržen další postup v politické integraci.¹²⁹

Tzv. Lucemburskou zprávu komise předložila již za tři měsíce. Davignon našel svého spojence v německém kolegovi. Sám přiznává, že vytvořená zpráva o realizaci politické unie nebyla nijak průlomová. Bylo však velmi těžké opět otevřít otázku politické integrace po několikaleté stagnaci a neúspěchu Fouchetova plánu. Davignon si uvědomoval, že myšlenky komise musí být formulovány velmi opatrně. Z toho důvodu již od počátku odkazoval na Římské smlouvy, jež mají být nově vznikající oblastí integrace ctěny.¹³⁰ Cílem Evropské politické spolupráce bylo zajištění lepší vzájemné informovanosti členských států a evropských institucí, zajištění vzájemného porozumění a v neposlední řadě podpora harmonizace jednotlivých názorů a postojů. Zpráva dále stanovovala frekvenci setkávání ministrů zahraničních věcí a také řešila, při jakých příležitostech je nutné svolat konferenci představitelů členských vlád a kdy je nutné setkání všech jejich členů.¹³¹ Přestože se pravidelná setkávání ministrů zahraničních věcí konala na půdě Evropských společenství, jejich charakter byl od počátku mezivládní. Davignon a jeho kolegové se domnívali, že díky tomu členské státy lépe přijmou nový integrační rozměr, neboť v členských zemích stále přetrvávala obava ze ztráty své suverenity.¹³² Přesto tak velkou izolovanost Evropské politické spolupráce od zbytku společenství neočekávali. Tu se podařilo částečně odstranit až

---

¹²⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 96-97.

¹²⁸ Étienne Davignon byl náměstkem ministra zahraničních věcí specializující se na politické záležitosti, z toho důvodu byl zvolen belgickým zástupcem v této komisi.

¹²⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 286.

¹³⁰ *Transcription de l'interview d'Étienne Davignon* [online]. In.: Bruxelles, 2007 [cit. 2016-02-22].

Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/transcription_de_l_interview_d_etienne_davignon_bruelles_11_decembre_2007_et_14_janvier_2008-fr-49af1f33-d219-4c3f-9422-72bebdcd8524.html

¹³¹ Rapport des ministres des Affaires étrangères des Etats membres sur les problèmes de l'unification politique. *Bulletin de la Communauté économique européenne*. Luxembourg, 1970, (11), 9-14. ISSN 0531-2906. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/rapport_davignon_luxembourg_27_octobre_1970-fr-4176efc3-c734-41e5-bb90-d34c4d17bbb5.html

¹³² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 98.

po vydání tzv. Druhé Davignonovy zprávy, jež byla publikována jako hodnocení dosavadního přínosu založení EPS.¹³³

Mnozí kritici tvrdí, že Davignonova zpráva neznamenal pro evropskou integraci žádný velký posun. Je pravda, že nezašla tak daleko, jak to Francie učinila ve Fouchetově plánu, ale díky diplomatickému jednání Davignonovy komise poprvé došlo k politické spolupráci. Díky tomu mohly státy společenství lépe koordinovat svou politiku, což se projevilo již o pár let později při přijímání nových členů.¹³⁴ Založením Evropské politické spolupráce vznikl prostor, kde mohly členské státy řešit své spory, aniž by tím byl narušen integrační proces ve společenstvích.¹³⁵ Jednotným postojem se tak členskými státy podařilo upevnit pozici společenství například na konferenci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a díky EPS také mohly lépe prosazovat názory západoevropských států ve světových organizacích, než jak by se jim to dařilo pouze jako členům NATO či OSN.¹³⁶

4.2 Tindemansova zpráva

Na počátku sedmdesátých let minulého století se stalo mnoho událostí, jež ovlivnily evropskou integraci. Jednalo se například o stagnaci ekonomiky, ropnou krizi, ukončení Brettonwoodského systému, ale také o rozšíření společenství ze šesti členských států na devět. Všechny tyto události byly impulzem pro vypracování zprávy, jež se měla zaměřit na budoucí evropský integrační vývoj.¹³⁷ Vypracováním této zprávy byl na pařížském summitu v roce 1974 pověřen belgický premiér Leo Tindemans, podle něhož získala zpráva svůj název. Sám Tindemans vysvětlil, proč byl vypracováním této zprávy pověřen právě on. Byl totiž přesvědčený, že řešení hospodářských a integračních problémů lze nalézt v prohlubování evropské integrace. Právě díky ní mohou členské státy mnoho získat, což se osvědčilo již v poválečném období. Věřil, že belgický zástupce je tím nejkompetentnějším také z toho důvodu, že

---

¹³³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 593

¹³⁴ Les propositions de Davignon. In: CVCE [online]. 2012 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/les_propositions_de_davignon-fr-e002a9fd-5758-408e-b387-9a4b0acfa422.html

¹³⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 594

¹³⁶ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 195.

¹³⁷ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 199.

Belgie je státem, který nejvíce těží ze svého členství ve společenstvích a tím pádem se belgické zájmy shodují se zájmy Evropských společenství.¹³⁸

Na vypracování zprávy dostal Tindemans jeden rok. Během tohoto období navštívil Tindemansův tým vlády členských států i jejich politickou opozici, aby měli k dispozici ty nejaktuálnější informace o dění v členských zemích. Díky těmto návštěvám Tindemans zjistil, které státy se staví k další evropské integraci pozitivně a které naopak další integrační snahy nepodporují. Díky tomu si také uvědomil, že zadání, které obdržel na summitu v Paříži, lze splnit třemi způsoby. Prvním způsobem je přizpůsobení se největším odpůrcům a tím pádem nesplnit požadavky, které na jeho tým byly kladeny. Druhým způsobem bylo nalezení kompromisních řešení, na jejichž vypracování bylo potřeba období delší než jeden rok, neboť jednání s členskými státy o podobě budoucí integrace byly velmi náročné. Třetí způsob, který se zdál Tindemansovi nejlepší, bylo pevné ctění společných hodnot a zadaných cílů. Chtěl zůstat věrný myšlence zakladatelů evropské integrace. Tušil však, že takto vypracovaná zpráva rozpoutá ve společenství spory.¹³⁹

Tindemansova zpráva byla zveřejněna 29. prosince 1975. Zpráva obsahovala návrhy na budoucí reformní kroky, jež měly zaručit prohloubení evropského sjednocování. Mezi tyto návrhy patřilo například posílení pravomocí pro Komisi a Evropský parlament, zavedení přímé volby do Evropského parlamentu, rozvoj stávajících společných politik, zavedení většinového hlasování v Radě, prodloužení předsednictví ze šesti měsíců na jeden rok a v neposlední řadě kontroverzní návrh na vytvoření dvourychlostní Evropy.¹⁴⁰ Tento kontroverzní návrh si Tindemansova skupina představovala následovně. Členské státy by se rozdělily na dvě skupiny, v té první by se nacházely státy, které jsou schopny postupovat v další integraci vpřed. Tento krok by byl pro státy povinný. V druhé skupině by byly země, jenž mají důvod se dalšího postupu neúčastnit. Tyto důvody by musely být schváleny Komisí a Radou. Tindemans upozorňoval, že by rozdělení evropského sjednocování bylo pouze dočasné, neboť stanoveného cíle by musely dosáhnout všechny země, rozdíl by byl pouze v okamžiku, kdy by bylo cíle dosaženo. Tindemansův návrh dvourychlostní Evropy měl být řešením

---

¹³⁸ PLAVSIC, Wladimir. *Monsieur le Premier ministre*. 1. Bruxelles: Didier Hatier, 1988. ISBN 2-87088-633-0, p. 253.

¹³⁹ TINDEMANS, Leo. *De memoires*. Tiel: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2, blz. 307-311.

¹⁴⁰ Le rapport Tindemans. CVCE [online]. 2013 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/le_rapport_tindemans-fr-03f0d181-4838-4a86-a1b5-f143bb34cbd0.html

situace, kdy společenství zahájila celou řadu integračních aktivit, ale nepanoval všeobecný souhlas k jejich realizaci.¹⁴¹

Po uveřejnění byla zpráva předložena Evropskému soudu, který měl navrhovaná řešení zkontrolovat, zda jsou v souladu s ustanoveními Evropských společenství, a poté byla předložena Komisi. Leo Tindemans se ve svých pamětech zmiňuje, že byl velmi zklamán z reakce Komise, neboť právě ona mohla provést revizi navrhovaných řešení a vdechnout tak život plánu na další integrační spolupráci. Komise však neučinila v celé zprávě jedinou opravu. Reakce Komise Tindemans připodobňoval ke kapitulaci.¹⁴²

Jednání o přijetí zprávy netrvalo ani rok. O jejich rychlé ukončení se zasadil francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing, který byl již od počátku proti přijetí návrhů obsažených v Tindemansově zprávě.¹⁴³ Tindemansova zpráva obsahovala mnoho revolučních kroků vedoucích k další evropské integraci, nebyla však nikdy realizována.

4.3 První přímé volby do Evropského parlamentu

Již při zakládání Evropského společenství uhlí a oceli se uvažovalo nad možností, že by se zástupci Shromáždění¹⁴⁴ volili přímo. Tuto možnost však nepodpořil žádný z tehdejších členských států.¹⁴⁵ Znovu se státy společenství k otázce přímé volby do Evropského parlamentu vrátily na summitu v Haagu. Brzy však od ní opět upustily, neboť se zástupci Šestky domnívali, že je vhodnější nejprve společenství rozšířit o nové členy a teprve poté řešit změnu volebního systému pro parlament. Stále také panovala obava, že zavedení přímé volby bude znamenat navýšení pravomocí Evropského parlamentu, čímž se sníží vliv členských států na chod společenství. Zástupci členských států byli však Evropskou radou na summitu v Paříži ujistěni, že zavedení přímé volby do parlamentu neznamená automatické navýšení pravomocí této instituce. Díky tomuto konstatování se státy rozhodly souhlasit s přímou volbou. Původně měl být vytvořen jednotný systém pro volby do Evropského parlamentu, jelikož se však i po několika měsících zdálo, že jeho vytvoření je nemožné, rozhodla se

¹⁴¹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 104.

¹⁴² TINDEMANS, Leo. *De memoires*. Tiel: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2, blz. 313.

¹⁴³ Tamtéž, blz. 314.

¹⁴⁴ Tehdejší název pro Evropský parlament

¹⁴⁵ SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979-2009*. 1. vyd. Praha: Jalna, 2009. ISBN: 978-80-86396-45-3. Str. 17

Evropská rada uspořádat první přímé volby v co nejkratším možném termínu po roce 1978 a dle volebního mechanismu daného členského státu.¹⁴⁶

První přímé volby do Evropského parlamentu se konaly 7. – 10. června 1979. Belgické volební síně se otevřely pouze na jeden den, a to na neděli 10. června od 8 hodin. Belgičané volili 24 zástupců ze 410 členného parlamentu. Jelikož si každý stát zvolil vlastní volební mechanismus, stala se účast i v těchto volbách pro Belgičany povinná.¹⁴⁷

První evropské volby byly v mnohém výjimečné, pozoruhodné bylo například to, že všechny politické strany navrhly jako lídra své kandidátky někoho ze svých elit. Například belgičtí socialisté vsadili na Karla van Mierta¹⁴⁸ a křesťanští demokraté zvolili za svého kandidáta Lea Tindemansa.¹⁴⁹ Ačkoliv se politické strany domnívaly, že pro jejich kandidáty je pozice v Evropském parlamentu prestižní, obyvatelé Belgie to vnímali jinak. Leo Tindemans ve svých pamětech uvádí, že mnohokrát obdržel dopis od svých příznivců, že je velká škoda, že již ukončil svou aktivní politickou kariéru. To však nebyla pravda, akorát se na dvanáct let stal poslancem Evropského parlamentu.¹⁵⁰ Tindemansova zkušenost dokazuje, že i tak prointegrační země měla spoustu obyvatel, kteří považovali Evropský parlament za druhořadou instituci.

Programy hlavních belgických politických stran, jež se ucházely o voliče při první přímé volbě do Evropského parlamentu, nejsou nijak konkrétní.¹⁵¹ Belgičtí křesťanští demokraté ve svém programu zdůrazňovali svůj kladný postoj k federativnímu uspořádání evropského společenství. Za svou prioritu si stanovili udržení solidarity ve společenstvích, ochranu lidských práv a další integrační postup v hospodářské oblasti. Belgičtí liberálové si dali za cíl udržet evropské ideály svobody a demokratičnosti. Ve svém programu se zaměřili také na ochranu lidských práv a rozvoj sociální a měnové politiky společenství. Belgičtí sociální demokraté měli jako hlavní bod svého programu zachování evropské spolupráce, a to jak mezi členskými státy, tak se Spojenými státy

¹⁴⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 313.

¹⁴⁷ Europese Verkiezingen. *De Voorpost* [online]. Aalst: Uitgeverij de Cuyper, 15. 6. 1979, 32(24) [cit. 2016-02-26]. Dostupné z:

<http://aalst.courant.nu/index.php?page=2&mod=krantresultaat&q=europese+verkiezing&datering=&qt=paragraaf&pagina=&sort=score+desc&paragraaf=26&doc=22&p=10&y=561>

¹⁴⁸ Karel van Mierle byl belgický politik, jenž byl hlavním představitelem vlámské strany sociálních demokratů. Již od počátku se zajímal o evropskou integraci. Pomáhal například Siccu Mansholtovi s návrhy funkční zemědělské politiky.

¹⁴⁹ MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2. druk. Tielt: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9, blz. 209.

¹⁵⁰ TINDEMANS, Leo. *De memoires*. Tielt: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2, p. 489.

¹⁵¹ Pro seznámení s programovými myšlenkami hlavních belgických politických stran nebude v této kapitole rozlišováno mezi vlámskou a valonskou podobou politické strany, neboť jejich programy se od sebe výrazně nelišily. Z toho důvodu nebudou také použity názvy politických stran, ale pouze jejich obecné označení.

americkými, se kterými mohla Evropská společenství vytvořit protiváhu k Sovětskému svazu. Dále se chtěli zaměřit na rozvoj evropského průmyslu a na vývoj nových technologií. V sociální oblasti bylo jejich prioritou uzákonění 35 hodinového pracovního týdne a dřívější odchod do penze ve všech členských státech.¹⁵²

4.4 Schengenská dohoda

Na konci února roku 1985 se pětice zemí rozhodla, že učiní další krok směřující k jednotné Evropě. Na tento krok pomýšeli již zakládající smlouvy, jednalo se o zrušení kontrol na vnitřních hranicích společenství. O pouhé čtyři měsíce později zástupci Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Spolkové německé republiky podepsali dohodu, ve které se zavázali ke zrušení těchto hraničních kontrol a posílení vnějších hranic.¹⁵³ Za Belgii tuto dohodu podepsal Paul van Keersmaecker, pracovník ministerstva zahraničních věcí. Jelikož se jednalo o mezivládní dohodu, která nebyla součástí dohod Evropského společenství, nemusela být pětici států ratifikována a mohla vstoupit v platnost již 1. července 1985.¹⁵⁴

Podepsání Schengenské dohody¹⁵⁵ je pro evropskou integraci velmi významný okamžik, neboť pětice států se rozhodla vzdát se ochrany vlastních hranic a spolehnout se na ochranu svých sousedů. Díky tomuto prvku solidarity mohlo dojít k významnému zjednodušení hraničních kontrol a k jejich budoucímu úplnému odstranění. Aby k tomu však mohlo dojít, musela pětice států sjednotit svou administrativu a legislativu v oblasti hraničních kontrol.¹⁵⁶

Důvodů, proč se Schengenská dohoda vztahovala nejprve pouze na výše zmíněnou pětici států, bylo několik. Prvním důvodem byla neschopnost států

---

¹⁵² Structuren en beleid van politieke formaties op europees vlak. *De Voorpost* [online]. Aaslt: Uitgereij de Cuyper, 8. 6. 1979, 32(23) [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <http://aalst.courant.nu/index.php?page=3&mod=krantresultaat&q=europese+verkiezing&datering=&qt=paragraaf&pagina=&sort=score+desc&doc=25&p=10&paragraaf=13&y=846>

¹⁵³ GOEBBELS, Robert. Discours de Robert Goebbels sur l'accord de Schengen. In: *Bulletin de documentation* [online]. Luxembourg.: Service Information et Presse-Ministère d'Eta, 1985 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/discours_de_robert_goebbels_sur_l_accord_de_schengen_14_juin_1985-fr-1a3cf916-c898-4b1e-9356-f2ac3a19816c.html

¹⁵⁴ *Accord relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes du Benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la France*. Schengen. Dostupné také z: http://www.cvce.eu/obj/accord_relatif_a_la_suppression_graduelle_des_controls_aux_frontieres_communes_du_benelux_de_la_republique_federale_d_allemande_et_de_la_france_14_juin_1985-fr-7543db22-53d1-428b-8b21-ad0a3fb59ed6.html

¹⁵⁵ Oficiální název této dohody zní Dohoda mezi vládami států hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky.

¹⁵⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 119 a 656.

společenství se dohodnout na společné představě volného pohybu osob, tedy zda to znamená volný pohyb všech osob nacházejících se na území společenství či pouze volný pohyb občanů společenství. Velkým odpůrcem Schengenské dohody byla Velká Británie. Druhý důvod, proč Schengenskou dohodu podepsala právě tato pětice zemí, byl ten, že všechny tyto země měly již s částečným odstraněním hraničních kontrol zkušenosti. Země Beneluxu své zkušenosti získávaly již od roku 1962, kdy podepsaly Smlouvu o extradici a vzájemné spolupráci v kriminálních záležitostech a Francie s Německem od roku 1984, kdy kvůli velkým protestům dopravců, kteří si stěžovali na dlouhé čekání na hranicích, začala platit Saarbrückenská úmluva o policejní spolupráci.¹⁵⁷

Na prováděcí předpisy a opatření se čekalo celých 5 let. V roce 1990 byla přijata prováděcí úmluva Schengenské dohody. Jelikož se jednalo o velmi úspěšný projekt, byla Schengenská dohoda začleněna do Maastrichtské smlouvy a stala se důležitým bodem druhého pilíře. Od roku 1990 se tak k zemím „Schengenu“ přidávaly další státy, jenž se vzdaly vlastních hranic ve prospěch těch společných.

4.5 Jednotný evropský akt

Ačkoliv se země společenství snažily na konci 60. let k rozhybání evropské integrace, následná hospodářská stagnace, ropné krize a zhroucení Brettenwoodského systému zapříčinilo v podstatě nulový posun v další evropské integraci. Z toho důvodu se předseda Komise Jacques Delors rozhodl k definování překážek bránících v dalším evropském sjednocování. V roce 1985 publikovala Komise tzv. Bílou knihu, ve které byly všechny překážky uvedeny. Za hlavní problém byly označeny institucionální limity společenství, neboť rozhodování o společném postupu bylo záležitostí především Rady ministrů. Jelikož se však tato instituce skládá ze zástupců vlád členských zemí, bylo zřejmé, že jejich rozhodování je značně ovlivněno ochranou národních zájmů. Problémy přetrvávaly i na půdě Evropského parlamentu – přestože byly zavedeny přímé volby, nebylo parlamentu umožněno zapojit se do legislativního procesu společenství. Situace byla komplikovaná i ze strany Komise, neboť její rozhodnutí byla po tzv. Lucemburském kompromisu stále značně limitována možností veta. Za další problém bylo například označeno nezavedení společného trhu, jak bylo stanoveno

---

¹⁵⁷ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 657-658.

v Římských smlouvách.¹⁵⁸ Vydání Bílé knihy rozpoutalo diskuzi o další formě integrace. Bylo však jasné, že je nutná revize zakládajících smluv.

Na summitu v Miláně, jenž se konal v červnu 1985, byla možnost revize smluv projednávána. Belgičtí zástupci upřednostňovali federativní uspořádání společenství, z toho důvodu byli pochopitelně i pro další integrační postup.¹⁵⁹ Bohužel tento názor nezastávali všichni přítomní, zástupci tří států společenství se k Delorsově návrhu stavěli spíše negativně. Tyto tři skupiny zástupců byly z Dánska, Řecka a Velké Británie. Jejich názoru však nebyl dán prostor, neboť zbývající státy se dohodly, že v dalším integračním postupu se bude pokračovat i přes jejich nesouhlas. Další summit byl svolán na září 1985, kde se měla začít řešit otázka dalšího postupu evropského jednání. Summitu v Lucemburku se účastnili zástupci všech států. Wilfried Martens ve svých pamětech vzpomíná, že postoj premiérky Velké Británie Margaret Thatcherové se během letních měsíců změnil, jako by si uvědomila, že myšlenka dokončení společného trhu je pro Británii prospěšná.¹⁶⁰ Sama Thatcherová svůj obrat vysvětlila tím, že i když se jí návrh příliš nezamlouval, bylo již předem jasné, že se summitu v Lucemburku účastnit musí, neboť v politice, kterou zavedla Francie v šedesátých letech, neshledávala žádný přínos. Naopak společný trh mohl Velké Británii přinést mnoho výhod, neboť po zavedení celní unie stále zůstávaly mezi státy obchodní bariéry, které by byly zavedením společného trhu odstraněny.¹⁶¹

Výsledek jednání byl představen na bruselském summitu v prosinci téhož roku. Dokument, jenž byl vypracován, byl na návrh Jacquese Delorse nazván Jednotný evropský akt a obsahoval 34 článků, které upravovaly zakládající smlouvy a stanovovaly další směr, kterým se má společenství ubírat. Mezi nejdůležitější změny, které Jednotný evropský akt zavedl, patří ukotvení Evropské rady do primárního práva společenství, posílení pozice Evropského parlamentu, stanovení data na dobudování společného trhu, definování vnitřního trhu a stanovení harmonogramu pro jeho realizaci a propojení Evropské politické spolupráce s agendou společenství. Dále byla Jednotným evropským aktem řešena otázka sbližování hospodářské a měnové politiky, jak by však mělo být tohoto sbližování dosaženo, akt neřešil.¹⁶²

---

¹⁵⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 119-120.

¹⁵⁹ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 244.

¹⁶⁰ MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2. druk. Tiel: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9, blz. 602.

¹⁶¹ THATCHEROVÁ, Margaret. *Roky na Downing Street*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1996. ISBN 80-206-0471-5, str. 376-377.

¹⁶² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 122-123.

Jednotný evropský akt měl být členskými státy podepsán 17. 2. 1986, již o pár dní dříve však zástupci Dánska, Řecka a Itálie deklarovaly, že své podpisy k aktu nepřipojí. Jejich postoj Belgické představitel velmi zklamal. Nedokázali pochopit, jak mohou odmítnout další stupeň evropského sjednocení. Belgický tisk se pozastavoval nad projevem svých představitelů, neboť oni sami se ještě před pár lety obávali ztráty belgické suverenity a nadvlády velkých států ve společenství, a teď ty samé obavy vyčítaly Dánsku, Řecku a Itálii.¹⁶³ Po proběhnuvším dánském referendu, ve kterém se dánští občané vyslovili pro přijetí Jednotného evropského aktu, připojili o den později své podpisy k JEA i zástupci Dánska, Itálie a Řecka a mohl tak být zahájen proces ratifikace.¹⁶⁴

---

¹⁶³ GAZZO, Emanuel. L'Acte unique européen: la montagne et la souris. *La Libre Belgique*. Bruxelles, 16. 2. 1986 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_acte_unique_europeen_la_montagne_et_la_souris_dans_la_libre_belgique_16_fevrier_1986-fr-213787a5-7734-4d8e-94a7-ee8867a9047e.html

¹⁶⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 122.

5 BELGIE A EVROPSKÁ UNIE

Během uplynulých 26 let se belgičtí představitelé všemožně snažili prosadit svou myšlenku federativní Evropy. Již od Maastrichtu se snažili své kolegy přesvědčit, že silná a sjednocená Evropa může členské státy zvýhodnit v ekonomické i politické oblasti. Při každé příležitosti navazovali na práci svých předchůdců a propagovali myšlenku dalšího a hlubšího evropského sjednocení. Není proto divu, že kompromisní činy, které Evropskou unii provázejí od jejího založení, belgickou elitu velmi zarmucují. Následující kapitola se zaměřuje na belgické návrhy sjednocení, úprav revizních smluv, a také se snaží nastínit hlavní přínos posledního belgického předsednictví, jež je jakousi ukázkou belgického zápalu pro evropskou integraci.

5.1 Smlouva o Evropské unii

V roce 1989 se ve společenstvích opět začínalo mluvit o reformě zakládajících smluv a přikročení k další integrační fázi. Belgie se aktivně účastnila jednání o dalším integračním postupu. Belgický premiér Wilfried Martens¹⁶⁵ se během podzimu 1989 setkal s předními představiteli některých členských států, úzkou spoluprací navázal například s francouzským prezidentem Francoisem Mitterandem. Jejich setkání se týkala především zavedení evropské sociální politiky. Jak však Martens uvádí ve svých pamětech, oba si velmi dobře uvědomovali, že myšlenka dalšího sjednocení se nelíbí několika evropským státům a pokud navrhnou začlenit do dalšího sjednocování sociální politiku, získají tak silného nepřítele v podobě britské premiérky Margaret Thatcherové. I přes toto nebezpečí však belgická snaha o integrační postup neustala a v březnu 1990 představil belgický ministr zahraničních věcí Mark Eyskens Evropě memorandum, v němž Belgie vyzývala členské státy, aby prohloubily svou spolupráci. Belgický návrh na spolupráci byl umírněný, aby vyhovoval i těm státům, které nejsou další integraci příliš nakloněny. Mezi cíli belgického memoranda bylo snížení demokratického deficitu, což obnášelo především posílení evropských institucí, zavedení dalších oblastí, kde by se rozhodovalo kvalifikovanou většinou, zavedení principu subsidiarity a rozvíjení zahraniční a bezpečnostní politiky.¹⁶⁶ I přes tuto umírněnost britský ministr zahraničních věcí Douglas Hurd přijal belgický návrh velmi

---

¹⁶⁵ Belgický politik a několikanásobný předseda vlády, který reprezentoval křesťansko-demokratickou stranu. Později i člen evropského parlamentu. Velmi podporoval myšlenku federalismu a sjednocení.

¹⁶⁶ MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2. druk. Tielt: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9, blz. 615.

kriticky a přirovnal ho ke skoku do bazénu, ve kterém není voda.¹⁶⁷ Lucembursko se k belgickému návrhu také postavilo spíše chladně, a to především kvůli neochotě harmonizovat daňový systém, jak bylo zamýšleno v belgickém návrhu.¹⁶⁸ Zbýlymi evropskými představiteli byl návrh velmi pozitivně přijat. Německý kancléř Kohl i francouzský prezident Mitterand belgickému ministru zahraničních věcí gratulovali ke skvěle vypracovanému návrhu.¹⁶⁹

Belgický návrh se stal podkladem pro další vyjednávání a již o pár měsíců později na konferenci v Římě byla uzavřena dohoda, ve které členské státy sjednaly, že jednání o podobě budoucí měnové a politické unie budou ukončena nejpozději na konci roku 1992.¹⁷⁰ S prvním návrhem na podobu smlouvy o Evropské unii přišlo v červnu 1991 Lucembursko. Jejich vize Evropské unie byla připodobněna k chrámu, který byl rozdělen do tří pilířů, čímž mělo dojít k oddělení zakládajících smluv a dalších integračních aktivit. Lucemburský návrh pilířů tak umožnil zrealizovat rozdílné způsoby rozhodování v unii. Belgičtí představitelé měli k lucemburskému návrhu výhrady, Obávali se, že kvůli snaze o vyhovění všem členským státům Lucembursko ohrožuje budoucí evropskou integraci. Belgická vláda byla ochotna lucemburský návrh přijmout pouze za předpokladu, že bude postupně docházet k přesouvání mezivládní agendy pod tu nadnárodní.¹⁷¹ Lucemburský návrh se příliš nezamlouval ani nizozemské vládě, z toho důvodu v září téhož roku představila vlastní návrh Smlouvy o Evropské unii. Nizozemský návrh měl podobu stromu, kde kmen by tvořil jednotný základ unie, a bohatou korunu by tvořily jednotlivé integrační oblasti.¹⁷² Nizozemský návrh byl více federalistický a dával mnohem větší pravomoci evropským institucím, z toho důvodu byl pro belgickou vládu mnohem přijatelnější.¹⁷³ Nizozemský návrh byl však po

---

¹⁶⁷ CORBETT, Richard. *The treaty of maastricht: from conception to ratification: a comprehensive reference guide*. Repr. Harlow: Longman, 1994. ISBN 05-822-0906-4, p. 16.

¹⁶⁸ DUPLAT, Guy, Jacques VAN SOLINGE a Serge DE WAERSEGGER. WILFRIED, MARTENS: L'EUROPE POLITIQUE, VITE ABANDON DE SOUVERAINETE UNION MONETAIRE ARGENT BELGE UNIFICATION ALLEMANDE SIEGES CEE. *Le soir* [online]. Bruxelles, 22. 6. 1990 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/wilfried-martens-l-europe-politique-vite-abandon-de_t-19900622-Z02U8Q.html?queryand=maastricht&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=100&all=6709&nav=1

¹⁶⁹ MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2. druk. Tiel: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9, p. 621.

¹⁷⁰ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 128.

¹⁷¹ VANHOONACKER, Sophie. Belgium and European Political Union. LAURSEN, Finn a Sophie VANHOONACKER. *The Intergovernmental Conference on Political Union: institutional reforms, new policies and international identity of the European Community ; professional research paper*. Maastricht: Martinus Nijhoff Publishers, 1992, s. 37-48. ISBN 0-7923-1670-3, p. 44.

¹⁷² FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 130.

¹⁷³ Mnohé zahraniční zdroje uvádějí, že Belgie byla jediným členským státem, který nizozemský návrh podporoval. Tento fakt je v rozporu s českou literaturou, kde jsou za jediné příznivce nizozemského návrhu označovány Španělsko s Německem.

pouhých 6 dnech po zveřejnění členskými státy zamítnut, a tak se Belgie a další federalistické státy musely spokojit se zdrženlivým lucemburským návrhem.

Konečná podoba smlouvy byla členskými státy přijata 7. února 1992, a ač byli belgičtí představitelé velkými příznivci dalších integračních fází, ze Smlouvy o Evropské unii byli zklamáni. Doufali, že se jim podaří prosadit mnohem více ze svých federalistických myšlenek.¹⁷⁴ Ratifikační proces byl v Belgii ukončen v listopadu 1992.

5.2 Měnová unie a zavedení eura

O vzniku měnové unie se začalo vážněji diskutovat na summitu v Haagu v roce 1969. Belgie již v počátcích tuto myšlenku plně podporovala, neboť se o jejích výhodách přesvědčila díky svému členství v Beneluxu. Pro svou geografickou polohu, otevřenou ekonomiku a prointegrační přístup bylo zavedení měnové unie pro belgickou vládu prioritní. Po zrušení Brettonwoodského systému v 70. letech minulého století bylo společenství nuceno vytvořit vlastní měnový systém, z toho důvodu se přistoupilo k zavedení tzv. ECU, což byla jakási rezervní měna a měla sloužit pro vnitřní finanční operace ve společenstvích. ECU bylo složeno z pevně stanovených hodnot měn členských států. Belgicko-lucemburský podíl na ECU byl 9,5% a jednalo se o pátou nejvyšší hodnotu.¹⁷⁵ V roce 1990 došlo v západní Evropě k destabilizaci mnoha měn. Belgické měny se to však netýkalo, a to proto, že belgická vláda na popud Belgické národní banky rozhodla o navázání belgického franku na německou marku. Ačkoliv tak přišla o část své suverenity a možnosti rozhodování, výsledkem bylo zajištění měnové stability a tím menší zatížení belgického hospodářství. Belgické vládě se tak opětovně potvrdilo, že ztráta suverenity v měnové oblasti je pro zemi výhodná.¹⁷⁶ Podoba měnové unie se opět začala řešit při realizaci tzv. Maastrichtské smlouvy, kdy bylo rozhodnuto o vytvoření měnové unie ve třech fázích, po jejichž ukončení bude mít unie společnou měnu. Díky ukotvení měnové politiky v 1. pilíři se o ní nadále rozhoduje nadnárodním principem, což Belgie zcela podporuje. Belgický premiér Jean-Luc Dehaene měl po celou dobu svého působení ve vládě jako prioritu stanovenou

---

¹⁷⁴ RICHE, Andre et Serge DE WAERSEGGER. MAASTRICHT: OUI, C'EST UN SUCCES. *Le soir* [online]. Bruxelles, 12. 12. 1991 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/maastricht-oui-c-est-un-succes_t-19911212-Z04R8W.html?queryand=maastricht&firstHit=400&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=420&all=6709&nav=1

¹⁷⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 561-560.

¹⁷⁶ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 300.

belgickou účast v eurozóně, neboť si spolu se svými kolegy uvědomoval, že je to pro belgické hospodářství velmi důležité.¹⁷⁷

V roce 1999 byla zahájena tzv. třetí etapa, jejíž začátek doprovázelo zavedení eurozóny a s ní zahájení činnosti Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank, což znamenalo, že Evropská centrální banka převzala zodpovědnost za měnovou politiku jedenácti států eurozóny.¹⁷⁸ K 1. lednu 2002 byla v členských státech eurozóny zavedena společná měna. Belgie ukončila platnost belgického franku poslední možný den, který byl ECB stanoven, a to 28. února 2002.¹⁷⁹ Jean-Luc Dehaene v jednom svých projevů na konferenci spojené s podobou měnové unie řekl, že euro je pro Belgii symbolem stability, protože právě díky společné měně může být konečně dokončena myšlenka velkého evropského trhu a překonány všechny překážky, bránící volnému pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Po zavedení eura se dle Dehaene zvýší evropská spolupráce a zlepší evropská integrace, což je jedním z cílů belgické vlády.¹⁸⁰ Jistě také stojí za zmínku, že Belgičané se podíleli i na vzhledu evropských mincí, neboť přední část byla navržena pracovníkem Belgické královské mincovny Lucem Luycxem. Jeho podpis v podobě dvojitého L je patrný na každé minci u pravého dolního okraje.¹⁸¹

5.3 Amsterdam, Nice a Lisabon

Již několik málo měsíců po vstoupení Maastrichtské smlouvy v platnost bylo členským státům zřejmé, že Smlouva o EU obsahuje několik vad, které by bylo dobré opravit a zároveň přistoupit k hlubší integrační spolupráci. Z toho důvodu po přijetí Maastrichtské smlouvy došlo již třikrát k její revizi. Tou první revizí byla smlouva přijatá na summitu v Amsterdamu, podle čehož se nazývá Amsterdamská smlouva. O jejím přijetí začaly členské státy diskutovat na summitu v Dublinu v prosinci 1996. Belgická vláda již v Dublinu začala s prosazováním svých zájmů, a to prohlubování společného

---

¹⁷⁷ COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1, p. 301

¹⁷⁸ *Cesta k euru: jedna měna pro jednu Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských společenství, 2007. ISBN: 92-79-04472-9, str. 8.

¹⁷⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 586.

¹⁸⁰ DEHAENE, Jean-Luc. Discours de Jean-Luc Dehaene sur l'euro. In: CVCE [online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/discours_de_jean_luc_dehaene_sur_l_euro_la_hulpe_1er_octobre_1998-fr-6e0f249f-31f6-42ec-a78c-1d3418058fbf.html

¹⁸¹ Euro Designer Luc Luycx. In: *Coins Universe* [online]. 2011 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <https://coinsuniverse.wordpress.com/tag/luc-luycx/>

trhu, o větší nadnárodní koordinaci v migrační politice a především o zavedení společné sociální politiky. Belgie měla v 90. letech velký problém s nezaměstnaností, což ve spojitosti s vysokými dávkami v nezaměstnanosti způsobovalo mezi členy belgické vlády obavy, že se země stane díky tomu nekonkurenceschopná.¹⁸² Belgie také zbylé státy vyzvala, aby schválily sloučení pilířů, po odporu především britských zástupců přišli belgičtí představitelé s kompromisním řešením, a to přesunutím fiskální, sociální a environmentální politiky ze třetího pilíře do prvního. V druhém pilíři mělo být zavedeno hlasování kvalifikovanou většinou.¹⁸³ Na závěrečném summitu, který se konal v červnu 1997 v Amsterdamu, britská delegace blokovala jednání, a to zejména v oblasti zemědělské politiky, sociální politiky a rybnářství. Přes jejich snahu však došlo k podepsání revizní smlouvy, která však byla poznamenána kompromisním vyjednáváním.¹⁸⁴ S podobou smlouvy nebyla belgická vláda spokojena.

Již měsíc po vstoupení Amsterdamské smlouvy v platnost bylo zahájeno jednání o další revizi smluv. Ta se měla týkat především evropských institucí, které dle členských států nebyly dostatečně připravené na vstup nových členských zemí, jenž se měl v blízké době uskutečnit. Na summitu v Kolínu nad Rýnem v červnu 1999 byli vypracováním analýzy pověřeni Richard von Weizsäcker, David Simon a Jean-Luc Dehaene, který se stal zároveň předsedou tohoto výboru. Skupina tzv. tří moudrých představila Komisi svou zprávu o možných institucionálních důsledcích rozšíření unie v říjnu 1999.¹⁸⁵ Belgičtí představitelé doufali, že při další revizi smluv se jim podaří prosadit své požadavky, které se jim při jednáních o podobě Amsterdamské smlouvy prosadit nepodařilo. Zejména se zasazovali o rovnocenné postavení tzv. malých a velkých členských států. Jejich názory však zůstaly nevyslyšeny, což belgičtí představitelé vytýkali především svým kolegům z malých států, kterým šlo více o vlastní národní zájmy než o vítězství skupiny.¹⁸⁶ Ačkoli se podobu smlouvy z Nice snažila belgická vláda v čele s premiérem Guyem Verhofstadtem ovlivnit co možná nejvíce, nakonec se museli opět spokojit s kompromisní podobou, kterou s lítostí

---

¹⁸² BAMBASOVÁ, Hana. *Liberální intergovernmentalismus: Role malých států v procesu evropské integrace*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Běla Plechanová, CSc., str. 61.

¹⁸³ PIJPERS, Alfred a Sophie VANHOONACKER. The Position of the Benelux Countries. EDWARDS, Geoffrey a Alfred PIJPERS. *The Politics of European Treaty reform: The 1996 intergovernmental conference and beyond*. 1. London and Washington: Pinter, 1997, s. 119-141. ISBN 1-85567-359-2., p. 123-125.

¹⁸⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 148.

¹⁸⁵ Tamtéž, str. 165.

¹⁸⁶ MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2. druk. Tiel: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9, p. 717-718.

v únoru 2001 přijali.¹⁸⁷ Belgická nespokojenost pramenící z neprosazení belgických zájmů v Amsterdamské a Niceské smlouvě se projevila naplno při volební kampani v roce 2003, ve které Vlámská sociální demokratická strana zveřejnila heslo „Evropa již není naším projektem“.¹⁸⁸

K další revizi smluv došlo na konci prvního desetiletí 21. století, kdy byla přijata Lisabonská smlouva. Jejím přijetí však předcházela dlouhá jednání a odmítnutí její předchůdkyně, která byla zvana evropskou ústavou. Jednání o podobě evropské ústavy probíhala od roku 2003. S potížemi při její ratifikaci se počítalo, neboť obsahovala klauzuli, že v případě ratifikování pouze čtyřmi pětinaми členských států do konce roku 2006 se smlouvou bude zabývat Rada. K tomu ovšem nedošlo, neboť Smlouvu o Ústavě odmítli v referendech občané Francie a Nizozemska.¹⁸⁹ Ačkoliv se již několikrát stalo, že smlouva byla v referendu odmítnuta, ale přesto se pokračovalo v ratifikačním procesu, u této smlouvy došlo k jeho pozastavení, neboť se jednalo o odmítnutí ze strany států, které byly považovány za propagátory integrace.¹⁹⁰ Étienne Davignon v jednom z rozhovorů řekl, že za francouzským a nizozemským „ne“, stojí špatně položená otázka. Belgičtí představitelé si uvědomovali, že v dějinách evropské integrace je mnoho momentů, kdy se rozcházejí názory jednotlivých členských států, ale vždy se došlo k vzájemnému kompromisu, díky kterému se mohlo v integraci pokračovat. Z toho důvodu se belgické elity klonily k názoru, že je nutné zahájit jednání a vymyslet nový návrh, jenž by vyhovoval všem.¹⁹¹ Nový návrh smlouvy, který byl přijat na summitu v Lisabonu, byl podepsán 13. 12. 2007. Italské vládě se podařilo prosadit své požadavky,¹⁹² což se jejich belgickým kolegům opět nepodařilo. Belgický premiér Verhofstadt to okomentoval slovy, že se pro příští jednání musí belgičtí zástupci poučit z vynalézavosti, jakou jejich italské kolegové projevili při prosazování svých požadavků.

---

¹⁸⁷ DUBUISSON, Martine. Union européenne Pour Verhofstadt, il s'agissait du «point de départ de l'élargissement» Signature formelle, ce lundi, du traité de Nice. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 2. 2001 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/union-europeenne-pour-verhofstadt-il-s-agissait-du_t-20010226-Z0QN06.html?queryand=nice&firstHit=3250&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3274&all=5676&nav=1

¹⁸⁸ BURSENS, Peter. Het Belgische optreden tijdens de Europese Conventie. *Internationale Spectator* [online]. 2003, 57(9), 415-419 [cit. 2016-03-06]. ISSN 0020-9317. Dostupné z: http://www.internationalespectator.nl/system/files/20030900_is_art_bursens.pdf

¹⁸⁹ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 191-194.

¹⁹⁰ MARŠÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2, str. 54.

¹⁹¹ KUCZKIEWICZ, Jurek, Pascal MARTIN, Martine DUBUISSON a Luc DELFOSSE. L'Europe se paie une crise de foi. *Le soir* [online]. Bruxelles, 3. 6. 2005 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/l-europe-se-paie-une-crise-de-foi-l-europe-cherche_t-20050603-0009PD.html?queryand=referendum+&firstHit=3000&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3005&all=8980&nav=1

¹⁹² Italská vláda požadovala stejný počet poslanců jako má Francie a Velká Británie.

Ačkoliv Belgie již několik let usilovala o to samé, zbylými členskými státy nebyl jejich návrh podpořen.¹⁹³

5.4 Poslední belgické předsednictví

Zatím poslední belgické předsednictví proběhlo v druhé polovině roku 2010. Belgie se na tuto událost připravovala velmi pečlivě již od roku 2008. Ačkoliv se jedno již o dvanácté belgické předsednictví, nikdy předtím se Belgie tak usilovně nepřipravovala.¹⁹⁴ Vliv na dobu přípravy měla nejenom ekonomická krize, jež zasáhla Evropu, ale také změna, která byla naplánovaná po přijetí Lisabonské smlouvy. Ta určila, že nově budou některé pravomoci předsedající země vykonávat stálí zástupci Evropské rady, a také určila tzv. trojice předsedajících zemí. Mezi první trojici, která předsedala Evropské unii po přijetí Lisabonské smlouvy, bylo Španělsko, Belgie a Maďarsko. Belgie se své role ujala 1. července 2010, bylo to několik dní po mimořádných federálních volbách a belgické strany nebyly schopné vytvořit vládu. Z toho důvodu po celou dobu belgického předsednictví byla ve funkci úřednická vláda v čele s Yvesem Letermem. Belgická vláda se od počátku snažila podpořit myšlenku trojice, z toho důvodu se stala trojice symbolem belgického předsednictví. Heslem belgického předsednictví bylo „Vraťme Evropu zpět do hry!“.¹⁹⁵

Za cíl si belgické předsednictví dalo především boj s ekonomickou krizí, a dále politiku zaměstnanosti, jež Belgii stále trápila. Belgičtí představitelé se také chtěli zaměřit na vyřešení otázky jednotného evropského patentu.¹⁹⁶ Již od počátku se do Belgie vkládaly velké naděje, bohužel počátek jejich předsednictví byl poznamenán francouzským vyhnáním Romů, k čemuž se Belgie stavěla velmi pasivně. Dle mezinárodní organizace Amnesty International byl belgický postoj neomluvitelný, neboť posílil rasovou nesnášenlivost v evropských zemích. Na omluvu belgických

¹⁹³ LABAKI, Maroun. Un nouveau traité européen, six ans après. *Le soir* [online]. Bruxelles, 19. 10. 2007 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/un-nouveau-traite-europeen-six-ans-apres_t-20071019-00DEAN.html?queryand=lisbonne&firstHit=2400&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=2430&all=7276&nav=1

¹⁹⁴ La crise politique belge aura fait une heureuse : l'Europe!. *Le soir* [online]. Bruxelles, 21. 12. 2010 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://archives.lesoir.be/la-crise-politique-belge-aura-fait-une-heureuse-t-20101220-0167C6.html?query=presidence&queryand=presidence&queryor=presidence&firstHit=3300&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3308&all=34019&nav=1>

¹⁹⁵ NĚMCOVÁ, Jana. *Priority belgického předsednictví EU*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc., str. 23-25.

¹⁹⁶ *Zesmaandenprogramma van het Belgische Voorzitterschap van de Raad van de EU*. Bruxelles, 2010. Dostupné také z: http://www.eutrio.be/files/bveu/media/source1854/documents/27782_PL_SPF_NL.pdf

představitelů lze snad jen říci, že vysídlení Romů probíhalo v období letních prázdnin, kdy mají volno i evropské instituce.¹⁹⁷

Belgické předsednictví je i přes počáteční šokbrnutí považováno za velmi úspěšné, a to především díky tomu, že na rozdíl od Španělska respektovalo nově zřízenou funkci stálého předsedy Evropské rady. Jistě napomohl fakt, že prvním stálým předsedou byl Belgičan Herman van Rompuy, jenž znal všechny členy belgické vlády, což značně ulehčilo vyjednávání po celou dobu belgického předsednictví.¹⁹⁸ Belgičanům se povedla efektivní evropská spolupráce především v ekonomické oblasti. Během jejich šestiměsíčního působení byl zaveden tzv. evropský semestr, který koordinuje fiskální a hospodářské politiky jednotlivých členských států s ustanoveními Evropské unie.¹⁹⁹ Belgickým představitelům se podařilo vyjednat zjednodušení jednotného evropského patentu, kdy prvotní návrhy nemusely být překládány do všech úředních jazyků, ale stačilo je přeložit do angličtiny, francouzštiny a němčiny.²⁰⁰ Belgický diplomatický um se naplno projevilo při schvalování rozpočtu, neboť urovnal při mezi Evropským parlamentem a Evropskou radou.²⁰¹ Velkou výhodou belgického předsednictví bylo také sídlo úřednické vlády, která měla každodenní kontakt s diplomaty a členy evropských institucí, díky tomu nebyla zrušena ani jedna schůzka, což je velmi vzácné.²⁰² Politologové označují za největší přednost belgického předsednictví fakt, že bylo vedeno úřednickou vládou. Jelikož se domácí politici zabývali sestavováním funkční vlády, nechali úřednické vládě prostor k věnování se především evropským záležitostem.²⁰³

---

¹⁹⁷ NĚMCOVÁ, Jana. *Priority belgického předsednictví EU*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc., str. 42-43.

¹⁹⁸ La crise politique belge aura fait une heureuse : l'Europe!. *Le soir* [online]. Bruxelles, 21. 12. 2010 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/la-crise-politique-belge-aura-fait-une-heureuse-_t-20101220-0167C6.html?query=presidence&queryand=presidence&queryor=presidence&firstHit=3300&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3308&all=34019&nav=1

¹⁹⁹ ČERVENKOVÁ, Bára. Stručný průvodce evropským semestrem. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. 2013 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/22353/clanek/strucny-pruvodce-evropskym-semestrem/>

²⁰⁰ NĚMCOVÁ, Jana. *Priority belgického předsednictví EU*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc., str. 38.

²⁰¹ VOS, Hendrik. The Belgian Presidency of the European Union in Retrospect. In: *Heinrich Böll Stiftung* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/The_Belgian_Presidency_of_the_European_Union_in_Retrospect.pdf

²⁰² La crise politique belge aura fait une heureuse : l'Europe!. *Le soir* [online]. Bruxelles, 21. 12. 2010 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/la-crise-politique-belge-aura-fait-une-heureuse-_t-20101220-0167C6.html?query=presidence&queryand=presidence&queryor=presidence&firstHit=3300&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3308&all=34019&nav=1

²⁰³ VOS, Hendrik. The Belgian Presidency of the European Union in Retrospect. In: *Heinrich Böll Stiftung* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/The_Belgian_Presidency_of_the_European_Union_in_Retrospect.pdf

6 BELGICKÝ POHLED NA PŘIJÍMÁNÍ NOVÝCH ČLENŮ

V padesátých letech minulého století založila šestice států společenství, jemuž se podařilo položit základní kámen evropského sjednocení, které trvá dodnes. Již od počátku bylo zřejmé, že je nutné společenství rozšiřovat o další členy, aby se myšlenka vzájemné spolupráce a společné hodnoty mohly rozšířit na další evropská území. V historii společenství došlo již k sedmi rozšířením. První se konalo v roce 1973 a poslední o 40 let později. Původní šestice států se rozrostla na současných 28 členů a dle zájmu dalších evropských zemí o členství se zdá, že se nejedná o konečný počet. Tato kapitola představí všech sedm rozšíření společenství z belgického pohledu. Pokusí se také nastínit názor belgických politických stran na případné další rozšíření Evropské unie a v poslední části se zaměří z belgického pohledu na nejzajímavějšího žadatele o členství, kterým je Turecko.

6.1 První rozšíření společenství

Poprvé se Evropská společenství rozrostla o nové členy v roce 1973. Státům Šestky trvalo 23 let, než se dokázaly shodnout na podmínkách pro přijetí nových členů, množství kompromisů, které jsou ochotny kvůli přistoupení nových členů podniknout, a v neposlední řadě jim trvalo 23 let, než dokázaly přestat upřednostňovat vlastní zájmy před zájmy celého společenství. Teprve pak se společenství rozrostla o Velkou Británii, Irsko a Dánsko.

Na počátku evropské integrace si země budoucí Šestky velmi přály, aby Velká Británie podpořila vznik ESUO a stala se jejím členem. Velká Británie však členství v této organizaci odmítla, neboť se jí nelíbil nadnárodní charakter organizace. Při rozhodování o podobě Římských smluv si Spaak velmi přál britskou přítomnost při jednání. Přesvědčoval britského premiéra Anthonyho Edena, že je v britském zájmu se jednání účastnit. Spaak poukazoval na britskou izolaci, která v nové Evropě nemůže obstát. Také nadnesl obavu, že pokud se Británie nepřipojí, umožní tak pozdější odpojení SRN, což by pokazilo veškeré evropské integrační snahy.²⁰⁴ Velká Británie nakonec měla na jednání o podobě a vzniku EHS svého zástupce. Jeho účast však

---

²⁰⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 242

byla z britského pohledu pouhým diplomatickým aktem.²⁰⁵ Britský úředník z ministerstva obchodu, který se účastnil několika jednání, v listopadu 1955 oznámil, že Velká Británie se již dalších jednání účastnit nebude. Uvedl, že smlouva, o které se jedná, podle něho nemá žádnou naději na uzavření, na zrealizování a v případě, že by se jí podařilo zrealizovat, tak Británie by ji nikdy neratifikovala.²⁰⁶ Po neúspěšném pokusu o začlenění Británie do EHS přichází ostrovní stát s vlastní verzí evropské integrace a počíná formovat podobu Evropského sdružení volného obchodu.

Na začátku 60. let se situace změnila, kvůli probíhajícímu procesu dekolonizace, se změnil postoj britské vlády k evropské integraci a v neposlední řadě se Británie přesvědčila o úspěších společenství. Z těchto důvodů se Velká Británie v srpnu 1961 rozhodla požádat o členství v EHS. Změnu britského postoje v Belgií vítají. Paul-Henri Spaak však upozorňoval na tři body, které mohou jednání o vstupu Británie velmi ztížit. Prvním bodem byly výjimky pro zemědělské produkty ze zemí Commonwealthu. Obával se, jak na to zareagují zemědělské státy, jakými byly Francie či Itálie a jaká bude reakce exportních zemí, tedy Belgie a Nizozemska. Spaakova druhá obava se týkala francouzských privilegií při vyjednávání o vstupu. Posledním bodem, který Spaakovi dělal starosti, bylo výjimečné zacházení s britskými koloniemi, neboť Belgie i Francie měly taktéž koloniální území, ale jejich kolonie neměly žádné výhody.²⁰⁷ Spaakovy obavy se naplnily, neboť v lednu 1963 francouzský prezident de Gaulle oznamuje, že bude vetovat vstup Velké Británie do společenství. Ačkoliv se francouzské veto vztahovalo pouze na jeden stát, rozhodli se i zbylí kandidáti přestat usilovat o začlenění do EHS. De Gaullovo rozhodnutí bylo pro zbylé státy šokující, neboť jej s nimi nijak nekonzultoval. Belgická vláda nakonec uznala smysluplnost francouzského rozhodnutí, jelikož de Gaulle pouze požadoval, aby Velká Británie zcela přijala stanovené podmínky pro vstup do společenství. Belgičtí představitelé poukazovali na fakt, že může dojít k dalším jednáním, protože francouzské „ne“ se vztahovalo pouze k žádosti z počátku šedesátých let. Uvědomovali si, že britské

---

²⁰⁵ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2, str. 68

²⁰⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 242

²⁰⁷ L'Angleterre et le Marché commun. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 17. 1. 1957 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_angleterre_et_le_marche_commun_dans_la_libre_belgique_17_janvier_1957-fr-0761b1cd-8216-4696-ac58-ccb6d45ffc4a.html

členství je pro společenství velmi důležité. Z tohoto důvodu prosazovali jisté ústupky, které však musí být oplaceny ústupky i z britské strany.²⁰⁸

V dubnu 1967 britský premiér Wilson opakuje britskou žádost o členství ve společenství. Ačkoliv de Gaulle formálně přivítal britský krok, neopomněl upozornit na nutnost změny a zopakoval své čtyři roky staré požadavky. O sedm měsíců později Francie znovu vetuje britský vstup do společenství. Tentokrát se však zbývajících pět států EHS rozhodlo podpořit Británii v dalším úsilí o začlenění do společenství.²⁰⁹ Třetí pokus o začlenění do společenství Velká Británie podniká až po rezignaci prezidenta de Gaulla a po Haagském summitu, na kterém se státy EHS shodly na nutnosti rozšíření společenství. Belgická vláda se k britské žádosti o členství vyjádřila kladně, ale stanovila podmínku, že noví členové musí přijmout politické cíle a pravidla Evropských společenství.²¹⁰ Smlouvy o přijetí nových členů byly podepsány v roce 1972 v Bruselu a prvním dnem roku 1973 se společenství rozrůstají o tři nové státy.

6.2 Přijetí Řecka, Portugalska a Španělska

Během osmdesátých let 20. století se Evropská společenství rozšířila celkem třikrát. Všechny tři státy nemohly přistoupit k společenstvím dříve z důvodu vládnoucího nedemokratického režimu v zemi. To byl také důvod, proč se státy Beneluxu stavěly ke vstupu těchto zemí do společenství kriticky.²¹¹

Prvním přistoupivším státem bylo Řecko. Vztahy mezi EHS a Řeckem oficiálně započaly v roce 1961 podepsáním asociační dohody. Jednalo se o první asociační dohodu v historii společenství. Motivem pro navázání vztahů z řecké strany byly dozajista ekonomické důvody, neboť podání žádosti o asociační dohodu se shoduje s dobou vypovězení ekonomické pomoci z USA. Státy Šestky měly k navázání vztahů s Řeckem politické důvody. Domnívaly se, že integrace Řecka pomůže posílit

---

²⁰⁸ STRUYE, Paul. L'Angleterre et les Six. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 30. 1. 1967 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_angleterre_et_les_six_dans_la_libre_belgique_30_janvier_1967-fr-edc96bc3-5a07-4e18-8185-23dfad740f79.html

²⁰⁹ SYCHRA, Zdeněk. První rozšíření: Velká Británie, Irsko a Dánsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 27-60. ISBN 80-210-3041-0, str. 40.

²¹⁰ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 764.

²¹¹ VAN DER PALEN, Eric J.R.M. *Bienvenido! bem-vindo! De Europese Gemeenschappen verwelkomen Spanje en Portugal:: als normatieve of strategische grootmacht?*. Utrecht, 2013. Bachelorthesis. Universiteit Utrecht, p. 19.

bezpečnost ve Středozeří.²¹² Již v prvních letech po podepsání asociační dohody byly Řecku poskytnuty finanční prostředky na rozvoj ekonomiky. Neoficiálně byla Řecku pomoc poskytována i v období vládnutí pravicové diktatury. Po navrácení se k demokratickému režimu v roce 1974 bylo přistoupeno k přípravě Řecka na plnohodnotné členství ve společenstvích.²¹³ V roce 1976 bylo vydáno stanovisko Komise, ve kterém vyjadřuje svůj souhlas se vstupem Řecka do společenství, avšak nestanovila datum, kdy bude Řecko připraveno do společenství vstoupit. Státy Šestky se stanoviskem Komise nesouhlasily, největším zastáncem rychlého vstupu Řecka do společenství byla Francie. Nad postojem Francie se ve svých pamětech podivuje i Leo Tindemans, uvádí v nich, jak horlivým zastáncem byla Francie při vstupu Řecka, tak odtažitá byla při vyjednávání o vstupu Španělska a Portugalska.²¹⁴ Při zasedání Rady ministrů v únoru 1976 bylo jednohlasně odmítnuto stanovisko Komise a započalo se se vstupními jednáními. Formální námitky proti tomuto rozhodnutí vznesla pouze Belgie, Dánsko a Velká Británie.²¹⁵ Jak je patrné z dobového belgického tisku, který reaguje na rozhodnutí Rady ministrů, Belgie měla obavy z několika věcí. Obávala se přijetí rozhodnutí, neboť se domnívala, že instituce nejsou připravené na vstup dalšího člena. Taktéž souhlasila s vyjádřením Komise ohledně řecko-tureckých vtaů. Domnívala se, že přijetí Řecka bude signálem Turecku, že společenství stojí na řecké straně. Třetí a možná největší hrozbou byla řecká ekonomická situace. Belgičtí představitelé se domnívali, že dva státy²¹⁶ se zaostalou ekonomikou nemůžou společenství zvládnout, aniž by došlo k vytvoření dvourychlostní evropské integrace.²¹⁷

V lednu 1986 se společenství rozšířila o dva členy – Španělsko a Portugalsko. Španělsko požádalo o asociační dohodu v roce 1962, byla to reakce na žádost Velké Británie o členství v EHS. Španělská vláda se obávala, že pokud by Velká Británie vstoupila do společenství, ztížil by se tím přístup španělských zemědělských produktů na britský trh.²¹⁸ Žádost o členství ve společenstvích podalo Španělsko až v roce 1977, a to z důvodu předchozího nedemokratického režimu, kvůli kterému byly diplomatické

²¹² SVAČINA, Petr. Druhé rozšíření: Řecko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 2. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 61-83. ISBN 80-210-3041-0, str. 63.

²¹³ Tamtéž, str. 65-66.

²¹⁴ TINDEMANS, Leo. *De memoires*. Tíelt: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2, p. 320.

²¹⁵ SVAČINA, Petr. Druhé rozšíření: Řecko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 61-83. ISBN 80-210-3041-0, str. 71

²¹⁶ Druhým státem je míněno Irsko.

²¹⁷ "La Grèce et l'Europe: un devoir moral, mais..." *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 16. 2. 1976, (no. 47) [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/la_grece_et_l_europe_un_devoir_moral_mais_dans_la_libre_belgique_16_fevrier_1976-fr-4d8190fa-7fab-41db-9e9b-ae52b7ab619.html

²¹⁸ KRUTÍLEK, Ondřej. Třetí rozšíření: Španělsko, Portugalsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 84-109. ISBN 80-210-3041-0, str. 86.

vztahy společenství se Španělským zmrazeny. Největšími překážkami španělského vstupu do společenství byla jeho ekonomická zaostalost, orientace na zemědělství či obava z migrace obyvatelstva. Španělskému vstupu nepomohl ani fakt, že nebylo plnohodnotným členem ESVO. Přijímání Španělska do společenství tak bylo spíše pasivní. Belgická vláda však vstup Španělska částečně podporovala, a to z toho důvodu, že po jeho vstupu by se narušila hegemonie dvou velkých států – Francie a SRN.²¹⁹

Třetím státem, který přistoupil ke společenstvím v tzv. jižním rozšíření, je Portugalsko. Portugalsko požádalo o asociační dohodu ve stejný čas ze stejných důvodů jako Španělsko a o členství ve společenství zažádalo také v roce 1977, a to nejen z ekonomických důvodů, ale také z důvodů politických. Portugalská vláda chtěla světu jasně signalizovat, že země se stala demokratickou. Oproti Španělsku mělo Portugalsko hned několik výhod při vyjednávání se společenstvími, například menší rozlohu, zaostalejší hospodářství, které se mohlo lépe přizpůsobit normám společenství či v neposlední řadě členství v NATO, ESVO či OECD. Ačkoliv již bylo řečeno, že belgičtí představitelé se obecně stavěli ke vstupu zemí s nestabilním demokratickým režimem kriticky, tak v případě portugalského a španělského vstupu to neplatí. Belgická vláda vstup Portugalska do společenství vítala, neboť se tak naplňoval belgický sen o integrované západní Evropě.²²⁰

6.3 Sjedení Německa a přistoupení Finska, Rakouska a Švédska

V posledním desetiletí minulého století se Evropská unie rozšířila celkem o tři státy, a to Finsko, Rakousko a Švédsko, kterým nedovolovala jejich politika během studené války připojit se ke státům unie dříve. Ačkoliv se oficiálně mluví pouze o třech státech, o které se Evropská unie rozrostla, nemělo by se opomíjet sjedení Německa, neboť díky němu se zvýšil počet obyvatel společenství o 20 milionů.

O německé situaci se v Evropě mluvilo od května 1989, na půdě společenství se však začala projednávat až v prosinci. Helmut Kohl, německý kancléř, na summitu ve Štrasburku představil svou představu budoucího sjedení Německa.²²¹ Belgičtí zástupci společně se svými kolegy ze Španělska, Irska a Lucemburska Kohlovo

²¹⁹ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, blz. 957.

²²⁰ Tamtéž, blz. 957-958.

²²¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5, str. 338

počinání schválili, neboť dle belgického ministra zahraničních věcí Marka Eyskense není možné bránit Německu v jeho sjednocení, protože by se tím porušila německá ústava.²²² Z únorového rozhovoru s Markem Eyskensem je však znát jisté rozčarování nad skutečností, že plánovaný summit 2+4, který se měl konat v květnu 1990, bude pouze za účasti Francie, Velké Británie, USA, SSSR a Německa.²²³ Obával se, že tak nebude reflektováno myšlení tzv. malých států, čímž by mohlo dojít k narušení integračních snah za posledních několik desítek let.²²⁴

Rozšíření Evropské unie o tři nové státy se uskutečnilo v roce 1995. Prvním státem, který požádal o členství, bylo Rakousko a stalo se tak již v roce 1989. Následovala žádost Švédska z roku 1991, motivovaná ekonomickými a možná trochu překvapivě také ekologickými důvody. Finská vláda požádala o členství v unii o rok později. Jednání o přistoupení k Evropské unii byla s těmito státy vedena společně a trvala pouhých třináct měsíců. Krátké vyjednávací období bylo způsobeno především ekonomickou vyspělostí těchto států.²²⁵ Obtíže při vyjednávání způsobil požadavek přijetí politických podmínek unie, konkrétním problémem byla neutralita těchto zemí. Právě požadavek zachování neutrality se jevil pro belgickou vládu jako velká překážka.

Belgičtí politici si v 70. letech velmi přáli vstup Rakouska do společenství, neboť měli pocit, že Rakousko je klíčovým státem k budoucímu sjednocení Evropy.²²⁶ Když však Rakousko zažádalo o členství ve společenstvích, neprojevila belgická vláda přílišné nadšení, a to ze dvou důvodů. Prvním důvodem byl již zmiňovaný rakouský požadavek na zachování neutrality. Dle belgického ministra zahraničních věcí Eyskense se jednalo o naprosto nesmyslný požadavek, neboť zachování neutrality odporuje požadavkům unie na společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. V případě rakouského nepřizpůsobení se by podle Eyskense mohlo dojít k vytvoření dvourychlostní Evropy.²²⁷ Druhým důvodem belgické nelibosti k přijímání nových členů

---

²²² SUPER SOMMET POUR LA GRANDE EUROPE UN SUPER-SOMMET A 35 PAYS EN 1990 POUR DEFINIR LA GRANDE EUROPE. *Le soir* [online]. Bruxelles, 22. 1. 1990, [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/super-sommet-pour-la-grande-europe-un-super-sommet-a-35_t-19900122-Z02A4G.html?queryand=unit%E9+allemande+eyskens&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=0&all=19&nav=1

²²³ V té době ještě rozděleného na NSR a NDR

²²⁴ UNITE ALLEMANDE ET FRONTIERES: KOHL RESTE AMBIGU MARK EYSKENS: LES "PETITS PAYS" VEULENT PARTICIPER. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 2. 1990 [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/unite-allemande-et-frontieres-kohl-reste-ambigu-mark_t-19900226-Z02EDV.html?queryand=unit%E9+allemande+eyskens&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=2&all=19&nav=1

²²⁵ KANIOK, Petr. Čtvrté rozšíření: Rakousko, Finsko, Švédsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšířování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 110-134. ISBN 80-210-3041-0, str. 118-120.

²²⁶ EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7, p. 492.

²²⁷ DERMINE, Melody. L'Autriche frappe à la porte. *Le soir* [online]. Bruxelles, 18. 7. 1989 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/l-autriche-frappe-a-la-porte_t-19890718-02

byla obava z nepřípravenosti evropských institucí na rozšíření Evropské unie. Přijetí nových členů dle belgické vlády způsobí také napětí mezi severem a jihem a mezi Velkou Británií a zbytkem kontinentu.²²⁸ Belgičtí představitelé vyslovili svůj názor i při hlasování o vstupu nových členů do unie. Z 24 belgických europoslanců se 4 vyslovili zamítavě, osm se jich zdrželo hlasování a zbylí poslanci vyslovili své ano se zklamáním. Jedním z těchto poslanců byl i Leo Tindemans, jenž je považován za velkého propagátora evropské integrace. V rozhovoru po ukončení hlasování vyjádřil své obavy o špatném promyšlení tohoto rozšíření, neboť se může stát pro unii smrtící.²²⁹

6.4 Rozšíření Evropské unie ve 21. století

Během 21. století se počet členských států Evropské unie téměř zdvojnásobil. Díky demokratizaci států východní Evropy se Evropská unie rozrostla o 13 států. Jedná se o největší rozšíření v dějinách evropské integrace. Státy východní Evropy považovaly členství za důkaz svého začlenění do Evropy, aby k němu však mohlo dojít, bylo nutné vyřešit především důsledky rozšíření unie, časový harmonogram vstupů, a také otázku, které země vstoupí v první skupině již v roce 2004.

Belgie patří mezi státy, jež podporují evropskou integraci. Výjimku však tvoří rozšiřování unie, neboť k němu se staví vždy poněkud chladně. Belgie se obávala dvou věcí spojených s rozšířením unie, jednalo se o velký počet přistěhovalců z východních zemí, kteří by zaplavili stávající státy Evropské unie a dále o evropské instituce, které by nemusely vydržet nápor spojený s přijetím nových členů. Z tohoto důvodu si belgický premiér Guy Verhofstadt na začátku svého předsednictví stanovil 5 cílů, které musí být během belgického předsednictví přednostně řešeny. Jednalo se o analyzování současných nedostatků unie, řešení problémů spojených s migrací a přistěhovalectvím, vyřešení otázky rozdělení pravomocí, nalezení vhodného způsobu financování unie a posílení funkčnosti a legitimacy evropských institucí, aby byly

---

Z01URN.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=2&all=409&nav=1

²²⁸ RICHE, Andre. Les Belges a la une de l'Europe. *Le soir* [online]. Bruxelles, 18. 7. 1989 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/les-belges-a-la-une-de-l-europe_t-19940324-Z07ZGN.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=116&all=409&nav=1

²²⁹ DE MUELENAERE, Michel. Les portes de l'union sont largement ouvertes. *Le soir* [online]. Bruxelles, 5. 5. 1994 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/les-portes-de-l-union-sont-largement-ouvertes_t-19940505-Z08120.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=124&all=409&nav=1

schopné efektivně pracovat po přijetí nových členů.²³⁰ Během belgického předsednictví také neopomněl rozptýlovat obavy svých občanů. Snažil se jim vysvětlit, jaká pozitiva jsou spojena s příchodem nových členů, jaké pozitivní důsledky může mít zakotvení deseti bývalých komunistických zemí v demokratickém uskupení, jaké Evropská unie představuje. Upozorňoval na fakt, že podobné obavy zachvacovaly Belgii již před začleněním Řecka, Španělska a Portugalska do společenství a že byly naprosto neoprávněné, neboť s růstem ekonomiky v těchto zemích se migrace zmenšila a lidé se do těchto zemí opět navraceli.²³¹ Belgické předsednictví bylo ukončeno summitem v Laekenu,²³² belgický premiér se proto snažil všechny své cíle vtělit do tzv. Laekenské deklarace.

Při zjišťování veřejného mínění z jara 2003 se potvrdily známé obavy Belgičanů, neboť 77% oslovených se po přistoupení nových členů obávalo horšího rozhodování na evropské úrovni. Zároveň však 73% respondentů odpovědělo, že se domnívá, že po přistoupení nových členů bude unie na mezinárodním poli mnohem důležitějším partnerem. Nejvíce se Belgičané zajímali o přistoupení Turecka, Polska, Maďarska a Rumunska, naopak Pobaltské státy je nechávaly nejvíce chladnými.²³³

6.5 Názory belgických politických stran na rozšiřování unie

Pro plné porozumění následující podkapitoly je nutné představit základní rys belgického stranického systému. Od roku 1968 započalo v belgických politických stranách štěpení dle jazykové hranice v Belgii, která byla později i uzákoněna a dle které došlo později k federativnímu uspořádání země. První strana, která se rozštěpila na vlámskou a valonskou část, byli křesťanští demokraté. Během několika málo měsíců došlo k rozštěpení i dalších stran. Jediná strana, která zůstala jednotná, byli

---

²³⁰ DEBUISSON, Martine a Pascal MARTIN. Déclaration de Laeken: une réforme au Palais Pressions et attentes des pays candidats. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 6. 2001 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/declaration-de-laeken-une-reforme-au-palais-pressions_t-20010626-ZOKM73.html?queryand=tcheque+elargissement&firstHit=150&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=162&all=327&nav=1

²³¹ DEBUISSON, Martine, Pascal MARTIN a Rene BRENY. Entretien exclusif Verhofstadt : ressusciter l'Europe Présidence belge "Les critiques sur le manque d'efficacité et de légitimité des institutions européennes sont exactes" Verhofstadt rêve l'euro-renaissance Sommets: "Si je ne pousse pas, ça n'avance pas.". *Le soir* [online]. Bruxelles, 29. 6. 2001 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/entretien-exclusif-verhofstadt-ressusciter-l-europe_t-20010629-ZOKMP6.html?queryand=verhofstadt+reve+l%27euro+renaissance&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=0&all=1&nav=1

²³² Zámek poblíž Bruselu

²³³ *Eurobarometer 59 publieke opinie in de Europese Unie Lente 2003: Nationaal Rapport België*. Brussel: Institut en verantwoordelijken voor onderzoek, 2003. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb59/eb59.1_belgium_nl.pdf. blz. 76-77

belgičtí komunisté. Z tohoto důvodu jsou zde představeny jak vlámské politické strany, tak ty valonské.²³⁴

Při posledních volbách do Evropského parlamentu se většina belgických politických stran vyjádřila také k možnému dalšímu rozšiřování Evropy. Tato část práce se pokusí nastínit názor několika vybraných politických stran na budoucí rozšíření.

Christen-Democratisch en Vlaams²³⁵ (CD&V) je tradiční vlámská strana, z jejichž řad vzešli mnozí podporovatelé Evropské unie, jako například Leo Tindemans či Jean-Luc Dehaene. CD&V se staví k dalšímu rozšiřování unie otevřeně, ale upozorňuje na fakt, že další rozšíření Evropské unie není možné bez reforem evropských institucí. Nový člen musí dle strany splňovat všechny podmínky pro přijetí, zejména ty ekonomické a politické. Dle CD&V se kapacita unie naplňuje, a proto by se mělo dbát na důkladné prověření budoucích kandidátských zemí.²³⁶

Groen²³⁷ je moderní vlámská strana, jež staví svůj program na ekologii. Rozšiřování Evropské unie nebrání, naopak dle jejich názoru se tím předchází konfliktům na kontinentu. Nový člen by měl splňovat především vstupní kritéria v sociální a environmentální oblasti.²³⁸

Vlaamse Belang²³⁹ (VB) je pravicová konzervativní vlámská strana prosazující vlámskou nezávislost. Za své názory na přistěhovalectví a multikulturalismus je občas označována jako krajně pravicová. VB je zděšena z faktu, že během posledních 20 let se unie rozšířila na dvojnásobek členů, jež podepisovali Maastrichtskou dohodu. Podle VB byly přijaty státy, které v unii nemají být, jako je Rumunsko či Bulharsko. Evropa by se měla chránit před přijetím dalších členů, protože ti by mohli ohrozit evropskou suverenitu, kulturu a ekonomiku. Přijetí Turecka je dle VB naprosto nemyslitelné, neboť se nejedná ani o evropský stát a je zřejmé, že po případném přijetí Turecka do unie by mnozí Turci emigrovali do vyspělých unijních států.²⁴⁰

Centre Démocrate Humaniste²⁴¹ (CDH) je frankofonní křesťanskodemokratická strana. Strana spolupracuje s vlámskou CD&V. Dle této strany je nutné, aby Evropská

---

²³⁴ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Belgické království. ŘÍCHOVÁ, Blanka a kolektiv. *Komparace politických systémů II*. 3. Praha: VŠE, 2004, s. 7-50. ISBN 80-245-0757-9, str. 35-38.

²³⁵ Křesťanskodemokratická a vlámská strana

²³⁶ *Verkiezingsprogramma CD&V 2009: Europa*. Brussel: CD&V, 2009. Dostupné také z:

<http://www.standaard.be/extra/verkiezingen/programmas/europa/cdenv.pdf>, blz. 4

²³⁷ Zelení

²³⁸ Samen beter doen. Groen, 2014. Dostupné také z:

https://www.groen.be/sites/www.groen.be/files/uploads/Bestandsbijlages/programma/2014/samen_beter_doen_-_verkiezingsprogramma_2014.pdf, blz. 298-299

²³⁹ Vlámský zájem

²⁴⁰ *Uw stok achter de deur: Verkiezingsprogramma*. Brussel: Vlaams Belang, 2014. Dostupné také z:

<http://www.vlaamsbelang.org/files/20140318ProgrammaVerkiezingen2014.pdf>, blz. 10

²⁴¹ Strana humanitního a demokratického středu

unie zůstala garantem stability na kontinentu, z toho důvodu se musí dbát na přísné dodržování Kodaňských kritérií. Nově přistoupivší země musí být demokratická, musí dodržovat zásady právního státu a musí mít propracovanou ochranu menšin. CDH upozorňuje, že některá evropská rozšíření proběhla ve spěchu a byly přijaty státy, které na vstup do unie nebyly připravené. Tato skutečnost se dle CDH již nesmí opakovat, z toho důvodu by měla být přijímací kritéria unie mnohem náročnější.²⁴²

Mouvement Réformateur²⁴³ (MV) je liberální politická strana působící ve Valonsku. Belgii považují za hnací motor Evropy, neboť více jak 70% Belgičanů se cítí býti evropskými občany. Na základě této skutečnosti by Evropská unie neměla bezdůvodně přicházet o svůj vliv a suverenitu, což se může stát, pokud budou přijímány další země bez toho, aby došlo k reformám evropských institucí. Unie by měla dle CDH pozastavit další přijímání členů.²⁴⁴

Nieuw-Vlaamse Alliantie²⁴⁵ (N-VA) je vlámská konzervativní strana usilující o rozdělení Belgie. Dle N-VA by se Evropa místo dalšího rozšiřování měla zaměřit na prohlubování unie, neboť evropské instituce nejsou připravené na přijetí dalších členů. Evropa by se měla zaměřit na začlenění Skotska, Katalánska či Vlámka do unie, než přistoupí k přijetí dalších členů.²⁴⁶

6.6 Možné budoucí členství – Turecko

V současné době má Evropská unie pět kandidátů na členství v unii, jsou jimi Albánie, Černá Hora, Srbsko, Makedonie a Turecko. S Černou Horou a Tureckem již unie začala jednat o vstupu do unie. Ačkoliv se může zdát, že započatá jednání znamenají přiblížení se členství v unii, nemusí tomu tak být vždy, což je případ Turecka.

První pokusy o sblížení se společenstvími Turecko podniklo již v roce 1959 a o čtyři roky později podepsali turečtí představitelé asociační smlouvu s představiteli

---

²⁴² *Changer l'Europe!: Programme CDH pour les élections européennes*. 2014. Dostupné také z: http://www.lecdh.be/sites/default/files/europe_-_final.pdf, p. 59

²⁴³ Reformní hnutí

²⁴⁴ *L'Europe de défis: Programme MR pour les élections européennes du 25 mai 2014*. Mouvement Réformateur, 2014. Dostupné také z: http://www.mr.be/fileadmin/user_upload/Programme_europe__en_-_MR_-_25_05_2014.pdf, p. 28

²⁴⁵ Nová vlámská aliance

²⁴⁶ *Verandering voor Vooruitgang: Verkiezingsprogramma Vlaamse, federale en Europese verkiezingen 25 mei 2014*. Brussel: N-VA, 2014. Dostupné také z: http://www.n-va.be/sites/default/files/generated/files/brochure-attachment/verkiezingsprogramma_n-va_2014.pdf, p. 84-85

společenství. Kvůli politické nestabilitě v zemi bylo nutné další jednání přerušit. O členství Turecko požádalo již v roce 1987, Komise však jejich členství nedoporučila. Kandidátskou zemí se Turecko stává až na konferenci v Helsinkách v roce 1999. Evropským představitelům je však již v té době jasné, že Turecko nemůže vstoupit do unie společně s dalšími členy helsinské skupiny v roce 2004 ani s Bulharskem a Rumunskem v roce 2006.²⁴⁷ Po roce 1999 však proběhly v zemi mnohé reformy, aby byly plněny podmínky stanovené Evropskou unií. Přesto mnohé země pohlížejí na turecké členství rozporupně, jedná se především o Francii, Německo, Nizozemsko a Rakousko. Belgie uznává Turecko jako kandidátskou zemi, pouze politická strana Vlaams Blok²⁴⁸ tvrdila, že Turecko se na summitu v Helsinkách stalo kandidátskou zemí bez souhlasu belgického parlamentu, z toho důvodu požadovala před případným přijetím Turecka do EU referendum.²⁴⁹ Při posledním výzkumu Barometr Evropské komise na téma rozšiřování Evropské unie však bylo 53% Belgičanů proti dalšímu rozšíření.²⁵⁰ Belgičtí představitelé se snaží Belgičanům prezentovat výhody spojené s tureckým členstvím, jakými je například přístup na nový trh, zajištění politické stability pro Turecko, větší zabezpečení pro Turecko a Evropu či signál světu, že i muslimská země může být součástí Evropy. Samozřejmě nezamlčují ani nevýhody spojené s členstvím Turecka v EU, neboť jeho přijetím unie získá další chudou zemi zaměřenou na zemědělství, zemi s politickou nestabilitou, kde jsou stále porušována lidská práva či kde trvá doposud nevyřešená kyperská otázka. Horlivým zastáncem Turecka byl ve své době premiér Guy Verhofstadt, který se snažil vyzývat svou zemi k toleranci a upřednostňování kodaňských kritérií.²⁵¹

---

²⁴⁷ VAN CRAEN, Jill. *Turkije op weg naar de EU?: De houding van het Vlaams politiek landschap (1995-2011)*. Gent, 2011. Dostupné také z: <http://www.scriptiebank.be/sites/default/files/00a458a1ccf18e7022f3b981f2c520d0.pdf>. Universiteit Gent. Promotor Prof. Dr. Sami Zemni, p. 13.

²⁴⁸ Vlaams Blok byla belgická krajně pravicová strana, která byla nucena ukončit své působení v roce 2004 z důvodu usvědčení z rasismu. Její politický program se věnoval především nezávislosti Vlámka a cizincům. Od roku listopadu 2004 působí pod názvem Vlaamse Belang.

²⁴⁹ VAN CRAEN, Jill. *Turkije op weg naar de EU?: De houding van het Vlaams politiek landschap (1995-2011)*. Gent, 2011. Dostupné také z: <http://www.scriptiebank.be/sites/default/files/00a458a1ccf18e7022f3b981f2c520d0.pdf>. Universiteit Gent. Promotor Prof. Dr. Sami Zemni, p. 13-14.

²⁵⁰ *Eurobarometer 71 de publiek opinie in de Europese unie - Voorjaar 2009: Nationaal Rapport België*. Europese Commissie, 2009. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb71/eb71_be_nl_nat.pdf

²⁵¹ VAN CRAEN, Jill. *Turkije op weg naar de EU?: De houding van het Vlaams politiek landschap (1995-2011)*. Gent, 2011. Dostupné také z: <http://www.scriptiebank.be/sites/default/files/00a458a1ccf18e7022f3b981f2c520d0.pdf>. Universiteit Gent. Promotor Prof. Dr. Sami Zemni, p. 16.

ZÁVĚR

V úvodu této práce jsem si položila pět otázek, na které se zde pokusím odpovědět. První otázka zněla, jakou roli sehráli belgičtí představitelé v počátcích evropské integrace. V meziválečném období nebyla belgická elita jednou z nejaktivnějších, co se evropského sjednocení týká. Návrhy na celoevropské sjednocení byly velmi idealistické a nerealizovatelné. Přesto si Belgie zaslouhuje naši pozornost, neboť se jí hned na počátku dvacátých let minulého století podařilo vytvořit spojení, které se stalo základem pro pozdější vytvoření Beneluxu a také usnadnilo vyjednávání ve všech budoucích integračních uskupeních. Jednalo se o Belgicko-lucemburskou ekonomickou unii, v níž se Lucembursko zavázalo k tomu, že Belgie bude mít právo vyjednávat a uzavírat dohody se třetí stranou a pro Lucembursko budou tyto dohody závazné. Díky tomu mohly exilové vlády Nizozemska a Belgie během 2. světové války vyjednat založení měnové a celní unie s názvem Benelux. Belgie se na vytvoření tohoto uskupení velmi aktivně podílela, neboť si vláda uvědomovala, že díky Beneluxu získá země ekonomické i politické výhody. Jejich předpoklad se stal krátce po ukončení války realitou. Díky členství v Beneluxu mohly tři země vyjednávat jako celek, což výrazně navýšilo sílu jejich vlivu. Je prokazatelné, že díky svému členství získala Belgie mnohem větší částku z Marshallova plánu či obdiv Spojených států amerických, které Benelux považovaly při sjednocování Evropy za strategického partnera. Nepochybně největší vliv na válečné a poválečné integrační snahy měl Paul-Henri Spaak, jenž se pro svůj integrační zápal stal předsedou hned několika nově vzniklých integračních poválečných uskupení. Nesmíme však zapomínat ani další osoby, které se zapojily do budování evropské integrace. Jedná se například o ekonoma Paula van Zeelanda, který díky svým znalostem pomohl vytvářet návrhy evropských integračních uskupení, či Camilla Gutta, jenž je otcem měnové unie Beneluxu. Z výše uvedeného je patrné, že Belgičané se již od počátku snažili aktivně zapojit do vytváření evropských integračních společenství.

Druhá otázka, ač podobná, se zaměřuje na celé integrační období a zní, zda se belgické elity aktivně zapojovaly do vytváření podoby současného evropského integračního uskupení. Odpověď zní jednoznačně ano, neboť během celé historie evropského sjednocování nalezneme belgické návrhy na jejich podobu. Prvním takovým návrhem je jednoznačně Memorandum zemí Beneluxu, ve kterém Beyen a Spaak navrhovali vytvoření společného trhu a dali tak vzniknout Evropskému

hospodářskému společenství. Za druhý důkaz belgické snahy lze považovat Davignonovu zprávu, díky které došlo k vytvoření Evropské politické spolupráce a byla tak započata integrace právě v této oblasti. Třetí snahou o ovlivnění podoby společenství je tzv. Tindemansova zpráva, ve které mimo jiné navrhoval vytvoření dvourychlostní Evropy. Ačkoli byla Tindemansova zpráva při svém uveřejnění nezrealizována, některé prvky se přesto prosadily v budoucí podobě společenství. V 80. letech minulého století Belgie spolu s dalšími čtyřmi evropskými státy vytvořila území, ve kterém byly zrušeny vnitřní hranice. Belgie se tak stala jedním z průkopníků dokončené podoby společného trhu. Od 90. let se belgickým představitelům nedaří prosadit své návrhy na podobu společenství, je to především kvůli tomu, že Belgie je jedním z nejvíce profederativních členských států, a proto jsou belgické návrhy pro mnohé země nepřijatelné. I přesto jsou však postupně belgické myšlenky realizovány, bohužel ne v takové podobě a v takovém čase, kdy o ně belgičtí reprezentanti usilují. I přes výše zmíněné je však Belgii nutno považovat za aktivního člena, který se snaží ovlivnit podobu evropské integrace.

Třetí otázka se zaměřovala na postoj belgických vlád v důležitých momentech společenství. Již zde bylo zmíněno, že Belgie je velmi profederativní a aktivní stát a belgická vláda dostává své pověsti. Proto jsou spíše zajímavé ty momenty, kdy se belgická vláda ne zcela zachovala dle očekávání. Jedná se především o momenty v počátcích evropského sjednocení, z toho důvodu se dají belgická zaváhání omluvit strachem ze ztráty suverenity. Prvním z takových momentů bylo poválečné váhání při zakládání celní unie Benelux, které bylo ovlivněno horším stavem nizozemského poválečného hospodářství, než o jakém se mluvilo v počátcích jednání. Jisté rozpaky můžeme nalézt i při realizaci OEHS, kdy nizozemská vláda požádala své belgické kolegy, aby společně přednesly vládě Spojených států amerických, jaké výhody jim přináší vzájemné spojení v podobě Beneluxu. Belgická vláda zprvu odmítla podpořit své kolegy, neboť nevěřila v realizaci Marshallova plánu, během jednoho týdne však změnila na celou situaci názor a jednání v USA se zúčastnila. Třetí věc, která byla belgické vládě již párkrát vytýkána, je její umírněný a snad i pomalý přístup k razantním rozhodnutím. Dá se říci, že belgická vláda nikdy neučinila rozhodnutí, jenž by ji jasně vymezilo od ostatních. Je to jistě způsobeno letitými belgickými politickými zkušenostmi, neboť Belgie je již od svého vzniku zemí kompromisů, bez nichž by různorodé skupiny nemohly v jedné zemi existovat. Tato politika získala Belgii chválu i výčitky. Díky tomu jsou Belgičané skvělými diplomaty, kteří díky usilovnému snažení většinou

získají, co chtějí. Bohužel v některých kritických momentech tato politika selhává. Stalo se tak naposledy při jejich posledním předsednictví, kdy neučinili razantní kroky vymezující se proti francouzskému odsunu Romů.

Čtvrtá otázka se zaměřuje na Paula-Henriho Spaaka, zda je jediným Belgičanem, který se zapsal do evropských integračních dějin. Samozřejmě není jediný, ale dozajista se jedná o nejvýraznější postavu evropské integrace pocházející z Belgie. Právě on stojí za podobou hospodářské integrace v takové podobě, jakou jí známe dnes. Ačkoliv společný trh nebyla Spaakova myšlenka, byl to on, kdo jí dokázal vzkřísit. Bez jeho diplomatické pomoci by se jeho nizozemskému kolegovi Beyenovi nepodařilo svůj návrh realizovat. Spaak se díky tomu mohl podílet na podobě Římských smluv, čímž se jeho myšlenky staly navždy součástí evropského integračního uskupení. Dalším Belgičanem, kteří se podílel na vytváření integračních dějin, je nepochybně Jean Rey, kterým byl předsedou Komise v krizovém období společenství. Dalším důležitým jménem je již zmiňovaný Leo Tindemans, jehož vize podoby společenství nebyla v 70. letech pochopena, ale později došlo k její částečné realizaci. Byl to také jeden evropských politiků, jenž absolvoval první přímou volbu do Evropského parlamentu. Důležitou osobou je i Étienne Davignon, který pomohl vytvořit Evropskou politickou spolupráci, a ačkoliv i jemu byla vytýkána umírněnost jeho návrhu, řekla bych, že právě díky ní se ho podařilo přijmout a zrealizovat. Poslední zmiňovanou osobností, nikoli však posledním aktivním Belgičanem, byl dozajista Herman van Rompuy, který se stal prvním stálým předsedou Evropské rady.

Poslední otázka, na kterou se tu budu snažit odpovědět, zní, jak je možné, že tak nesoudržná země, jakou je Belgie, se stala jedním z předních propagátorů myšlenky evropského sjednocení. Řekla bych, že je to právě díky této nesoudržnosti. Belgické elity si plně uvědomují, že díky sjednocení má Belgie takové hospodářské a politické postavení jaké má. Z toho důvodu se snaží vnitropolitické rozepře co nejvíce oddělovat od svého působení na půdě společenství a později unie. V dobách největších vnitropolitických krizí byla Belgie nejaktivnějším členem společenství, ať to bylo v poválečném období, kdy se dlouho řešila otázka navrácení belgického krále na trůn, či v 70. letech, kdy došlo k jazykovému rozštěpení Belgie na několik částí. Jedním z posledních důkazů je situace během posledního belgického předsednictví, kdy kvůli vládní krizi nebyly belgické strany schopny sestavit fungující vládu. Celé předsednictví proto vedla úřednická vláda a dle ohlasů se jednalo o jedno z nejlepších předsednictví v historii

unie. Pokud si Belgie zachová výše zmíněné klady, jistě si udrží svou proevropskou pozici i nadále.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAMBASOVÁ, Hana. *Liberální intergovernmentalismus: Role malých států v procesu evropské integrace*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PhDr. Běla Plechanová, CSc.

Cesta k euru: jedna měna pro jednu Evropu. Lucemburk: Úřad pro úřední publikace Evropských společenství, 2007. ISBN: 92-79-04472-9.

CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

HULICIUS, Eduard. *Belgie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 185 s. Stručná historie států. ISBN 80-727-7191-4.

KANIOK, Petr. Čtvrté rozšíření: Rakousko, Finsko, Švédsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 110-134. ISBN 80-210-3041-0.

KRUTÍLEK, Ondřej. Třetí rozšíření: Španělsko, Portugalsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 84-109. ISBN 80-210-3041-0.

MARŠÍKOVÁ, Kateřina. *Evropská ekonomická integrace*. 1. vyd. Liberec: VÚTS, 2011. ISBN: 978-80-87184-17-2.

MONNET, Jean. *Paměti*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-372-8.

NĚMCOVÁ, Jana. *Priority belgického předsednictví EU*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.

PANCZAKOVÁ, Zuzana. *Belgie v současné evropské a světové politice: Zahraničně-politické nástroje malých států*. Brno, 2006. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně.

POČEROVÁ, Veronika. *Vliv Západu na vývoj v současné Rwandě*. Praha, 2010. Bakalářská práce. VŠE.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Belgické království. ŘÍCHOVÁ, Blanka a kolektiv. *Komparace politických systémů II*. 3. Praha: VŠE, 2004, s. 7-50. ISBN 80-245-0757-9.

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. 3. 1957.

Dostupný také z:

http://www.vyzkum.cz/storage/att/1490A5E023DCEB5FB9A53DCAB559C1B5/SML_ehs_1957.pdf

SOKOL, Petr. *Volby do Evropského parlamentu 1979-2009*. 1. vyd. Praha: Jalna, 2009. ISBN: 978-80-86396-45-3.

SVAČINA, Petr. Druhé rozšíření: Řecko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 61-83. ISBN 80-210-3041-0.

STUHLÍKOVÁ, Zuzana. Subregionalismus v Evropské unii: příklad Hospodářské unie Beneluxu. *Současná Evropa a Česká republika*. Praha: Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické, 2005, roč. 10, č. 2. ISSN 1804-1280.

SYCHRA, Zdeněk. První rozšíření: Velká Británie, Irsko a Dánsko. FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Rozšiřování ES/EU*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 27-60. ISBN 80-210-3041-0.

THATCHEROVÁ, Margaret. *Roky na Downing Street*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1996. ISBN 80-206-0471-5.

VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 3., dopl. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 830 s. Dějiny států (Nakladatelství Lidové noviny). ISBN 978-80-7422-183-5.

ZÁHOŘÍK, Jan. *Dějiny Rwandy a Burundi*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-175-0.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BEYEN, Johan. *La lettre pour monsieur Spaak de le 14 avril 1955*. La Haye, 1955.

Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188272>

- BOEKESIJN, A.J. Soevereiniteit en integratie: de Benelux 1945-1958. POSTMA, Andries. *Benelux in de kijkers: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lannoo, 1994, s. 99-124. ISBN 90-209-2501-6.
- BRUIN, E.F. *De weg naar de Benelux Economische Unie: Een Nederlands perspectief 1944-1958*. Amsterdam, 2014. Masterscriptie. Universiteit van Amsterdam. Vedouci práce Dr. S.F. Kruizinga.
- COOLSAET, Rik. *La politique extérieure de la Belgique: au cœur de l'Europe, le poids d'une petite puissance*. Ed. 1. Bruxelles: De Boeck & Larcier, 2002. ISBN 2-8041-3975-1.
- CORBETT, Richard. *The treaty of maastricht: from conception to ratification: a comprehensive reference guide*. Repr. Harlow: Longman, 1994. ISBN 05-822-0906-4.
- Development Co-operation Report 2014: Mobilising resources for sustainable development*. Paris: OECD, 2014. ISBN 978-92-64-21601-3.
- DUMOULIN, Michel. La Belgique et la construction européenne: un essai de bilan historiographique. DUMOULIN, Michel, Geneviève DUCHENNE a Arthe VAN LAER. *La Belgique, les petits États et la construction européenne*. 2. tirage. Bruxelles: Peter Lang, 2004, s. 15-37. ISBN 978-90-5201-217-9.
- DUMOULIN, Michel a Marie-Thérèse BITSCH (eds.). *The European Commission, 1958-72: History and memories*. Luxembourg: European Communities, 2007, 626 s. ISBN 978-92-79-05494-5.
- EWANS, Martin. Belgium and the Colonial Experience. *Journal of Contemporary European Studies*. 2003, vol. 11 (no. 2), p. 167-180. ISSN 1478-2790.
- EYSKENS, Gaston. *De memoires*. Druk 3. Tielt: Lannoo, 1993. ISBN 90-209-2263-7.
- GAULLE, Charles de. *Discours et messages: Volume IV: Pour l'effort (1962-1965)*. 1. Ed. Paris: Plon, 1970. ISBN 2-259-02265-0
- GROSBOIS, Th. De Onderhandelingen van Londen voor een Benelux Douane-unie (1941-1944). POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6.
- GROSBOIS, Th. en J. BUSSCHAERT. Gesprek met D. Spierenburg. POSTMA, Andries et. al. *Benelux in de kijker: 50 jaar samenwerking*. Tielt: Lanno, 1994. ISBN 90-209-2501-6.

- HARRYVAN, Anjo G. *The Netherland, Benelux, and the origins of the Beyen-Spaak initiative*. Firenze, 1985. Dostupné také z: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/25618/Harryvan_1985.pdf?sequence=1. Instituto Universitario Europeo.
- HENAU, Brigitte. *Paul van Zeeland en het monetaire, sociaal-economische en Europese beleid van België, 1920-1960*. Brussel: Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, 1995. ISBN 90-6569-641-5.
- MARTENS, Wilfried. *De memoires: Luctor et emergo*. 2 druk. Tielt: Lannoo, 2006. ISBN 978-90-2096-520-9.
- PIJPERS, Alfred a Sophie VANHOONACKER. *The Position of the Benelux Countries*. EDWARDS, Geoffrey a Alfred PIJPERS. *The Politics of European Treaty reform: The 1996 intergovernmental conference and beyond*. 1. London and Washington: Pinter, 1997, s. 119-141. ISBN 1-85567-359-2.
- PLAVSIC, Wladimir. *Monsieur le Premier ministre*. 1. Bruxelles: Didier Hatier, 1988. ISBN 2-87088-633-0.
- REY, Jean. *La lettre pour Paul-Henri Spaak de le 18 septembre 1965*. Tilff, 1965. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188362>
- SPAAK, Paul-Henri. *Discours prononce par M. Paul-Henri Spaak á l'occasion de la premiere session*. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188251>
- SPAAK, Paul-Henri. *L'integration Europeenne: Reves et réalités*. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188251>
- SPAAK, Henri-Paul. *La Lettre pour monsieur Beyen de le 7 avril 1955*. Bruxelles, 1955. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188272>
- TINDEMANS, Leo. *De memoires*. Tielt: Lannoo, 2002. ISBN 90-209-4994-2.
- VAN CRAEN, Jill. *Turkije op weg naar de EU?: De houding van het Vlaams politiek landschap (1995-2011)*. Gent, 2011. Dostupné také z: <http://www.scriptiebank.be/sites/default/files/00a458a1ccf18e7022f3b981f2c520d0.pdf>. Universiteit Gent. Promotor Prof. Dr. Sami Zemni.
- VAN DER PALEN, Eric J.R.M. *Bienvenido! bem-vindo! De Europese Gemeenschappen verwelkomen Spanje en Portugal:: als normatieve of strategische grootmacht?*. Utrecht, 2013. Bachelorthesis. Universiteit Utrecht.

VANHOONACKER, Sophie. Belgium and European Political Union. LAURSEN, Finn a Sophie VANHOONACKER. *The Intergovernmental Conference on Political Union: institutional reforms, new policies and international identity of the European Community ;professional research paper*. Maastricht: Martinus Nijhoff Publishers, 1992, s. 37-48. ISBN 0-7923-1670-3.

Seznam použitých internetových zdrojů

Accord relatif à la suppression graduelle des contrôles aux frontières communes du Benelux, de la République fédérale d'Allemagne et de la France. Schengen. Dostupné také z:

http://www.cvce.eu/obj/accord_relatif_a_la_suppression_graduelle_des_controls_aux_frontieres_communes_du_benelux_de_la_republique_federale_d_allemande_et_de_la_france_14_juin_1985-fr-7543db22-53d1-428b-8b21-ad0a3fb59ed6.html

BREMS, Eva. Schriftelijke vraag en antwoord nr : 0048 - Zittingsperiode : 53. In: *De Kamer.be* [online]. Bruxelles, 2012 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z:

<http://www.lachambre.be/kvvcr/showpage.cfm?section=qrva&language=nl&cfm=qrvaXml.cfm?legislat=53&dossierID=53-b049-680-0048-2011201205527.xml>

BROUWER, Jan Willem. Nederlands-Belgische samenwerking in Benelux en Europa. *Internationale Spectator* [online]. 2003, **57**(10), 466-471 [cit. 2016-03-01]. ISSN 0020-9317. Dostupné z:

http://www.internationalespectator.nl/system/files/20031000_is_art_brouwer.pdf

BURSENS, Peter. Het Belgische optreden tijdens de Europese Conventie.

Internationale Spectator [online]. 2003, **57**(9), 415-419 [cit. 2016-03-06]. ISSN 0020-9317. Dostupné z:

http://www.internationalespectator.nl/system/files/20030900_is_art_bursens.pdf

ČERVENKOVÁ, Bára. Stručný průvodce evropským semestrem. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. 2013 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/9047/22353/clanek/strucny-pruvodce-evropskym-semestrem/>

DE MUELENAERE, Michel. Les portes de l'union sont largement ouvertes. *Le soir* [online]. Bruxelles, 5. 5. 1994 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z:

http://archives.lesoir.be/les-portes-de-l-union-sont-largement-ouvertes_t-19940505-Z08120.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=124&all=409&nav=1

DEBUISSON, Martine a Pascal MARTIN. Déclaration de Laeken: une réforme au Palais Pressions et attentes des pays candidats. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 6. 2001 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/declaration-de-laeken-une-reforme-au-palais-pressions_t-20010626-Z0KM73.html?queryand=tcheque+elargissement&firstHit=150&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=162&all=327&nav=1

DEBUISSON, Martine, Pascal MARTIN a Rene BRENY. Entretien exclusif Verhofstadt: ressusciter l'Europe Présidence belge "Les critiques sur le manque d'efficacité et de légitimité des institutions européennes sont exactes" Verhofstadt rêve l'euro-renaissance Sommets: "Si je ne pousse pas, ça n'avance pas.". *Le soir* [online]. Bruxelles, 29. 6. 2001 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/entretien-exclusif-verhofstadt-ressusciter-l-europe_t-20010629-Z0KMP6.html?queryand=verhofstadt+reve+l%27euro+renaissance&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=0&all=1&nav=1

DEHAENE, Jean-Luc. Discours de Jean-Luc Dehaene sur l'euro. In: *CVCE* [online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/discours_de_jean_luc_dehaene_sur_l_euro_la_hulpe_1er_octobre_1998-fr-6e0f249f-31f6-42ec-a78c-1d3418058fbf.html

DERMINE, Melody. L'Autriche frappe à la porte. *Le soir* [online]. Bruxelles, 18. 7. 1989 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/l-autriche-frappe-a-la-porte_t-19890718-Z01URN.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=2&all=409&nav=1

DIERIKX, Marc. Dansen om een munt: Monetaire samenwerking in Europa, 1945-1970. *Groniek* [online]. 2013, (199), 163-178 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://rjh.ub.rug.nl/index.php/groniek/article/viewFile/19521/16999>

Direction Générale P/GEO/2.CEE: Compte Rendu de la réunion des Ministres des Affaires Etrangères des Six, tenue à Paris, le 17 avril 1962, sous la présidence de M. Conve de Murville. Bruxelles, 1962. Dostupné také z: <http://archives.eui.eu/en/fonds/188359>

DUBUISSON, Martine. Union européenne Pour Verhofstadt, il s'agissait du «point de départ de l'élargissement» Signature formelle, ce lundi, du traité de Nice. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 2. 2001 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/union-europeenne-pour-verhofstadt-il-s-agissait-du_t-

20010226-Z0QN06.html?queryand=nice&firstHit=3250&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3274&all=5676&nav=1

DUPLAT, Guy, Jacques VAN SOLINGE a Serge DE WAERSEGGER. WILFRIED, MARTENS:L'EUROPE POLITIQUE,VITE ABANDON DE SOUVERAINETE UNION MONETAIRE ARGENT BELGE UNIFICATION ALLEMANDE SIEGES CEE. *Le soir* [online]. Bruxelles, 22. 6. 1990 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/wilfried-martens-l-europe-politique-vite-abandon-de_t-19900622-Z02U8Q.html?queryand=maastricht&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=100&all=6709&nav=1

Euro Designer Luc Luycx. In: *Coins Universe* [online]. 2011 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <https://coinsuniverse.wordpress.com/tag/luc-luycx/>

Eurobarometer 59 publieke opinie in de Europese Unie Lente 2003: Nationaal Rapport België. Brussel: Instituten en verantwoordelijken voor onderzoek, 2003. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb59/eb59.1_belgium_nl.pdf

Eurobarometer 71 de publiek opinie in de Europese unie - Voorjaar 2009: Nationaal Rapport België. Europese Commissie, 2009. Dostupné také z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb71/eb71_be_nl_nat.pdf

Europese Verkiezingen. *De Voorpost* [online]. Aalst: Uitgeverij de Cuyper, 15. 6. 1979, 32(24) [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <http://aalst.courant.nu/index.php?page=2&mod=krantresultaat&q=europese+verkiezing&datering=&qt=paragraaf&pagina=&sort=score+desc&paragraaf=26&doc=22&p=10&y=561>

GOEBBELS, Robert. Discours de Robert Goebbels sur l'accord de Schengen. In: *Bulletin de documentation* [online]. Luxembourg.: Service Information et Presse-Ministère d'Eta, 1985 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/discours_de_robert_goebbels_sur_l_accord_de_schengen_14_juin_1985-fr-1a3cf916-c898-4b1e-9356-f2ac3a19816c.html

HOMAN, Johannes Linthorst. *Wat zijt ghij voor een vent* [online]. [cit. 2016-01-31]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/content/publication/2003/7/4/19fde938-2bba-4d87-be06-f1ffbc059eda/publishable_nl.pdf

Changer l'Europe!: Programme CDH pour les élections européennes. 2014. Dostupné také z: http://www.lecdh.be/sites/default/files/europe_-_final.pdf

GAZZO, Emanuel. L'Acte unique européen: la montagne et la souris. *La Libre Belgique*. Bruxelles, 16. 2. 1986 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_acte_unique_europeen_la_montagne_et_la_souris_dans_la_libre_belgique_16_fevrier_1986-fr-213787a5-7734-4dbe-94a7-ee8867a9047e.html

KUCZKIEWICZ, Jurek, Pascal MARTIN, Martine DUBUISSON a Luc DELFOSSE. L'Europe se paie une crise de foi. *Le soir* [online]. Bruxelles, 3. 6. 2005 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/l-europe-se-paie-une-crise-de-foi-l-europe-cherche_t-20050603-0009PD.html?queryand=referendum+&firstHit=3000&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3005&all=8980&nav=1

L'Angleterre et le Marché commun. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 17. 1. 1957 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_angleterre_et_le_marche_commun_dans_la_libre_belgique_17_janvier_1957-fr-0761b1cd-8216-4696-ac58-ccb6d45ffc4a.html

L'Europe de défis: Progamme MR pour les élections européennes du 25 mai 2014. Mouvement Réformateur, 2014. Dostupné také z: http://www.mr.be/fileadmin/user_upload/Programme_europe__en_-_MR_-_25_05_2014.pdf

L'évolution des négociations en vue de la réalisation du plan Schuman. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 24. 1. 1951 [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_evolution_des_negociations_en_vue_de_la_realisation_du_plan_schuman_dans_la_libre_belgique_24_janvier_1951-fr-1d301860-4be6-4a3e-8ed6-7fb7bbf0e162.html

La crise politique belge aura fait une heureuse : l'Europe!. *Le soir* [online]. Bruxelles, 21. 12. 2010 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/la-crise-politique-belge-aura-fait-une-heureuse-_t-20101220-0167C6.html?query=presidence&queryand=presidence&queryor=presidence&firstHit=3300&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=3308&all=34019&nav=1

"La Grèce et l'Europe: un devoir moral, mais...". *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 16. 2. 1976, (no. 47) [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/la_grece_et_l_europe_un_devoir_moral_mais_dans_la_libre_belgique_16_fevrier_1976-fr-4d8190fa-7fab-41db-9e9b-ae52b7ab619.html

LABAKI, Maroun. Un nouveau traité européen, six ans après. *Le soir* [online]. Bruxelles, 19. 10. 2007 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/un-nouveau-traite-europeen-six-ans-apres_t-20071019-00DEAN.html?queryand=lisbonne&firstHit=2400&by=50&when=-1&sort=datedesc&pos=2430&all=7276&nav=1

Le plan Schuman et la Belgique. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 23. 5. 1950 [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/le_plan_schuman_et_la_belgique_dans_la_libre_belgique_23_mai_1950-fr-6b974c22-d0da-4818-a03d-4bdd97b9e806.html

Le rapport Tindemans. *CVCE* [online]. 2013 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/le_rapport_tindemans-fr-03f0d181-4838-4a86-a1b5-f143bb34cbd0.html

Le Six ont décidé de se revoir les 28 et 29 janvier. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 19. 1. 1966 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/les_six_ont_decide_de_se_revoir_les_28_et_29_janvier_dans_la_libre_belgique_19_janvier_1966-fr-eca40553-6bca-4131-9d94-bd8066bfb7a4.html

Les propositions de Davignon. In: *CVCE* [online]. 2012 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/les_propositions_de_davignon-fr-e002a9fd-5758-408e-b387-9a4b0acfa422.html

L'U.E.B.L. de 1921 à 2002. *Ambassade du Luxembourg à Bruxelles: Grand-Duché de Luxembourg* [online]. 2008 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://bruxelles.mae.lu/fr/Relations-belgo-luxembourgeoises/L-Union-economique-belgo-luxembourgeoise/L-U.E.B.L.-de-1921-a-2002>

MILLINSHIP, William. Les Cinq tentent de regagner De Gaulle à leur cause. *The observer* [online]. London, 24. 10. 1965 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/les_cinq_tentent_de_regagner_de_gaulle_a_leur_cause_dans_the_observer_24_octobre_1965-fr-cd421534-90b4-4be8-a11f-79678f8cab22.html

MILLS, Wallace G. *Belgian Colonial Policy* [online]. 2015, p. 5 [cit. 2016-01-30]. Dostupné z: <http://www.saylor.org/site/wp-content/uploads/2011/12/HIST252-Belgian-Colonial-Policy.pdf>.

Rapport des ministres des Affaires étrangères des Etats membres sur les problèmes de l'unification politique. *Bulletin de la Communauté économique européenne*. Luxembourg, 1970, (11), 9-14. ISSN 0531-2906. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/rapport_davignon_luxembourg_27_octobre_1970-fr-4176efc3-c734-41e5-bb90-d34c4d17bbb5.html

RICHE, Andre. Les Belges a la une de l'Europe. *Le soir* [online]. Bruxelles, 18. 7. 1989 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/les-belges-a-la-une-de-l-europe_t-19940324-Z07ZGN.html?queryand=elargissement+suede&firstHit=100&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=116&all=409&nav=1

RICHE, Andre et Serge DE WAERSEGGER. MAASTRICHT: OUI, C'EST UN SUCCES. *Le soir* [online]. Bruxelles, 12. 12. 1991 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/maastricht-oui-c-est-un-succes_t-19911212-Z04R8W.html?queryand=maastricht&firstHit=400&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=420&all=6709&nav=1

Samen beter doen. Groen, 2014. Dostupné také z: https://www.groen.be/sites/www.groen.be/files/uploads/Bestandsbijlages/programma/2014/samen_beter_doen_-_verkiezingsprogramma_2014.pdf

SPAAK, Paul-Henri. *Discours de Paul-Henri Spaak: Le plan Marshall*. Luxembourg, 13. 3. 1948. Dostupné také z: http://www.cvce.eu/obj/discours_de_paul_henri_spaak_le_plan_marshall_luxembourg_13_mars_1948-fr-67396ec5-4420-4bd7-ab09-6c874de7a113.html

Strukturen en beleid van politieke formaties op europees vlak. *De Voorpost* [online]. Aaslt: Uitgeverij de Cuyper, 8. 6. 1979, 32(23) [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <http://aalst.courant.nu/index.php?page=3&mod=krantresultaat&q=europese+verkiezing&datering=&qt=paragraaf&pagina=&sort=score+desc&doc=25&p=10&paragraaf=13&y=846>

STRUYE, Paul. L'Angleterre et les Six. *La Libre Belgique* [online]. Bruxelles, 30. 1. 1967 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/obj/l_angleterre_et_les_six_dans_la_libre_belgique_30_janvier_1967-fr-edc96bc3-5a07-4e18-8185-23dfad740f79.html

SUPER SOMMET POUR LA GRANDE EUROPE UN SUPER-SOMMET A 35 PAYS EN 1990 POUR DEFINIR LA GRANDE EUROPE. *Le soir* [online]. Bruxelles, 22. 1. 1990, [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/super-sommet-pour-la-grande-europe-un-super-sommet-a-35_t-19900122-

Z02A4G.html?queryand=unit%E9+allemande+eyskens&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=0&all=19&nav=1

Transcription de l'interview d'Étienne Davignon ([online]. In.: Bruxelles, 2007 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z:

http://www.cvce.eu/obj/transcription_de_l_interview_d_etienne_davignon_bruxelles_11_decembre_2007_et_14_janvier_2008-fr-49af1f33-d219-4c3f-9422-72bebdcd8524.html

UNITE ALLEMANDE ET FRONTIERES: KOHL RESTE AMBIGU MARK

EYSKENS: LES "PETITS PAYS" VEULENT PARTICIPER. *Le soir* [online]. Bruxelles, 26. 2. 1990 [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://archives.lesoir.be/unite-allemande-et-frontieres-kohl-reste-ambigu-mark_t-19900226-

Z02EDV.html?queryand=unit%E9+allemande+eyskens&firstHit=0&by=50&when=-1&sort=dateasc&pos=2&all=19&nav=1

Uw stok achter de deur: Verkiezingsprogramma. Brussel: Vlaams Belang, 2014.

Dostupné také z:

<http://www.vlaamsbelang.org/files/20140318ProgrammaVerkiezingen2014.pdf>

Verandering voor Vooruitgang: Verkiezingsprogramma Vlaamse, federale en Europese verkiezingen 25 mei 2014. Brussel: N-VA, 2014. Dostupné také z: http://www.n-va.be/sites/default/files/generated/files/brochure-attachment/verkiezingsprogramma_n-va_2014.pdf

Verkiezingsprogramma CD&V 2009: Europa. Brussel: CD&V, 2009. Dostupné také z:

<http://www.standaard.be/extra/verkiezingen/programmas/europa/cdenv.pdf>

VOS, Hendrik. The Belgian Presidency of the European Union in Retrospect. In:

Heinrich Böll Stiftung [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z:

https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/The_Belgian_Presidency_of_the_European_Union_in_Retrospect.pdf

Zesmaandenprogramma van het Belgische Voorzitterschap van de Raad van de EU.

Bruxelles, 2010. Dostupné také z:

http://www.eutrio.be/files/bveu/media/source1854/documents/27782_PL_SPF_NL.pdf

SEZNAM ZKRATEK

ACP	Rozvojové země africké, karibské a pacifické oblasti
BENELUX	Společenství sdružující Belgii, Nizozemsko a Lucembursko
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EOS	Evropské obranné společenství
EPS	Evropská politická spolupráce
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
ES	Evropská společenství
EU	Evropská unie
JEA	Jednotný evropský akt
NATO	Organizace severoatlantické smlouvy
NDR	Německá demokratická republika
NSR	Spolková republika Německo
OECD	Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci a rozvoj
OEHS	Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci
OSN	Organizace spojených národů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SRN	Spolková republika Německo
USA	Spojené státy americké

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Adéla Horáková

Obor: EHS

Forma studia: kombinované

Název práce: Belgie a evropská integrace

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 66

Celkový počet stran: 87

Počet titulů českých použitých zdrojů: 21

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 26

Počet internetových zdrojů: 51

Vedoucí práce: Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, PhD.